Projekt

Załącznik Nr 1
do Uchwały Nr 237/1713/2022
Zarządu Powiatu w Mrągowie
z dnia 14.12.2022 r.

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH POWIATU MRĄGOWSKIEGO NA LATA 2022 – 2030

Mrągowo, 2022

SPIS TREŚCI

WSTĘP ... 3

PODSTAWY PRAWNE I STRATEGICZNE TWORZENIA POWIATOWEJ STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH ... 5

AKTY REGULUJĄCE PROBLEMATYKĘ POMOCY SPOŁECZNEJ ... 5

ZGODNOŚĆ STRATEGII Z DOKUMENTAMI PROGRAMOWYMI NA POZIOMIE EUROPEJSKIM, KRAJOWYM I REGIONALNYM ... 6

ZADANIA POWIATU W ZAKRESIE ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH ... 11

METODY I TECHNIKI PRACY NAD DOKUMENTEM ... 12

AKTUALNA SYTUACJA SPOŁECZNO – GOSPODARCZA NA OBSZARZE OBJĘTYM WDRAŻANIEM STRATEGII ... 15

POŁOŻENIE I CHARAKTERYSTYKA POWIATU ... 15

DEMOGRAFIA ... 17

ANALIZA WARUNKÓW DEMOGRAFICZNYCH ... 22

OSOBY Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ ... 22

ANALIZA SYTUACJI OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ ... 29

RYNEK PRACY ... 29

ANALIZA RYNKU PRACY ... 34

SYSTEM POMOCY SPOŁECZNEJ ... 35

ANALIZA SYSTEMU POMOCY SPOŁECZNEJ ... 37

RODZINNA I INSTYTUCJONALNA PIECZA ZASTĘPCZA ... 38

ANALIZA RODZINNEJ I INSTYTUCJONALNEJ PIECZY ZASTĘPCZEJ ... 40

SYTUACJA MIESZKANIOWA I INFRASTRUKTURALNA ... 40

ANALIZA SYTUACJI MIESZKANIOWEJ I INFRASTRUKTURALNEJ ... 44

OPIEKA ZDROWOTNA ... 44

ANALIZA OPIEKI ZDROWOTNEJ W POWIECIE ... 49

CHARAKTERYSTYKA ŻYCIA KULTURALNEGO ... 49

ANALIZA ŻYCIA KULTURALNEGO ... 52

EDUKACJA ... 52

ANALIZA SYSTEMU EDUKACJI ... 56

STAN BEZPIECZEŃSTWA PUBLICZNEGO ... 57

ANALIZA STANU BEZPIECZEŃSTWA PUBLICZNEGO ... 59

OBSZAR EKONOMII SPOŁECZNEJ ... 60

ANALIZA OBSZARU EKONOMII SPOŁECZNEJ ... 63

ANALIZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH (WYNIK BADAŃ WŁASNYCH) ... 64

CHARAKTERYSTYKA RESPONDENTÓW 64
ANALIZA ODPOWIEDZI 66
ANALIZA SWOT 79
WIZJA I MISJA STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH POWIATU MRĄGOWSKIEGO NA LATA 2022-2030 85
WIZJA STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH POWIATU MRĄGOWSKIEGO NA LATA 2022-2030 85
MISJA STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH POWIATU MRĄGOWSKIEGO NA LATA 2022-2030 85
ZAŁOŻENIA STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH POWIATU MRĄGOWSKIEGO NA LATA 2022-2030 86
REALIZACJA OBSZARU STRATEGICZNEGO: WSPARCIE RODZIN 88
REALIZACJA OBSZARU STRATEGICZNEGO: ZWIĘKSZENIE AKTYWNOŚCI OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI 91
REALIZACJA OBSZARU STRATEGICZNEGO: OGRANICZENIE BEZROBOCIA ORAZ BIERNOŚCI SPOŁECZNEJ 94
REALIZACJA OBSZARU STRATEGICZNEGO: WSPARCIE SENIORÓW 97
MONITORING I EWALUACJA STRATEGII 100
ŹRÓDŁA FINANSOWANIA STRATEGII 101
SPIS TABEL 103
SPIS RYSUNKÓW 104
ZAŁĄCZNIK 105

WSTĘP

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest wyrazem zintegrowanego planowania w jednostce samorządu terytorialnego i uwzględnia szeroką perspektywę rozwoju społecznoekonomicznego w wymiarze wewnętrznym (powiatowym), jak i wymiarze zewnętrznym. Cele integracji społecznej przedstawione w niniejszym dokumencie powinny być wyrazem dążeń i aspiracji społeczności lokalnej, w tym przedstawicieli różnych grup społecznych i środowisk, zmierzających do rozwiązywania zidentyfikowanych problemów, likwidacji barier i zagrożeń, oraz do wykorzystania wszelkich dostępnych narzędzi oraz szans tkwiących w potencjale ludzkim i materialnym dla obecnej, oraz przyszłej integracji mieszkańców. Strategia jest również dokumentem niezbędnym, aby ubiegać się o możliwe do pozyskania środki w ramach różnorakich źródeł zarówno krajowych, jak i zagranicznych.

Niniejszy dokument składa się z dwóch części. Część pierwsza to opis istniejącej sytuacji społecznej i zawodowej mieszkańców (diagnoza stanu powiatu). Przedziały czasu poddawane analizie w części diagnostycznej w niektórych jej częściach są rozbieżne – wynika to z możliwości pozyskania danych, które były dostępne w różnych źródłach, z których czerpał Wykonawca. Część druga natomiast zawiera prognozę zmian w zakresie objętym strategią, plan strategiczny powiatu mrągowskiego, cele strategiczne i operacyjne oraz kierunki działań, które posłużą do realizacji założeń Strategii, a także sposób realizacji strategii oraz wskaźników realizacji działań. Ich wybór został poprzedzony oceną stanu faktycznego i wywiadami przeprowadzonymi wśród mieszkańców powiatu. Nie bez znaczenia były również dotychczasowe doświadczenia w rozwiązywaniu problemów społecznych, zwłaszcza będące udziałem pracowników Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Mrągowie oraz innych jednostek odpowiedzialnych za kształtowanie i bieżącą koordynację polityki społecznej. W ramach Strategii zaproponowano również monitoring i ocenę skuteczności realizacji wskazanych obszarów strategicznych i celów szczegółowych.

Realizacja zadań postawionych przed pomocą społeczną na poziomie społeczności lokalnej oraz powiatu i jej władzami, jak i na poziomie rodziny i jednostki oraz konieczność wypracowania ustawowych i niekonwencjonalnych form pomocy, wymaga systemowego i profesjonalnego diagnozowania problemów społecznych w skali powiatu. W przypadku zdezaktualizowania się jednych problemów lub pojawienia nowych, Strategia poddana zostanie niezbędnym korektom i uzupełnieniom.

Cele, kierunki działań oraz propozycje projektów zawarte w Strategii, pozwalają na wskazanie oraz dotarcie do najbardziej potrzebujących członków poszczególnych grup

społecznych, często marginalizowanych i wykluczanych z lokalnej społeczności. Strategia zakłada jako jedno z narzędzi wdrożenie partnerstwa lokalnego między różnorodnymi partnerami społecznymi, jako zasady rozwiązywania problemów społecznych mieszkańców powiatu, co pozwoli na rozwój i pogłębianie współpracy pomiędzy instytucjami, reprezentującymi wszystkie trzy sektory gospodarki.

Strategia ukazuje również, poza układem organizacyjno-instytucjonalnym, układ finansowania polityki społecznej i źródła pozyskiwania środków na rozwiązywanie problemów społecznych, w tym środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. Stwarza to szansę na usprawnienie instytucjonalne i organizacyjne sfery związanej z realizacją zadań pomocy społecznej, ograniczaniem negatywnych i niepożądanych zjawisk społecznych, takich jak patologie, ubóstwo czy długoterminowe wykluczenie zawodowe i społeczne.

Wprowadzanie zmian w obszarze polityki społecznej wymaga aktywności nakierowanej na budowanie zintegrowanego oraz skutecznego systemu wsparcia społecznego, umożliwiającego włączenie społeczne osób i rodzin wykluczonych społecznie lub zagrożonych takim wykluczeniem oraz profilaktykę w pojawianiu się nowych zagrożeń dla funkcjonowania i dalszego zrównoważonego rozwoju społeczności lokalnej. Działania samorządu na rzecz powiatu zaplanowane w ramach wdrażania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Mrągowskiego na lata 2022 – 2030 będą więc kontynuacją przyjętych kierunków lokalnej polityki rozwoju, w powiązaniu z aktualnymi założeniami określonymi dla polityki społecznej i gospodarczej województwa.

Priorytetem działań strategicznych zawartych w niniejszym dokumencie będzie utrzymanie wysokiego poziomu zrównoważonego rozwoju, skuteczne wykorzystanie wszelkich zdiagnozowanych potencjałów oraz odpowiadanie na pojawiające się zagrożenia.

PODSTAWY PRAWNE I STRATEGICZNE TWORZENIA POWIATOWEJ STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

AKTY REGULUJĄCE PROBLEMATYKĘ POMOCY SPOŁECZNEJ

Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych, podobnie jak inne dokumenty strategiczne na różnych szczeblach administracji publicznej, jest dokumentem uwarunkowanym prawnie. Obowiązek jej opracowania wynika wprost z art. 16b ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2021r. 2268, 2270 z późn. zm.) i mówi „Gmina i powiat opracowują strategię rozwiązywania problemów społecznych, a samorząd województwa strategię w zakresie polityki społecznej" oraz art. 19 pkt 1 tejże ustawy, który przewiduje „opracowanie i realizacja powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, wspierania osób niepełnosprawnych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka – po konsultacji z właściwymi terytorialnie gminami. (…)"

Opracowując Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Mrągowskiego na lata 2022 – 2030 wspierano się kluczowymi aktami prawnymi, by była ona zarówno kompatybilna jak i komplementarna z wymogami prawnymi.

Na podstawę prawną regulującą opracowywanie dokumentu Strategii składają się następujące Ustawy:

1) Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 2268, 2270 z późn. zm.);
2) Ustawa z dnia 5 czerwca 1998r. o samorządzie powiatowym (t.j. Dz.U. z 2022r. poz.1526);
3) Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz.U. z 2022r. poz.447, 1700);
4) Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2021 r, poz. 1249);
5) Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t.j. Dz.U. z 2021r. poz.573 z późn. zm.);
6) Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (t.j. Dz.U. z 2022r. poz. 690, 830, 1079, 1383, 1561, 1812);
7) Ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „za życiem" (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 1329);

8) Ustawa z dnia 7 września 2007r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (t.j. Dz.U. z 2022r. poz.1205);
9) Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2021 r., poz. 1119 z późn. zm.);
10) Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 2050 z późn. zm.);
11) Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (t.j. Dz. U. z 2020 poz. 176 z późn. zm.);
12) Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie (t.j. Dz. U. z 2022r. poz.1327, 1265, 1812);
13) Ustawa z dnia 7 września 1991r. o systemie oświaty (t.j. Dz.U. z 2021r. poz.1915 z późn. zm.);
14) Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. prawo oświatowe (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1082 z późn. zm.);
15) Ustawa z dnia 25 października 1991r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 194);

a także innych ustaw, regulacji i aktów wykonawczych.

ZGODNOŚĆ STRATEGII Z DOKUMENTAMI PROGRAMOWYMI NA POZIOMIE EUROPEJSKIM, KRAJOWYM I REGIONALNYM

Kluczowe znaczenie dla polityki społecznej mają dokumenty strategiczne i programowe przyjmowane na szczeblu międzynarodowym, krajowym i regionalnym. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w warstwie merytorycznej odnosi się do tych dokumentów. Poniżej przedstawiono ich główne założenia.

1. Narodowa Strategia Integracji Społecznej

Dokument przygotowany przez Zespół Zadaniowy ds. Reintegracji Społecznej. Cele pracy nad strategią określono jako pomoc w procesie włączania się Polski w realizację drugiego z celów Strategii Lizbońskiej UE, stawiającego na modernizację europejskiego modelu socjalnego, inwestowanie w ludzi oraz zwalczanie wykluczenia społecznego. Realizacja konkretnych działań prowadzić ma do następujących efektów:

a) dostosowania edukacji i szkolenia do wymogów życia i pracy w społeczeństwie opartym na wiedzy,

b) rozwijania aktywnej polityki zatrudnienia przyczyniającej się do tworzenia większej liczby lepszych miejsc pracy,
c) modernizacji systemu ochrony socjalnej, w tym systemów emerytalnych i ochrony zdrowia, m.in. w celu zapewnienia ich finansowej stabilności oraz odpowiedniej koordynacji z celami polityki edukacyjnej i polityki zatrudnienia,
d) wspierania integracji społecznej, aby uniknąć pojawienia się trwale zmarginalizowanej klasy ludzi niezdolnych do funkcjonowania w społeczeństwie opartym na wiedzy.

Cele Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Mrągowskiego zgodne są z priorytetami Narodowej Strategii Integracji Społecznej określonymi jako:

a) wzrost uczestnictwa dzieci w wychowaniu przedszkolnym;
b) upowszechnienie kształcenia wyższego i jego lepsze dostosowanie do potrzeb rynku pracy;
c) rekompensowanie deficytu rozwoju intelektualnego i sprawnościowego dzieci;
d) radykalne ograniczenie ubóstwa skrajnego;
e) ograniczenie tendencji do wzrostu różnic dochodowych;
f) ograniczenie bezrobocia długookresowego;
g) zmniejszenie bezrobocia młodzieży;
h) zwiększenie poziomu zatrudnienia wśród niepełnosprawnych;
i) zwiększenie liczby uczestników w Aktywnej Polityce Rynku Pracy – ALMP (z ang. Active Labour Market Policy);
j) upowszechnienie kształcenia ustawicznego;
k) wydłużenie przeciętnego dalszego trwania życia w sprawności;
l) powszechne ubezpieczenie zdrowotne;
m) kobiety i dzieci objęte programami zdrowia publicznego.

2. Raport Polska 2030

Raport stanowi diagnostyczną podstawę dla różnych dokumentów strategicznych, w tym także dla strategii rozwiązywania problemów społecznych. Wskazuje następujące wyzwania w perspektywie do roku 2030: wzrost i konkurencyjność; sytuacja demograficzna; wysoka aktywność zawodowa oraz adaptacyjność zasobów pracy; odpowiedni potencjał infrastruktury; bezpieczeństwo energetyczno-klimatyczne; gospodarka oparta na wiedzy i rozwój kapitału intelektualnego; solidarność i spójność

regionalna; poprawa spójności społecznej; sprawne państwo; wzrost kapitału społecznego Polski. Wyróżnionych jest ponadto pięć kluczowych czynników rozwoju kraju w perspektywie 2030 roku: warunki dla szybkiego wzrostu inwestycji, wzrost aktywności zawodowej i mobilności Polaków, rozwój produktywności i innowacyjności, efektywna dyfuzja rozwoju w wymiarze regionalnym i społecznym, wzmocnienie kapitału społecznego i sprawności państwa. W aspekcie rozwoju kapitału społecznego akcentuje się rosnące znaczenie usieciowienia społeczeństwa, niosące za sobą zmianę dotychczasowych więzi społecznych. Podkreślona jest rola nowoczesnych form komunikacji masowej rewolucjonizujących komunikację publiczną. Zrównoważony rozwój kapitału społecznego wymaga stymulowania wzrostu zaufania społecznego, naprawy infrastruktury instytucjonalnej państwa, stałego zwiększania troski o dobro wspólne, poprawy jakości przestrzeni i debaty publicznej, wspierania aktywności obywatelskiej – indywidualnej oraz zinstytucjonalizowanej, a także zwiększenia roli potencjału kreatywnego i intelektualnego. Zapisy Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Mrągowskiego na lata 2022 – 2030 są spójne z następującymi obszarami strategicznymi przedmiotowego dokumentu:

I. Konkurencyjność i innowacyjność gospodarki;
   Cel iii – Kapitał Ludzki
III. Efektywność i sprawność Państwa;
   Cel vii Kapitał społeczny
   Cel viii Sprawne Państwo.

3. Warmińsko-Mazurskie 2030. Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego

18 lutego 2020 r. Sejmik Województwa Warmińsko-Mazurskiego uchwalił strategię rozwoju regionu pn. Warmińsko Mazurskie 2030. Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego.

Cele strategiczne i operacyjne tej Strategii to:

- Kompetencje przyszłości: użyteczne kwalifikacje i kompetencje, nowoczesne usługi, profesjonalne organizacje;
- Inteligentna produktywność: satysfakcjonująca praca, inteligentna specjalizacja, wysoka konkurencyjność;

- Kreatywna aktywność: inspirująca twórczość, efektywna współpraca, ukształtowana tożsamość;
- Mocne fundamenty: silny kapitał społeczny, optymalna infrastruktura rozwoju, wyjątkowe środowisko przyrodnicze.

4. Strategia Zintegrowanego Rozwoju Powiatów Wielkich Jezior Mazurskich na lata 2014 – 2022

Dokument Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Mrągowskiego na lata 2022-2030 stanowi integralną część z dokumentem STRATEGII ZINTEGROWANEGO ROZWOJU POWIATÓW WIELKICH JEZIOR MAZURSKICH NA LATA 2014 – 2022 w zakresie prowadzenia zrównoważonej i przyjaznej mieszkańcom polityki społecznej, uwzględniającej zasoby i deficyty w zakresie pomocy społecznej, usług społecznych, rozwoju systemu oświaty, przedsiębiorczości, ekonomii społecznej a także kształtowania tożsamości kulturowej i tradycji regionalnej w Powiecie.

Dokument Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Mrągowskiego na lata 2022-2030 jest spójny z następującymi celami strategicznymi wskazanymi w tymże dokumencie:

Cel strategiczny 2.	Wspieranie procesu powstawania i rozwoju konkurencyjnego rynku pracy
Cel operacyjny 2.2.	Wspieranie inicjatyw na rzecz ograniczenia bezrobocia na lokalnym rynku pracy
Cel operacyjny 2.4.	Promocja i pomoc w zatrudnieniu osób dotkniętych wykluczeniem społecznym
Cel strategiczny 3.	Zapewnienie mieszkańcom wysokiej jakości usług związanych z ochroną zdrowia, bezpieczeństwem publicznym oraz pomocą i integracją społeczną
Cel operacyjny 3.1.	Poprawa funkcjonowania systemu opieki zdrowotnej i dostępności do świadczonych usług
Cel operacyjny 3.2.	Promowanie wśród mieszkańców profilaktyki zdrowotnej zdrowego trybu życia
Cel operacyjny 3.4.	Podniesienie standardów opieki oraz wdrożenie systemów kompleksowego wsparcia seniorów i osób niepełnosprawnych

Z punktu widzenia tworzenia strategii rozwiązywania problemów społecznych należy jeszcze wymienić:

1. STRATEGIĘ ROZWOJU KAPITAŁU SPOŁECZNEGO (współdziałanie, kultura, kreatywność) 2030, której głównym celem jest wzrost jakości życia społecznego i kulturalnego Polaków. Jest on realizowany poprzez 3 cele szczegółowe: zwiększenie zaangażowania obywateli w życie publiczne, wzmacnianie roli kultury w budowaniu tożsamości i postaw obywatelskich oraz zwiększenie wykorzystania potencjału kulturalnego i kreatywnego dla rozwoju.
2. STRATEGIA ROZWOJU KAPITAŁU LUDZKIEGO 2030, której główny cel stanowi wzrost kapitału ludzkiego i spójności społecznej w Polsce. Celowi temu mają służyć cele szczegółowe: podniesienie poziomu kompetencji oraz kwalifikacji (w tym cyfrowych) obywateli, poprawa zdrowia obywateli oraz efektywności systemu opieki zdrowotnej, wzrost i poprawa wykorzystania potencjału kapitału ludzkiego na rynku pracy, redukcja ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz poprawa dostępu do usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne.
3. KRAJOWY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA UBÓSTWU I WYKLUCZENIU SPOŁECZNEMU. AKTUALIZACJA 2021-2027 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2030 przyjęty przez Radę Ministrów w 2021 r. Wśród głównych priorytetów wskazuje przeciwdziałanie ubóstwu i wykluczeniu społecznemu dzieci i młodzieży, przeciwdziałanie bezdomności i wykluczeniu mieszkaniowemu, usługi społeczne dla osób z niepełnosprawnościami, osób starszych i innych osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, rozwój usług społecznych dla migrantów oraz wsparcie integracji na rynku pracy.
4. KRAJOWY PROGRAM ROZWOJU EKONOMII SPOŁECZNEJ DO 2023 ROKU, którego cel główny stanowi „Do roku 2023 podmioty ekonomii społecznej i solidarnej będą ważnym elementem aktywizacji integracji społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz dostarczycielami usług użyteczności publicznej i realizatorami zadań z zakresu rozwoju lokalnego”.
5. PROGRAM RZĄDOWY „DOSTĘPNOŚĆ PLUS 2018-2025” ustanowiony uchwałą Rady Ministrów z dnia 17.07.2018 r. Jego głównym celem jest poprawa dostępności przestrzeni publicznej, produktów i usług w głównych obszarach wsparcia takich jak architektura, transport, edukacja, służba zdrowia, cyfryzacja i usługi. Dostępność dotyczy w szczególności osób na wózkach inwalidzkich, osób niewidomych, głuchych, z niepełno sprawnościami psychicznymi i intelektualnymi, osób starszych, kobiet w ciąży i osób z małymi dziećmi.

6. POLITYKA SPOŁECZNA WOBEC OSÓB STARSZYCH 2030. BEZPIECZEŃSTWO-UCZESTNICTWO-SOLIDARNOŚĆ, przyjęta uchwałą Rady Ministrów z dnia 26.10.2018 r. Cel polityki społecznej wobec osób starszych stanowi podnoszenie jakości życia seniorów poprzez umożliwienie im pozostawania jak najdłużej samodzielnymi i aktywnymi oraz zapewnienie bezpieczeństwa. Obszary dotyczące ogółu osób starszych to m.in. kształtowanie pozytywnego postrzegania starości w społeczeństwie, uczestnictwo w życiu społecznym, tworzenie warunków umożliwiających wykorzystanie potencjału osób starszych, profilaktyka chorób, promocja zdrowia, zwiększenie bezpieczeństwa fizycznego, tworzenie warunków do solidarności i integracji międzypokoleniowej oraz działania na rzecz edukacji dla starości. Obszary uwzględniające działania wobec niesamodzielnych osób starszych to w szczególności zapewnienie optymalnego dostępu do usług zdrowotnych, rehabilitacyjnych i opiekuńczo-pielęgnacyjnych, a także system wsparcia nieformalnych opiekunów niesamodzielnych osób starszych przez instytucje publiczne.

ZADANIA POWIATU W ZAKRESIE ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Zadania powiatu określa art. 4 ust. 1 ustawy o samorządzie powiatowym. Powiat wykonuje określone ustawami zadania publiczne o charakterze ponadgminnym w zakresie:

1) edukacji publicznej;
2) promocji i ochrony zdrowia;
3) pomocy społecznej;
   a. wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej;
4) polityki prorodzinnej;
5) wspierania osób niepełnosprawnych;
6) transportu zbiorowego i dróg publicznych;
7) kultury oraz ochrony zabytków i opieki nad zabytkami;
8) kultury fizycznej i turystyki;
9) geodezji, kartografii i katastru;
10) gospodarki nieruchomościami;
11) administracji architektoniczno-budowlanej;
12) gospodarki wodnej;
13) ochrony środowiska i przyrody;
14) rolnictwa, leśnictwa i rybactwa śródlądowego;

15) porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli;
16) ochrony przeciwpowodziowej, w tym wyposażenia i utrzymania powiatowego magazynu przeciwpowodziowego, przeciwpożarowej i zapobiegania innym nadzwyczajnym zagrożeniom życia i zdrowia ludzi oraz środowiska;
17) przeciwdziałania bezrobociu oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy;
18) ochrony praw konsumenta;
19) utrzymania powiatowych obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz obiektów administracyjnych;
20) obronności;
21) promocji powiatu;
22) współpracy i działalności na rzecz organizacji pozarządowych oraz podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie;
23) działalności w zakresie telekomunikacji;

W sposób szczegółowy kompetencje w obrębie tych zadań zostały zdefiniowane w ustawach: o pomocy społecznej, o rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych, o przeciwdziałaniu przemocy domowej, o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, o promocji zatrudnienia i instrumentach rynku pracy.

METODY I TECHNIKI PRACY NAD DOKUMENTEM

Podczas pracy nad tworzeniem dokumentu niniejszej Strategii wykorzystano zróżnicowane metody i techniki projektowe i badawcze.

1. Analiza materiałów (desk research) - to metoda badawcza polegająca na kompilacji, analizowaniu oraz przetwarzaniu danych i informacji pochodzących z istniejących źródeł, a następnie formułowaniu na ich podstawie wniosków dotyczących badanego problemu. To badania wtórne, które przeciwstawiają się badaniom pierwotnym. Badania pierwotne to generowanie danych, a badania wtórne wykorzystują badania pierwotne jako źródło danych analizy. Desk research nazywane jest badaniami wtórnymi lub analizą danych zastanych.[1] Metoda desk research nie ma określonego czasu trwania lub fazy realizacji, a pozyskiwanie oraz eksploracja danych trwa zazwyczaj przez cały okres realizowania projektu badawczego. Powodem tego jest

[1] Bednarowska Z. Desk research — wykorzystanie potencjału danych zastanych w prowadzeniu badań marketingowych i społecznych Uniwersytet Jagielloński w Krakowie „Marketing i rynek” 7/2015

ciągłe uzupełnianie dokumentów oraz zestawianie ich z pozyskanymi materiałami podczas wszystkich etapów badania. W naukach społecznych dane zebrane przez badaczy czy instytucje są coraz częściej wykorzystywane na potrzeby celów badawczych odmiennych od pierwotnych celów zebrania tych danych.[2] W pierwszym etapie prac przeprowadzono analizę obowiązujących obecnie dokumentów strategicznych funkcjonujących na terenie powiatu mrągowskiego. Przeanalizowano stosowalność tych dokumentów w wymiarze praktycznym oraz wymagania państwa wobec instytucji odpowiedzialnych za realizację polityki społecznej na terenie powiatu. Wyniki uzyskane w trakcie analizy materiałów mogły posłużyć bowiem do realizacji dalszych etapów badania, przede wszystkim nakierowując zespół badawczy na pewne konkretne problemy, których analizę pogłębiono i wyjaśniono w wyniku realizacji badań reaktywnych. Niniejsza Strategia zgodna jest zgodna z aktualnymi unijnymi i krajowymi dokumentami strategicznymi wyższego rzędu. Głównym źródłem informacji był Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego. Wystąpiono również do powiatu o udostępnienie danych, otrzymane dane pochodziły z Powiatowego Centrum pomocy Rodzinie (zwanego dalej PCPR) w Mrągowie, Starostwa Powiatowego w Mrągowie, GOPS w Pieckach, GOPS w Mrągowie, MOPS w Mrągowie, PUP w Mrągowie oraz KPP w Mrągowie. Na podstawie uzyskanych danych opracowano diagnozę powiatu mrągowskiego. Dodatkowo w Strategii uzgodniono obowiązujące w powiecie lokalne dokumenty planistyczne i strategiczne. Uwzględniony został także aspekt społeczny, gospodarczy i przestrzenny, w oparciu o zadania określone w ustawie o samorządzie powiatowym oraz inne ustawy szczególne.

2. Wywiad bezpośredni kwestionariuszowy (PAPI) - z angielskiego Paper and Pencil Interview, technika ta polega na przeprowadzaniu wywiadu bezpośredniego przez ankietera. Metoda ta polega na zbieraniu danych z wykorzystaniem kwestionariusza badania czyli ankiety. Ten typ badania jest kwalifikowany jako badanie ilościowe. Wywiady bezpośrednie pozwalają na zbadanie występowania określonych zjawisk wśród wybranych grup populacji. Dobór próby: przedstawiciele grup administracji samorządowej, przedsiębiorców, organizacji pozarządowych, lokalnych liderów oraz mieszkańców, liczebność próby: 201 osób.

[2] Makowska M. (2013) ‘’Analiza danych zastanych. Przewodnik dla studentów’’, Wydawnictwo Naukowe „Scholar”, Warszawa s. 81

3. Konsultacje społeczne - konsultacje społeczne to sposób uzyskiwania opinii, stanowisk, propozycji itp. od przedstawicieli instytucji i osób, których w pewien sposób dotkną, bezpośrednio lub pośrednio, skutki proponowanych przez administrację działań. Konsultacje społeczne zostały zorganizowane w porozumieniu z przedstawicielami powiatu, w czasie ich trwania przedstawiciele grup: administracji samorządowej, przedsiębiorców, przedstawicieli organizacji pozarządowych, lokalnych liderów oraz mieszkańcy mogli zapoznać się z treścią tworzonej Strategii. W ramach projektu tworzenia dokumentu strategii, w Starostwie Powiatowym w Mrągowie odbyły się dwa spotkania robocze Zespołu Zadaniowego ds. opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Mrągowskiego na lata 2022-2030 w dniach: 29 lipca i 8 września 2022 roku. Konsultacje miały formę warsztatów, podczas których wspólnie zostały wypracowane obszary strategii, modyfikowania i współtworzenie dokumentu.

Podczas przeprowadzania diagnozy sytuacji społecznej na terenie powiatu opierano się na analizie danych ilościowych i jakościowych pozyskanych z ogólnodostępnych baz danych, jak na przykład z Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego oraz bezpośrednio od przedstawicieli urzędów i instytucji powiązanych z realizacją polityki społecznej na poziomie gmin, powiatu, a także województwa i kraju. Dzięki przedstawicielom różnych środowisk zaangażowanych w realizację polityki społecznej w Powiecie, możliwe stało się dostrzeżenie wielu problemów społecznych, nad którymi należy pracować do 2030 roku, określenie wizji i misji niniejszego dokumentów, a także wskazanie konkretnych narzędzi i rozwiązań do zastosowania. Na spotkaniach roboczych wypracowano wspólnie z uczestnikami założenia zawarte w analizie SWOT umieszczonej w niniejszym dokumencie, a także główne obszary problemowe i cele szczegółowe niniejszego dokumentu.

Wykonawca niniejszego dokumentu: Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Spółdzielczości i Przedsiębiorczości Lokalnej WAMA-COOP przekazuje wyrazy wdzięczności oraz podziękowania Członkom powołanego Zespołu za wysiłek i czas poświęcony na tworzenie oraz konsultacje treści niniejszego dokumentu.

AKTUALNA SYTUACJA SPOŁECZNO – GOSPODARCZA NA OBSZARZE OBJĘTYM WDRAŻANIEM STRATEGII

POŁOŻENIE I CHARAKTERYSTYKA POWIATU

Położony w północno-wschodniej Polsce, powiat mrągowski leży w środkowej części województwa warmińsko-mazurskiego. Pod względem fizjograficznym powiat mrągowski położony jest w obrębie dwóch regionów:

- cześć zachodnia do linii Lipowo - Kosewo - Baranowo - Cudnochy to obszar wyniesień Pojezierza Mrągowskiego,
- część wschodnia to Kraina Wielkich Jezior Mazurskich, stanowiąca rozległe obniżenie w pasie pojezierzy Polski Północno-Wschodniej.

Położenie powiatu w Polsce przedstawia poniższy rysunek.

Rysunek 1 Położenie powiatu względem granic Państwa

Źródło: http://www.regioset.pl/gazeta.php?choice=2301

W Polsce zostało wyszczególnionych 314 powiatów, pod względem powierzchni powiat mrągowski zajmuje 109. miejsce. W województwie warmińsko-mazurskim wśród 18 innych powiatów oraz 2 miast na prawach powiatu, powiat mrągowski pod względem wielkości powierzchni zajmuje 12 miejsce – powierzchnia powiatu wynosi 1 065,23 km^2.

Podział województwa warmińsko-mazurskiego na poszczególne powiaty został zaprezentowany na poniższym rysunku.

Rysunek 2 Położenie powiatu w województwie warmińsko-mazurskim

Źródło: http://www.gminy.pl/wojewodztwa/14.html

Największa rozciągłość terenu powiatu mrągowskiego z północy na południe wynosi 41,9 km, natomiast z zachodu na wschód 42 km. Graniczy on z pięcioma powiatami: kętrzyńskim, giżyckim, piskim, szczycieńskim i olsztyńskim.

Szczegółowe położenie gmin w powiecie mrągowskim przedstawia poniższy rysunek.

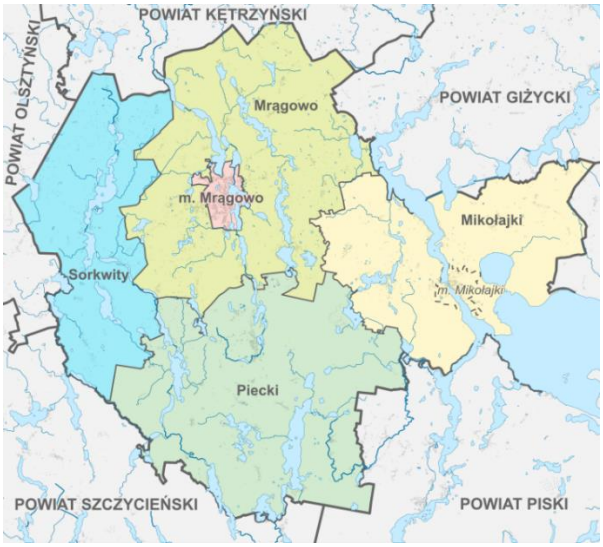

Rysunek 3 Szczegółowy podział administracyjny powiatu mrągowskiego

Źródło: https://pl.wikipedia.org/wiki/Powiat_mr%C4%85gowski

W skład powiatu wchodzą następujące gminy: Gmina Miasto Mrągowo, Gmina i Miasto Mikołajki, Gmina Mrągowo, Gmina Piecki, Gmina Sorkwity. Siedzibą władz samorządowych powiatu (Starostwa Powiatowego) jest miasto Mrągowo. Odległość do miasta

wojewódzkiego (Olsztyn) wynosi ok. 70 km, natomiast do innych, dużych ośrodków miejskich od 220 do 230 km (Warszawa, Gdańsk). Granica Państwa (przejście Bezledy z Federacją Rosyjską - Obwód Kaliningradzki) znajduje się ok. 90 km od Mrągowa.

Powiat położony jest na Pojezierzu Mrągowskim, pośród lasów Puszczy Piskiej i mazurskich jezior, które stanowią ponad 10% powierzchni całego regionu. Ukształtowanie powierzchni powiatu nastąpiło w ostatniej fazie zlodowacenia, zwaną bałtycką. Wytworzył się tu krajobraz młodoglacjalny, pagórkowaty, pojezierny. Teren powiatu pod względem hipsometrycznym jest bardzo urozmaicony. Obok wzgórz morenowych wznoszących się na ponad 200 m n.p.m., występują głębokie rynny jeziorne. Najwyższym punktem jest Królewska Góra 212 m n.p.m. położona na wschód od Mrągowa w okolicy wsi Użranki, a najniższym wzniesienie w pobliżu jeziora Tałty 116 m n.p.m. Taka lokalizacja sprzyja rozwojowi turystyki na Mazurach, którego początki sięgają XVIII wieku.

DEMOGRAFIA

Według danych opublikowanych przez Główny Urząd Statystyczny, powiat mrągowski na koniec 2021 roku zamieszkiwało 48 898 osób. Strukturę w poszczególnych latach przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 1 Zestawienie liczby ludności zamieszkującej powiat mrągowski w latach 2017 - 2021

Lata	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**
Liczba mieszkańców, w tym	**50 381**	**50 080**	**49 762**	**49 439**	**48 898**
Liczba kobiet	25 701	25 560	25 374	25 257	25 006
co stanowi % ludności	51,01	51,04	50,99	51,09	51,14
Liczba mężczyzn	24 680	24 520	24 388	24 182	23 892
co stanowi % ludności	48,99	48,96	49,01	48,91	48,86

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Na podstawie wyżej przedstawionych danych można zauważyć, że liczba mieszkańców w powiecie mrągowskim na przełomie badanego okresu spadła o 1 483 osoby (2,94%). Nie jest to odosobnione zjawisko, ponieważ zarówno w województwie jak i w Polsce zauważono podobne trendy. Według prognoz Głównego Urzędu Statystycznego liczba ludności w powiecie będzie nadal malała i w 2050 roku wyniesie 39 714 osoby. W tej liczbie przewiduje się 20 462 kobiet (51%) i 19 252 mężczyzn (49%). Stosunek udziału liczby kobiet i mężczyzn w ogólnej liczbie ludności w powiecie mrągowskim w latach 2017 – 2021 pozostawał

na podobnym poziomie. Uśredniając powiat zamieszkiwało 51% kobiet oraz 49% mężczyzn. Według prognozy przeprowadzonej przez GUS ta struktura zostanie zachowana.

Ludność w miastach stanowiła 50,44% ogółu ludności, natomiast tereny wiejskie zamieszkiwało 49,56%. Wskaźnik ten nie zmieniał się znacząco w latach 2017 – 2021. W powiatach sąsiadujących obserwuje się podobne proporcje. Gęstość zaludnienia zmalała na przełomie ostatnich pięciu lat z 47 na 46 os/km^2, natomiast współczynnik feminizacji wyniósł 105, co oznacza, że na każde 100 mężczyzn przypada 105 kobiet zamieszkujących powiat.

Poniższa tabela zawiera zestawienie struktury wiekowej mieszkańców w powiecie mrągowskim na przestrzeni ostatnich 5 lat.

Tabela 2 Struktura wiekowa mieszkańców powiatu mrągowskiego

Grupa wiekowa	2017	2018	2019	2020	2021
0-4	2 249	2 270	2 221	2 135	2 004
5-9	2 669	2 546	2 472	2 378	2 342
10-14	2 632	2 671	2 738	2 733	2 679
15-19	2 540	2 451	2 347	2 320	2 377
20-24	3 203	3 032	2 954	2 814	2 687
25-29	3 794	3 660	3 461	3 328	3 171
30-34	4 051	3 886	3 713	3 624	3 530
35-39	3 944	4 008	4 059	4 081	3 999
40-44	3 664	3 699	3 762	3 826	3 865
45-49	3 123	3 180	3 295	3 359	3 472
50-54	3 440	3 295	3 139	3 088	3 049
55-59	4 052	3 957	3 781	3 608	3 396
60-64	3 633	3 806	3 915	3 916	3 910
65-69	2 815	2 832	2 917	3 062	3 182
70-74	1 573	1 780	1 998	2 201	2 316
75-79	1 328	1 262	1 183	1 149	1 179
80-84	938	996	1 001	1 003	965
85 i więcej	733	749	806	814	775
Razem	**50 381**	**50 080**	**49 762**	**49 439**	**48 898**

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Na podstawie danych zawartych w powyższej tabeli można zauważyć, że najliczniejsze grupy wiekowe w powiecie mrągowskim, w analizowanym okresie, stanowiły osoby w wieku 35 – 39 lat oraz 60 – 64 lata. Jest to korzystny trend, biorąc pod uwagę przedsiębiorczość w powiecie, ponieważ grupa 35 – 39 lat to osoby w wieku produkcyjnym, a osoby 60 – 64 lata to pracujący mężczyźni oraz kobiety, które osiągnęły wiek emerytalny.

Poniższa tabela przedstawia dynamikę zmian w strukturze wiekowej mieszkańców powiatu mrągowskiego w latach 2017 – 2021.

Tabela 3 Zmiany w strukturze wiekowej mieszkańców powiatu mrągowskiego

Przedział wiekowy		2017	2018	2019	2020	2021	Trend
0 - 19	**liczba**	10 090	9 938	9 778	9 566	9 402	↘
	% ogółu	21,6	21,5	21,3	21,0	20,9	
20 - 39	**liczba**	14 992	14 586	14 187	13 847	13 387	↘
	% ogółu	32,1	31,5	31,0	30,4	29,8	
40 - 59	**liczba**	14 279	14 131	13 977	13 881	13 782	↘
	% ogółu	30,5	30,5	30,5	30,5	30,6	
60 +	**liczba**	7 387	7 619	7 905	8 229	8 417	↗
	% ogółu	15,8	16,5	17,2	18,1	18,7	
Razem		**46 748**	**46 284**	**45 847**	**45 583**	**44 988**	↘

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Na podstawie danych zawartych w powyższej tabeli można zauważyć bardzo niekorzystne ruchy demograficzne na przestrzeni ostatnich 5 lat. Przy jednoczesnym wzroście udziału osób starszych o 2,9p.p. w ogóle mieszkańców nastąpił spadek udziału pozostałych grup wiekowych. Największy spadek odnotowano w grupie 20 – 39 lat, co jest zagrożeniem, ponieważ jest to grupa osób z dużym potencjałem rozwojowym, najbardziej aktywna z punktu widzenia przedsiębiorczości. Utrzymanie się powyższych trendów może spowodować niekorzystne skutki dla gospodarki w powiecie, w związku z deficytem osób w wieku produkcyjnym na przestrzeni najbliższych 10 lat. Efektem wspomnianych procesów jest szybko postępujący proces starzenia się ludności.

Starość demograficzna jest skutkiem procesu starzenia się społeczeństw. Najczęstszymi przyczynami wstępowania tego zjawiska jest niski poziom przyrostu naturalnego, wysoka przeciętna długości życia oraz wysoki poziom profilaktyki medycznej i geriatrii (dziedzina medycyny zajmująca się chorobami starczymi). Najczęściej stosowaną miarą starzenia się ludności jest procentowy udział osób po 60 roku życia w ogólnej strukturze społeczeństwa. Na tej podstawie polscy demografowie wyróżniają pięć faz:

1. brak oznak starości demograficznej: osoby po 60 roku życia stanowią poniżej 8% ogółu ludności;
2. wczesna faza przejściowa pomiędzy stanem młodości i starości demograficznej: 8-10%;
3. późna faza przejściowa pomiędzy stanem młodości i starości demograficznej: 10–12%;
4. stan starości demograficznej – 12% lub więcej;

5. stan zaawansowanej starości demograficznej – powyżej 15%.

Według powyższego schematu, w powiecie mrągowskim zauważalna jest ostatnia faza, ponieważ osoby, które ukończyły 60 rok życia stanowią aż 17,21% ogółu mieszkańców w powiecie.

Poniższa tabela przedstawia zmiany zachodzące w liczbie mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym oraz poprodukcyjnym w powiecie mrągowskim w latach 2017 – 2021.

Tabela 4 Liczba mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym oraz poprodukcyjnym w powiecie mrągowskim w latach 2017 – 2021

Liczba osób		**2017**	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**
w wieku przedprodukcyjnym (14 lat i mniej)	**ogółem**	**7 550**	**7 487**	**7 431**	**7 246**	**7 025**
	mężczyźni	3 840	3 813	3 799	3 750	3 651
	kobiety	3 710	3 674	3 632	3 496	3 374
w wieku produkcyjnym (15-59 lat kobiety, 15-64 lat mężczyźni)	**ogółem**	**33 584**	**33 028**	**32 406**	**31 933**	**31 369**
	mężczyźni	17 931	17 679	17 413	17 103	16 798
	kobiety	15 653	15 349	14 993	14 830	14 571
w wieku poprodukcyjnym (60 lat i więcej kobiety, 65 lat i więcej mężczyźni)	**ogółem**	**9 247**	**9 565**	**9 925**	**10 260**	**10 504**
	mężczyźni	2 909	3 028	3 176	3 329	3 443
	kobiety	6 338	6 537	6 749	6 931	7 061
ogółem	**ogółem**	**50 381**	**50 080**	**49 762**	**49 439**	**48 898**
	mężczyźni	24 680	24 520	24 388	24 182	23 892
	kobiety	25 701	25 560	25 374	25 257	25 006

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Na podstawie danych zaprezentowanych w powyższej tabeli można zauważyć, że aktualna sytuacja demograficzna jest umiarkowanie korzystna, 64,15% mieszkańców powiatu na koniec 2021 roku było w wieku produkcyjnym, 14,37% w wieku przedprodukcyjnym, a w wieku poprodukcyjnym 21,48%. Od 2017 roku odnotowano spadek ludności w wieku przedprodukcyjnym oraz produkcyjnym przy jednoczesnym wzroście osób w wieku poprodukcyjnym, co wskazuje na proces starzenia się społeczeństwa i jest zagrożeniem dla pożądanego rozwoju społeczno-gospodarczego w powiecie mrągowskim. Nie jest to jednak trend obecny tylko w powiecie, powolne starzenie się społeczeństwa zauważalne jest na terenie całego kraju od wielu lat.

Dokonując analizy sytuacji demograficznej powiatu mrągowskiego nie można pominąć kwestii urodzeń. Są one ważnym czynnikiem wpływającym na liczbę i strukturę wiekową

ludności. Urodzeń żywych w 2021 roku było 313, z czego 174 stanowiły dziewczynki, a 139 chłopcy. Porównując ten rok do 2017, zauważalny jest spadek urodzeń o 28,21% (436 urodzeń), kiedy to urodziło się 245 dziewczynek oraz 191 chłopców. W 2021 roku zmarło 717 mieszkańców powiatu mrągowskiego. Analizując ruch naturalny w 2021 roku na 1000 mieszkańców przypadało 6,36 urodzeń żywych oraz 14,58 zgonów, w związku z czym przyrost naturalny był ujemny i wynosił -404, co w przeliczeniu wynosiło -8,21/ 1000 mieszkańców.

Kolejnym ważnym czynnikiem decydującym zarówno o liczbie ludności, jak i o jej rozmieszczeniu jest migracja. Oznacza ona przemieszczenia terytorialne związane ze względnie trwałą zmianą miejsca zamieszkania. Poniższy rysunek przedstawia migracje na pobyt stały międzypowiatowe i zagraniczne w powiecie mrągowskim w latach 2017 – 2021.

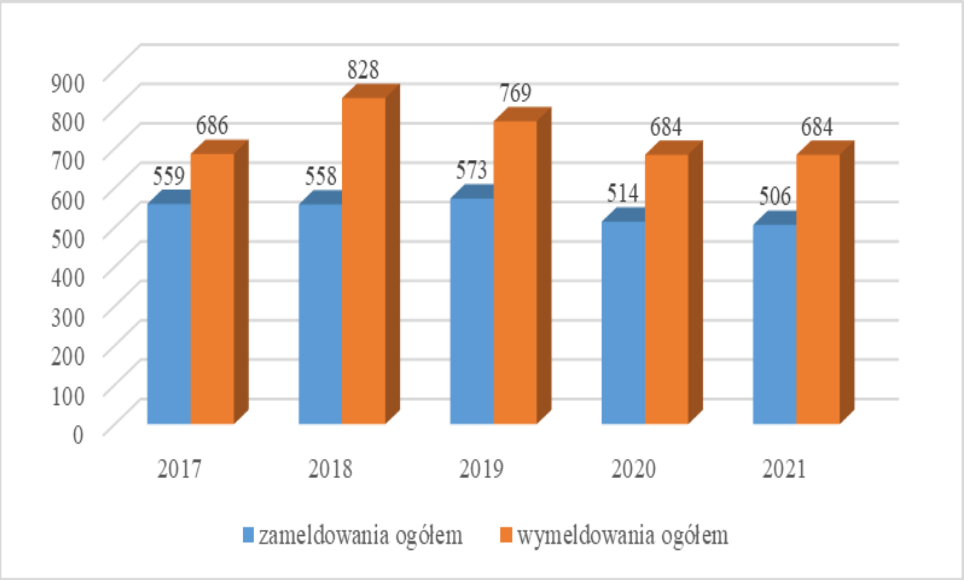

Rysunek 4 Migracje na pobyt stały międzypowiatowe i zagraniczne

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Na zamieszczonym powyżej rysunku widać, że w powiecie mrągowskim w ciągu ostatnich pięciu lat występowało więcej wymeldowań niż zameldowań. Saldo migracji na pobyt stały jest więc ujemne i na koniec ubiegłego roku przybierało wartość -178 osób, co w przeliczeniu daje -3,6/1000 osób. Najczęstszym ruchem migracyjnym jest migracja wewnętrzna wśród grupy w wieku produkcyjnym, co może oznaczać, że osoby w wieku od 15 roku życia wyjeżdżają w celu kontynuowania nauki w szkołach profilowanych oraz na uczelniach wyższych, których w powiecie mrągowskim nie ma, natomiast po zakończeniu nauki osoby te osiedlają się w miastach, ponieważ w międzyczasie znalazły pracę. Ruch migracyjny wynika również z chęci znalezienia pracy.

ANALIZA WARUNKÓW DEMOGRAFICZNYCH

Po zapoznaniu się z sytuacją demograficzną powiatu mrągowskiego wysuwają się następujące wnioski:

1. Z roku na rok stale zmniejsza się liczba ludności, na co wpływają przede wszystkim ujemy przyrost naturalny, który wynosi –8,21/1000 mieszkańców. Prognozy przewidują stałe spadki liczby ludności. Może to generować zagrożenia dla rozwoju społeczno-gospodarczego powiatu mrągowskiego.
2. W powiecie mrągowskim odnotowuje się stan zaawansowanej starości demograficznej, co oznacza, że bardzo dynamicznie wzrasta liczba seniorów w powiecie przy jednoczesnym spadku pozostałych grup wiekowych, zwłaszcza ludności w wieku 20 – 39 lat.
3. Saldo migracji jest ujemne i wynosi -3,6/1000 mieszkańców, z czego największą grupę stanowią osoby młode w wieku produkcyjnym, których najczęstsza decyzja o przeprowadzce motywowana jest uczęszczaniem do niedostępnej w powiecie szkoły bądź znalezieniem pracy.

OSOBY Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ

Uchwałą nr VIII/38/2019 Rady Powiatu w Mrągowie z dnia 23.05.2019r. został przyjęty Program działań na rzecz osób niepełnosprawnych na lata 2019 – 2023 w powiecie mrągowskim. Zawiera on m.in. działania w zakresie poprawy sytuacji społecznej osób z niepełnosprawnością, należą do nich: dofinansowania ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (zwanego dalej PFRON), dofinansowanie ze środków PFRON w ramach programu „Aktywny Samorząd", pomoc udzielona instytucjom działającym na rzecz osób niepełnosprawnych w ramach „Programu wyrównywania różnic między regionami III". W programie ujęte zostały również działania na rzecz aktywizacji zawodowej osób z niepełnosprawnościami, a są to m.in. jednorazowe dofinansowanie działalności gospodarczej, zwrot kosztów wyposażenia stanowiska pracy, finansowanie kosztów szkoleń, oprócz wykorzystania środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w celu aktywizacji zawodowej, Powiatowy Urząd Pracy udziela również doradztwa i informacji zawodowej osobom z niepełnosprawnością.

W powiecie dostępne są placówki oświatowe, w których dzieci i młodzież z niepełnosprawnością mogą podjąć naukę:

— Zespół Szkół Specjalnych z przedszkolem specjalnym, a także ze szkołą specjalną zawodową przysposabiającą uczniów ze stopniem lekkim niepełnosprawności do pracy w zawodzie kucharza i pomocnika obsługi hotelowej,
— Ośrodek Rehabilitacyjno-Edukacyjno-Wychowawczy w Mikołajkach, w którym organizowane są zajęcia rewalidacyjno-wychowawcze dla dzieci i młodzieży z upośledzeniem umysłowym w stopniu głębokim.

Na terenie powiatu mrągowskiego funkcjonuje 27 jednostek środowiskowych i instytucjonalnych, które odgrywają ważną rolę w prowadzeniu i rozwoju infrastruktury socjalnej.

Tabela 5 Zasoby instytucjonalne w obszarze pomocy i integracji społecznej

Lp.	Nazwa placówki/instytucji/ośrodka	Adres	Opis
1.	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Mrągowie	ul. Warszawska 53 11-700 Mrągowo	Jednostka organizacyjna pomocy społecznej powiatu mrągowskiego
2.	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Mrągowie	ul. Wyspiańskiego 1 11-700 Mrągowo	Jednostka organizacyjna pomocy społecznej gminy miejskiej Mrągowo
3.	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Mikołajkach	ul. Kolejowa 7 11-730 Mikołajki	Jednostka organizacyjna gminy miejsko-wiejskiej Mikołajki
4.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Mrągowie	ul. Wojska Polskiego 5a/12 11-700 Mrągowo	Jednostka organizacyjna pomocy społecznej gminy Mrągowo
5.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pieckach	ul. Zwycięstwa 34 11-710 Piecki	Jednostka organizacyjna pomocy społecznej gminy Piecki
6.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sorkwitach	ul. Olsztyńska 16A 11-731 Sorkwity	Jednostka organizacyjna pomocy społecznej gminy Sorkwity
7.	Dom Pomocy Społecznej dla Dzieci i Młodzieży Niepełnosprawnych w Mrągowie	ul. Młodkowskiego 19 11-700 Mrągowo	Jednostka organizacyjna pomocy społecznej powiatu mrągowskiego
8.	Ewangelicki Dom Opieki „Arka” w Mikołajkach	Pl. Kościelny 5a 11-730 Mikołajki	Jednostka organizacyjna pomocy społecznej prowadzona na zlecenie Powiatu Mrągowskiego przez Parafię Ewangelicko-Augsburską Świętej Trójcy w Mikołajkach
9.	Środowiskowy Dom Samopomocy w Mrągowie	ul. Królewiecka 34 11-700 Mrągowo	Jednostka organizacyjna pomocy społecznej miasta Mrągowo
10.	Środowiskowy Dom Samopomocy w Mikołajkach	Pl. Kościelny 5a 11-730 Mikołajki	Jednostka organizacyjna pomocy społecznej gminy miejsko-wiejskiej Mikołajki prowadzona przez Parafię

			Ewangelicko-Augsburską Świętej Trójcy w Mikołajkach
11.	Środowiskowy Dom Samopomocy w Pieckach	ul. Zwycięstwa 20/4 11-710 Piecki	Jednostka organizacyjna pomocy społecznej gminy Piecki
12.	Warsztat Terapii Zajęciowej w Mikołajkach	ul. Kolejowa 13 11-730 Mikołajki	Placówka wsparcia dziennego osób niepełnosprawnych prowadzona na zlecenie Powiatu Mrągowskiego przez Polskie Stowarzyszenie na rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną w Mikołajkach
13.	Warsztat Terapii Zajęciowej w Mrągowie	ul. Olsztyńska 16 11-700 Mrągowo	Placówka wsparcia dziennego osób niepełnosprawnych prowadzona na zlecenie Powiatu Mrągowskiego przez Fundację ELF w Mrągowie
14.	Dom dla Dzieci TND Nr 1	Os. Nikutowo 44 11-700 Mrągowo	Placówka opiekuńczo-wychowawcza prowadzona na zlecenie Powiatu Mrągowskiego przez Towarzystwo Nasz Dom w Warszawie
15.	Dom dla Dzieci TND Nr 2	ul. Warszawska 53/4 11-700 Mrągowo	Placówka opiekuńczo-wychowawcza prowadzona na zlecenie Powiatu Mrągowskiego przez Towarzystwo Nasz Dom w Warszawie
16.	Dom dla Dzieci TND Nr 3	ul. Spacerowa 3A 11-700 Mrągowo	Placówka opiekuńczo-wychowawcza prowadzona na zlecenie Powiatu Mrągowskiego przez Towarzystwo Nasz Dom w Warszawie
17.	Powiatowy Urząd Pracy w Mrągowie	ul. Kopernika 1 11-700 Mrągowo	Instytucja rynku pracy – jednostka organizacyjna powiatu mrągowskiego
18.	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Mrągowie	ul. Nadbrzeżna 13 11-700 Mrągowo	Jednostka organizacyjna powiatu mrągowskiego
19.	Klub „Senior+" w Mrągowie	ul. Sienkiewicza 16 11-700 Mrągowo	Ośrodek wsparcia dziennego dla seniorów miasta Mrągowo
20.	Klub „Senior+" w Sorkwitach	ul. Olsztyńska 11-732 Sorkwity	Ośrodek wsparcia dziennego dla seniorów gminy Sorkwity
21.	Zespół Szkół Specjalnych w Mrągowie	ul. Mrongowiusza 11-700 Mrągowo	Szkoła publiczna powiatu mrągowskiego
22.	Ośrodek Rehabilitacyjno-Edukacyjno-Wychowawczy w Mikołajkach	ul. Kolejowa 11-732 Mikołajki	Niepubliczna placówka prowadzona przez Polskie Stowarzyszenie na rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną w Mikołajkach
23.	Mieszkanie chronione	11-700 Mrągowo	Jednostka gminy miejskiej Mrągowo
24.	Mieszkanie chronione	11-700 Mrągowo	Jednostka gminy wiejskiej Mrągowo

25.	Dom Opieki „Mazurska Zagroda” w Kozarku Małym	Kozarek Mały 3 11-731 Sorkwity	Niepubliczny dom pomocy społecznej prowadzony przez Instytut Rozwoju Sp. z o.o. w Sorkwitach
26.	Przyjazny Pokój Przesłuchań Dzieci („Niebieski pokój”)	ul. Brzozowa 1 11-700 Mrągowo	Miejsce przesłuchań w sytuacji przemocy w rodzinie utworzonej przez Powiat Mrągowski, a prowadzony przez Sąd Okręgowy w Olsztynie.
27.	Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Mrągowie	ul. Warszawska 53 11-700 Mrągowo	Organ administracji publicznej orzekający w pierwszej instancji w sprawach o stwierdzenie niepełnosprawności. Funkcjonuje przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Mrągowie.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych udostępnionych przez PCPR w Mrągowie

W znacznej mierze pomoc społeczną w powiecie mrągowskim realizuje Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie. Do jego zadań należą m.in. udzielanie pomocy społecznej o zasięgu ponadgminnym rodzinom, dzieciom, osobom starszym, chorym i niepełnosprawnym, a także sprawowanie nadzoru nad powiatowymi jednostkami organizacyjnymi działającymi na tym obszarze. Dane dotyczące zasobów jednostek prowadzonych przez Powiat lub organizacje, którym Powiat zlecił ich prowadzenie przedstawia powyższa tabela.

Przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Mrągowie działa Powiatowy Zespół Orzekania o Niepełnosprawności. Orzeka on, na wniosek osoby zainteresowanej (bądź jej przedstawiciela ustawowego albo, za ich zgodą, ośrodka pomocy społecznej), o niepełnosprawności, o stopniu niepełnosprawności oraz o wskazaniach do korzystania z ulg i uprawnień. U osób powyżej 16 r .ż. ustala się jeden z trzech stopni niepełnosprawności: znaczny, umiarkowany bądź lekki. Stopień niepełnosprawności osoby składającej wniosek orzeka się na czas określony (jeżeli według wiedzy medycznej może nastąpić poprawa stanu zdrowia) lub na stałe (jeżeli według wiedzy medycznej stan zdrowia nie rokuje poprawy).

W poniższej tabeli zostały zaprezentowane dane udostępnione przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Mrągowie dotyczące liczby wydanych orzeczeń w poszczególnych latach z podziałem na stopień niepełnosprawności.

Tabela 6 Liczba wydanych orzeczeń dla osób powyżej 16 r.ż. z określeniem stopnia niepełnosprawności wśród mieszkańców powiatu mrągowskiego w latach 2017-2021

Stopień niepełnosprawności	2017	2018	2019	2020	2021
Znaczny	244	212	247	216	263
Umiarkowany	528	612	583	502	504
Lekki	418	372	258	249	327
Razem	**1 190**	**1 196**	**1 088**	**967**	**1 094**

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych udostępnionych przez PCPR w Mrągowie

Spośród 1094 wydanych w roku 2021 orzeczeń ustalających stopień niepełnosprawności: 46,07% ustalała stopień umiarkowany, 29,89% - lekki, a 24,04% - znaczny.

W przypadku dzieci do 16 r.ż. wydane może zostać orzeczenie o zaliczeniu do osób niepełnosprawnych, o niezaliczeniu do osób niepełnosprawnych bądź o odmowie ustalenia niepełnosprawności. Informacja o rodzajach wydanych orzeczeń względem osób do 16 r.ż. została zaprezentowana w poniższej tabeli.

Tabela 7 Liczba wydanych orzeczeń dla osób poniżej 16 r.ż. w powiecie mrągowskim w latach 2017-2021

Wydane orzeczenia	2017	2018	2019	2020	2021
- o zaliczeniu do osób niepełnosprawnych	185	176	138	157	172
- o niezaliczeniu do osób niepełnosprawnych	14	34	22	14	6
- o odmowie ustalenia niepełnosprawności	3	2	2	0	1
Razem	**202**	**212**	**162**	**171**	**179**

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych udostępnionych przez PCPR w Mrągowie

Analiza ilości wydawanych orzeczeń o niepełnosprawności względem dzieci do 16 roku życia niesie istotne informacje o przyszłym kształtowaniu się ilości osób niepełnosprawnych w społeczeństwie. Zaliczenie do stopnia niepełnosprawności następuje w sytuacji, gdy stwierdzone zostaje naruszenie sprawności fizycznej lub psychicznej o przewidywanym okresie trwania powyżej 12 miesięcy. Powodem może być wada wrodzona, długotrwała choroba lub uszkodzenia organizmu, powodujące konieczność zapewnienia całkowitej opieki lub pomocy w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych, w sposób przewyższający

wsparcie potrzebne osobie w danym wieku. Można zatem wnioskować, że znacząca część dzieci niepełnosprawnych stanie się w przyszłości dorosłymi niepełnosprawnymi.

Powiatowy Zespół Orzekania o Niepełnosprawności wydaje orzeczenia dla celów poza rentowych. Orzeczenie o wskazaniach do ulg i uprawnień wydaje się osobie, która ukończyła 16 rok życia i posiada jedno z następujących orzeczeń:

1. Ważne orzeczenie lekarza orzecznika Zakładu Ubezpieczeń Społecznych o całkowitej niezdolności do pracy i niezdolności do samodzielnej egzystencji, niezdolności do samodzielnej egzystencji, całkowitej niezdolności do pracy, częściowej niezdolności do pracy oraz celowości przekwalifikowania.
2. Ważne orzeczenie organu rentowego (ZUS, MSWiA, MON), wydane przed dniem 1 stycznia 1998 r. o zaliczeniu do jednej z grup inwalidów.
3. Ważne orzeczenie KRUS o niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym, wydane przed 1 stycznia 1998 r.

Główne przyczyny ubiegania się o orzeczenie o niepełnosprawności (wskazywane w treści składanych wniosków) w latach 2017-2021, ukazuje poniższa tabela.

Tabela 8 Liczba oraz cel dla którego składane były wnioski o ustalenie stopnia niepełnosprawności przez osoby powyżej 16 roku

Cel wydania orzeczenia	2017	2018	2019	2020	2021
Konieczność zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze	182	188	187	166	368
Odpowiednie zatrudnienie	441	492	313	307	303
Korzystanie z systemu środowiskowego wsparcia w samodzielnej egzystencji	291	224	374	273	273
Uzyskanie zasiłku pielęgnacyjnego	239	277	206	173	139
Korzystanie z karty parkingowej	51	62	66	71	68
Inny	30	24	22	41	39
Uczestnictwo w terapii zajęciowej	20	5	4	9	13
Szkolenie	0	0	1	1	0
Liczba przyjętych wniosków o wydanie orzeczenia o niepełnosprawności (osoby powyżej 16 r.ż.)	**1 254**	**1 272**	**1 173**	**1 041**	**1 203**

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych udostępnionych przez PCPR w Mrągowie

W 2021 r. o wydanie orzeczenia o niepełnosprawności lub stopnia niepełnosprawności ubiegały się 1 203 osoby powyżej 16 r. ż. Wydano 1 094 orzeczenia ustalające stopień niepełnosprawności. W 2021 r. jako powód ubiegania się o ustalenie stopnia niepełnosprawności wskazywano najczęściej konieczność zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze (368 wniosków), odpowiednie zatrudnienie (303 wnioski) korzystanie z systemu środowiskowego wsparcia i korzystania z usług socjalnych, opiekuńczych, terapeutycznych i rehabilitacyjnych (273 wnioski) oraz uzyskanie zasiłku pielęgnacyjnego (139 wniosków).

Przedmiotowe orzeczenia poza ustaleniem statusu osoby orzeczonej jako osoby niepełnosprawnej, stanowią również podstawę do przyznania różnego rodzaju ulg i uprawnień na podstawie odrębnych przepisów. W poniższej tabeli zaprezentowano liczbę wydanych orzeczeń o niepełnosprawności wg przyczyn niepełnosprawności w stosunku do osób powyżej 16 roku życia.

Tabela 9 Liczba wydanych orzeczeń wg przyczyn posiadanej niepełnosprawności w stosunku do osób powyżej 16 roku życia

Symbol orzeczonej niepełnosprawności	2017	2018	2019	2020	2021
01-U – upośledzenie umysłowe;	20	16	12	14	22
02-P – choroby psychiczne;	95	85	98	113	119
03-L – zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu;	78	72	43	49	86
04-O – choroby narządu wzroku;	29	31	19	26	23
05-R – upośledzenie narządu ruchu;	442	530	434	350	378
06-E – epilepsja;	16	13	10	19	12
07-S – choroby układu oddechowego i krążenia;	177	147	156	130	156
08-T – choroby układu pokarmowego;	46	35	36	43	47
09-M – choroby układu moczowo-płciowego;	74	52	64	51	56
10-N – choroby neurologiczne;	144	138	148	125	133
11-I – inne, w tym schorzenia: endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia, choroby układu krwiotwórczego;	65	75	63	41	55
12-C – całościowe zaburzenia rozwojowe	4	2	5	6	7
Razem wydane orzeczenia	**1 190**	**1 196**	**1 088**	**967**	**1 094**

Źródło: dane udostępnione przez PCPR w Mrągowie

Najczęstszą przyczyną orzekania stopnia niepełnosprawności były upośledzenia narządu ruchu (34,55% ogółu orzeczeń), choroby układu oddechowego i krążenia (14,26%) oraz choroby neurologiczne (12,16%).

ANALIZA SYTUACJI OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ

Zapoznając się z charakterystyką osób z niepełnosprawnością w powiecie, można zauważyć, że:

1. Liczba osób niepełnosprawnych w powiecie utrzymuje się na podobnym poziomie, dlatego należałoby rozwinąć ofertę skierowaną do tej grupy społecznej, np. realizacja projektów związanych z podniesieniem standardów życia osób z niepełnosprawnością bądź likwidacja barier występujących w powiecie (technologicznych, architektonicznych czy komunikacyjnych).
2. W powiecie występuje szeroka baza placówek udzielających wsparcia w zakresie pomocy społecznej oraz funkcjonują placówki oświatowe, w których niepełnosprawne dzieci i młodzież mogą podjąć naukę.

RYNEK PRACY

W powiecie mrągowskim rynek pracy należy do bardzo trudnego obszaru aktywności społeczno-ekonomicznej. Wynika to z niskiego zatrudnienia (niższego niż przeciętne w województwie i kraju), niekorzystnej struktury bezrobocia i niskiego poziomu wynagrodzeń.

W powiecie mrągowskim na 1000 mieszkańców na koniec 2021 roku pracowały 174 osoby. W rejestrze REGON zarejestrowanych było 5 511 podmiotów gospodarki narodowej, z czego 4 159 stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. W tymże roku zarejestrowano 482 nowe podmioty, a 265 podmiotów zostało wyrejestrowanych. Zgodnie z danymi udostępnionymi przez Główny Urząd Statystyczny, na dzień 31 grudnia 2021 roku w powiecie 3,03% aktywnych podmiotów jako rodzaj działalności deklarowało rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo, 23,44% podmiotów przydzielonych było jako działalność przemysłowa i budownictwo, natomiast 73,53% podmiotów w rejestrze zakwalifikowana była jako pozostała działalność. Na podstawie wymienionych danych zauważa się, że najwięcej podmiotów zarejestrowanych w powiecie nie jest sklasyfikowanych do ścisłych gałęzi gospodarki. Stanowi to potencjał do takiego kształtowania sektora gospodarczego, w którym dużą rolę odgrywa elastyczność i możliwość odzwierciedlania aktualnych potrzeb konsumentów zamieszkujących powiat mrągowski.

Wśród osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w powiecie mrągowskim najczęściej deklarowanymi rodzajami przeważającej działalności był handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (21.0%) oraz budownictwo (19.1%).

Na podstawie danych publikowanych na stronie www.barometrzawodow.pl, w 2021 roku w powiecie mrągowskim prognozowane były deficyty takich branż jak dekarze i blacharze budowlani, lekarze, nauczyciele języków obcych i lektorzy, operatorzy i mechanicy sprzętu do robót ziemnych, pielęgniarki i położne, psycholodzy i psychoterapeuci, ratownicy medyczni. Natomiast w powiecie prognozowano nadwyżkę poszukujących pracy jako: ekonomiści, mechanicy pojazdów samochodowych, pedagodzy, pracownicy biur podróży i obsługi turystycznej, specjaliści ds. administracji, specjaliści technologii żywności i żywienia, technicy informatycy. Barometr zawodów to jednoroczna prognoza sytuacji w zawodach. Dane pochodzą z Centralnego Systemu Analityczno-Raportowego CeSAR.

Na poniższym rysunku zaprezentowano wartości stóp bezrobocia w 2021 roku w powiatach oraz miastach na prawach powiatu województwa warmińsko-mazurskiego wraz ze średnią wojewódzką wynoszącą 8,6%.

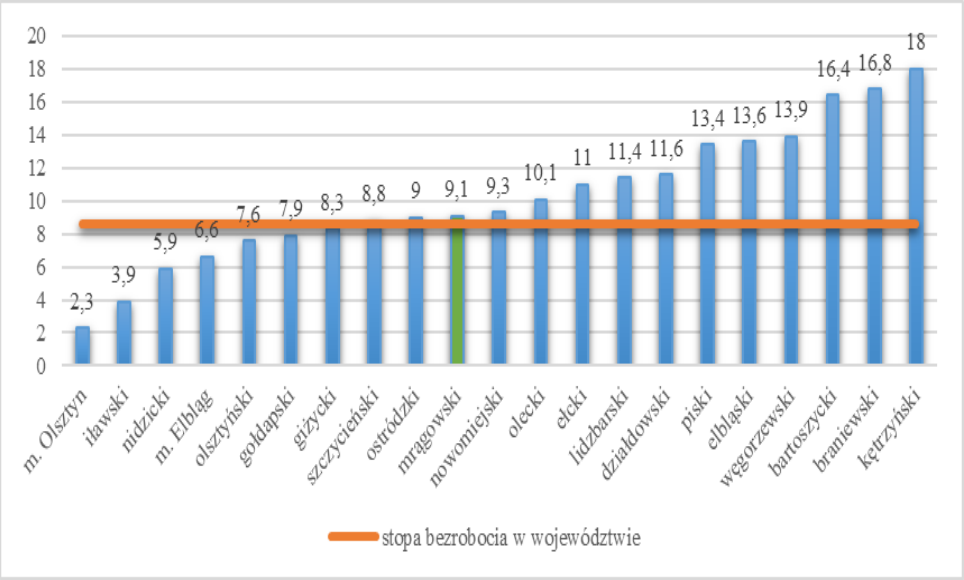

Rysunek 5 Stopa bezrobocia w powiatach
województwa warmińsko-mazurskiego w 2021 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Na podstawie powyższego wykresu można dostrzec, że powiat mrągowski pod względem bezrobocia zajmuje 10. miejsce na tle 18 innych powiatów oraz 2 miast

na prawach powiatu w województwie. Porównując natomiast do sąsiednich powiatów, powiaty piski i kętrzyński, który zajął ostatnie miejsce w rankingu, osiągnęły wyższy wskaźnik bezrobocia niż mrągowski.

Szczegółowe wartości wskaźnika bezrobocia na przestrzeni ostatnich pięciu lat w powiecie, województwie warmińsko mazurskim oraz w skali kraju zostały przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 10 Porównanie stóp bezrobocia w latach 2017 – 2021

Rok	2017	2018	2019	2020	2021
powiat mrągowski	**11,5**	**11,1**	**9,9**	**11,1**	**9,1**
woj. warmińsko-mazurskie	11,7	10,4	9	10,2	8,6
Polska	6,6	5,8	5,2	6,3	5,4

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Na podstawie danych zawartych w powyższej tabeli można zauważyć, że stopa bezrobocia w powiecie mrągowskim w 2021 r. wyniosła 9,1% i była większa od stopy bezrobocia dla województwa warmińsko-mazurskiego (8,6%) oraz znacznie wyższa od stopy bezrobocia dla całej Polski (5,4%). Stopa bezrobocia w powiecie mrągowskim w stosunku do 2020 r. spadła o 2p.p. Spadek odnotowano także w całej Polsce (o 0,9p.p.) i województwie warmińsko-mazurskim (o 1,6p.p.) Wzrost wartości wskaźnika w 2020 roku spowodowany był izolacją społeczną wywołaną pandemią COVID-19. Pandemia i okoliczności jej towarzyszące związane z decyzjami ekonomicznymi dot. ograniczania działalności wybranych branż gospodarki, zamykania szkól i instytucji opiekuńczych, ograniczania możliwości przemieszczania się ludności, przyczyniły się m.in. do zwiększenia zbiorowości biernych zawodowo.

W powiecie mrągowskim od 2017 r., w którym zarejestrowanych było 2061 osób bezrobotnych, utrzymuje się tendencja spadkowa. Według stanu na koniec 2021 r. liczba zarejestrowanych bezrobotnych w powiecie wynosiła 1550 osób. W stosunku do grudnia 2020 r. liczba ta zmniejszyła się o 379, co daje dobry wynik, ponieważ spadek nastąpił o 19,65%. W odniesieniu do ogółu ludności powiatu największy odsetek bezrobotnych odnotowano w mieście Mrągowo a najmniejszy w gminie Sorkwity.

W poniższej tabeli zaprezentowano strukturę bezrobotnych znajdujących się w trudnej sytuacji na rynku pracy.

Tabela 11 Struktura bezrobotnych będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy

Bezrobotni w powiecie mrągowskim	**2017**		**2018**		**2019**		**2020**		**2021**	
	liczba	**%**	**liczba**	**%**	**liczba**	**%**	**liczba**	**%**	**liczba**	**%**
Ogółem, w tym:	**2061**	**100,00**	**1973**	**100,00**	**1757**	**100,00**	**1929**	**100,00**	**1550**	**100,00**
kobiety	981	47,60	967	49,01	873	49,69	950	49,25	734	47,35
osoby do 30 roku życia	482	23,39	494	25,04	400	22,77	485	25,14	381	24,58
w tym do 25 roku życia	239	11,60	249	12,62	210	11,95	253	13,12	185	11,94
długotrwale bezrobotni	984	47,74	795	40,29	665	37,85	823	42,66	722	46,58
Powyżej 50 roku życia	732	35,52	657	33,30	627	35,69	595	30,84	501	32,32
Osoby z niepełnosprawnością	181	8,78	166	8,41	197	11,21	168	8,71	187	12,06

Źródło: opracowanie własne na podstawie corocznych sprawozdań MRiPS o rynku pracy PUP w Mrągowie

Z danych zawartych w powyższej tabeli można odczytać, że udział poszczególnych grup w ogóle bezrobotnych nie zmieniał się diametralnie na przestrzeni analizowanych lat. Spośród osób będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy, najwyższy wzrost odnotowano wśród bezrobotnych z niepełnosprawnością (o 3,28p.p.) oraz osób do 30 r.ż. (wzrost o 1,19p.p.), w tym osób do 25 r.ż. (wzrost o 0,34p.p.)

Szczególnym problemem w powiecie jest długi czas pozostawania bez pracy przyczyniający się do wykluczenia społecznego. Na koniec 2021 r. odsetek osób pozostających bez zatrudnienia powyżej 12 miesięcy wynosił 46,58%. Spośród bezrobotnych w powiecie, 47,35% stanowią kobiety, bezrobotnych powyżej 50 roku życia było 501, co stanowiło 32,32%.

Osoby z niepełnosprawnością stanowią specyficzną grupę bezrobotnych ze względu na występujące bariery architektoniczne w zakładach pracy. W powiecie mrągowskim w 2021 roku 187 osób z niepełnosprawnością pozostawało zarejestrowanych jako bezrobotne w Powiatowym Urzędzie Pracy. Dla osoby niepełnosprawnej, posiadającej status "poszukującej pracy", a nie pozostającej w zatrudnieniu, przewidziane są usługi urzędu pracy, m.in. pośrednictwo pracy czy refundację kosztów wyposażenia oraz instrumenty finansowane ze środków PFRON.

W poniższej tabeli zawarto dane dotyczące osób bezrobotnych z podziałem na wiek i wyszczególnieniem zamieszkałych na terenach wiejskich oraz ukończeniem nauki w ciągu ostatniego roku.

Tabela 12 Struktura osób bezrobotnych z podziałem ze względu na wiek w 2021 roku

Wiek	**Bezrobotni zarejestrowani**			
	razem	**w tym:**		
		kobiety	**zamieszkali na wsi**	**w okresie do 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki**
18 - 24	185	114	105	54
25 - 34	370	227	201	6
35 - 44	336	173	177	2
45 - 54	324	144	174	0
55 - 59	193	76	102	0
60 i więcej	142	X	73	0
ogółem	**1550**	**734**	**832**	**62**

Źródło: opracowanie własne na podstawie corocznych sprawozdań MRiPS

Na podstawie danych zawartych w powyższej tabeli można wysunąć wniosek, że najliczniejszą grupą wśród bezrobotnych są osoby w wieku 25 – 34 lata, co jest dość powszechne w skali województwa, a także kraju. Osoby w tym wieku najczęściej po ukończeniu nauki zaczynają poszukiwać pracę, a jednym z pierwszych kroków jest zarejestrowanie się w Urzędzie Pracy jako osoba bezrobotna. Spory odsetek stanowiły również osoby zarejestrowane jako bezrobotne w wieku 35 – 44 oraz 45 – 54 lata.

Należy zauważyć, że z 370 osób w przedziale wiekowym 25 – 34 lata, 227 stanowią kobiety (co stanowi 61,35%), co może oznaczać, że bardzo trudno jest znaleźć ofertę skierowaną do młodych kobiet, szczególnie tych, które nie posiadają jeszcze doświadczenia. Zważywszy, iż w powiecie mrągowskim przeważają zawody fizyczne, w tym 30,9% aktywnych zawodowo mieszkańców pracuje w przemyśle i budownictwie, 26,1% w sektorze rolniczym (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo), 18,2% w sektorze usługowym (handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja), 1,7% pracuje w sektorze finansowym (działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości).

Szczegółowy podział osób bezrobotnych z wyszczególnieniem wykształcenia zawarty został w poniższej tabeli.

Tabela 13 Struktura osób bezrobotnych w powiecie mrągowskim w 2021 roku

Wykształcenie	**Bezrobotni zarejestrowani**			
	razem	**w tym**		
		kobiety	**zamieszkali na wsi**	**w okresie do 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki**
wyższe	131	90	43	10
policealne i średnie zawodowe/branżowe	287	165	150	20
średnie ogólnokształcące	134	91	65	12
zasadnicze zawodowe/branżowe	415	142	226	18
gimnazjalne, podstawowe i poniżej	583	246	348	2
ogółem	**1550**	**734**	**832**	**62**

Źródło: opracowanie własne na podstawie corocznych sprawozdań MRiPS

Według danych przedstawionych w powyższej tabeli, najwięcej osób bezrobotnych w powiecie mrągowskim w 2021 roku posiadało wykształcenie gimnazjalne lub niższe, co stanowiło 37,61% ogółu bezrobotnych. Przyczyną największej liczebności tej grupy są niskie kwalifikacje bądź ich brak do podejmowania zatrudnienia. Osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym/branżowym to 26,77% ogółu. Przyczynami braku podjęcia zatrudnienia są często brak pewności siebie bądź niska wiara w siebie, swoje umiejętności czy kompetencje.

ANALIZA RYNKU PRACY

Po zapoznaniu się z sytuacją na rynku pracy w powiecie mrągowskim można zauważyć, że

1. Sytuacja na rynku pracy poprawia się z roku na rok, co świadczy o skutecznym wdrażaniu programów i projektów mających na celu aktywizację zawodową oraz przeciwdziałanie bezrobociu.

2. Największą grupą niepracującą stanowią osoby w wieku 25 – 34 lata, czego przyczyną często jest brak doświadczenia wymaganego przy podejmowaniu pracy bądź zawieranie umów cywilnoprawnych na okres sezonowy.
3. Najwięcej osób bezrobotnych posiada wykształcenie gimnazjalne, podstawowe lub niższe, co spowodowane jest brakiem bądź niskimi kwalifikacjami zawodowymi tych osób oraz brakiem ofert skierowanych do osób nieposiadających odpowiednich kompetencji.

SYSTEM POMOCY SPOŁECZNEJ

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu wspieranie osób i rodzin w przezwyciężaniu trudnych sytuacji życiowych, z którymi nie są w stanie sobie poradzić, wykorzystując własne możliwości i uprawnienia. Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w godnych warunkach. Pozwala także zapobiegać trudnym sytuacjom życiowym, wspierając ich przy usamodzielnieniu się oraz integracji ze środowiskiem. Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w formie finansowej, rzeczowej oraz w formie usług. System świadczeń pomocy społecznej wspiera finansowo osoby i rodziny o niskich dochodach oraz pozbawione dochodu.[3]

Wsparcie świadczone przez miejskie i gminne Ośrodki Pomocy Społecznej należy do ustawowych zadań własnych gmin. Środowisko osób zagrożonych wykluczeniem bądź wykluczonych społecznie nierzadko korzysta z pomocy instytucjonalnej zarówno na poziomie gminnym jak i powiatowym (wsparcie Powiatu skierowane jest m.in. do osób niepełnosprawnych czy rodzin niepełnych, a także realizowane są zadania z zakresu ochrony zdrowia), dlatego tak ważna jest ścisła współpraca i wymiana doświadczeń pomiędzy instytucjami. Pozwala to na kompleksowe świadczenie wsparcia z zakresu pomocy społecznej wszystkim potrzebującym w powiecie.

W poniższej tabeli przedstawiono liczbę osób oraz rodzin korzystających z pomocy społecznej w poszczególnych Ośrodkach Pomocy Społecznej na terenie powiatu mrągowskiego.

[3] https://www.gov.pl/web/rodzina/pomoc-spoleczna

Tabela 14. Rodziny objęte pomocą społeczną w latach 2017 – 2021

Ośrodek Pomocy Społecznej		2017	2018	2019	2020	2021
MOPS Mrągowo	**Liczba rodzin**	547	448	390	421	426
	Liczba osób w rodzinie	1 258	1 029	847	914	929
MGOPS Mikołajki	**Liczba rodzin**	273	290	294	304	318
	Liczba osób w rodzinie	604	612	611	632	669
GOPS Mrągowo	**Liczba rodzin**	381	302	262	257	255
	Liczba osób w rodzinie	893	709	631	610	598
GOPS Piecki	**Liczba rodzin**	765	696	615	542	554
	Liczba osób w rodzinie	1877	1594	1399	1223	1261
GOPS Sorkwity	**Liczba rodzin**	328	301	283	264	262
	Liczba osób w rodzinie	965	882	785	675	668
Razem	**Liczba rodzin**	**2294**	**2037**	**1844**	**1788**	**1815**
	Liczba osób w rodzinie	**5597**	**4826**	**4273**	**4054**	**4125**

Źródło: Dane PCPR w Mrągowie na podstawie informacji z ośrodków pomocy społecznej

W 2021 roku z pomocy społecznej korzystało 4125 osób, co stanowiło 9,96% ogólnej liczby ludności. Był to wyższy wskaźnik niż w województwie (7,2%), który był najwyższym wskaźnikiem wśród województw w Polsce.

W poddanym analizie okresie, liczba rodzin objętych pomocą społeczną sukcesywnie maleje. Spadek liczby osób objętych pomocą społeczną zauważono także w skali województwa oraz w całym kraju. Według raportu GUS spadek ten odnotowuje się dzięki polepszeniu sytuacji majątkowej rodzin dzięki pobieraniu świadczenia wychowawczego 500+.

W powiecie mrągowskim nie funkcjonuje zarówno ośrodek interwencji kryzysowych, jak i dom dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży. Zapewnienie wsparcia w postaci usług domu dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży Powiat Mrągowski realizuje w domu prowadzonym przez Powiat Kętrzyński na zasadzie porozumienia między powiatami. Takie rozwiązanie zostało także zastosowane w 2022 roku, w zakresie usług ośrodka interwencji kryzysowej. Mieszkania chronione prowadzą miasto i gmina Mrągowo. Powiat Mrągowski podjął również działania w celu utworzenia na swoim terenie mieszkania chronionego treningowego.

W latach 2017-2021 nie odnotowano skierowań do ośrodków interwencji kryzysowej. Ośrodek interwencji kryzysowej zapewnia kompleksową pomoc psychologiczną dla osób i rodzin w sytuacji kryzysu poprzez udzielanie specjalistycznej pomocy w siedzibie Ośrodka oraz w miejscu pobytu, prowadzenie interwencji telefonicznych, a w zależności od potrzeb –

poradnictwa socjalnego lub prawnego. Celem interdyscyplinarnych działań, podejmowanych przez specjalistów ośrodka interwencji kryzysowej jest przywrócenie równowagi psychicznej i umiejętności samodzielnego radzenia sobie.

Od 2017 r., tylko jedna osoba, w 2021 r., została skierowana do domu dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży. Zgodnie z art. 47 ust. 4 ustawy o pomocy społecznej, matki z małoletnimi dziećmi oraz kobiety w ciąży dotknięte przemocą lub znajdujące się w innej sytuacji kryzysowej mogą w ramach interwencji kryzysowej znaleźć schronienie i wsparcie w domach dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży. Do tych domów mogą być również przyjmowani ojcowie z małoletnimi dziećmi albo inne osoby sprawujące opiekę prawną nad dziećmi.

Osoby, które ze względu na wiek i stan zdrowia nie mogą funkcjonować w swoich środowiskach, a rodzina i gmina nie są w stanie zapewnić im całodobowej opieki, mogą zostać objęte usługami domów pomocy społecznej. W powiecie mrągowskim funkcjonują dwa publiczne domy pomocy społecznej:

1. Dom Pomocy Społecznej dla Dzieci i Młodzieży Niepełnosprawnych w Mrągowie, będący jednostką organizacyjną powiatu**,** dom ten dysponuje 95 miejscami dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie;
2. Ewangelicki Dom Opieki „Arka" prowadzony na zlecenie Powiatu przez Parafię Ewangelicko-Augsburską w Mikołajkach**,** dom ten dysponuje 70 miejscami dla osób w podeszłym wieku i 30 miejscami dla osób przewlekle somatycznie chorych.

Na koniec 2021 r. w DPS w Mrągowie nie było wolnych miejsc, natomiast DPS w Mikołajkach dysponował 5 wolnymi miejscami dla osób w podeszłym wieku. W powiecie mrągowskim funkcjonuje także jeden niepubliczny dom pomocy społecznej – Dom Seniora „Mazurska Zagroda" w Kozarku Małym, który posiada 39 miejsc dla osób w podeszłym wieku, prowadzony przez Instytut Rozwoju Sp. z o.o.

ANALIZA SYSTEMU POMOCY SPOŁECZNEJ

Zapoznając się z sytuacją systemu pomocy społecznej w powiecie, można zauważyć, że:

1. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej zmniejszyła się o 20,88%, co jest korzystnym zjawiskiem, ponieważ oznacza to zmniejszenie się nieporadności życiowej wśród mieszkańców.

2. W powiecie występują problemy z zapewnieniem wystarczającej opieki wytchnieniowej.

RODZINNA I INSTYTUCJONALNA PIECZA ZASTĘPCZA

Według standardów funkcjonowania pieczy zastępczej, istotą jest prawo dziecka do powrotu do rodziny własnej, zapewnienie stabilnego środowiska rodzinnego w rodzinie adopcyjnej lub zastępczej albo placówce opiekuńczo-wychowawczej, a także przygotowania do samodzielnego życia. Powiat mrągowski zapewnia wsparcie w formie rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej. Rodzinne formy pieczy zastępczej obejmują rodziny zastępcze oraz rodzinne domy dziecka. Zapewniają one dziecku całodobową opiekę i wychowanie, traktują je w sposób sprzyjający poczuciu godności i wartości osobistej, zapewniają kształcenie, rozwój uzdolnień i zainteresowań, dostęp do świadczeń zdrowotnych, zaspokajają jego potrzeby emocjonalne, bytowe, rozwojowe, społeczne i religijne, a także zapewniają ochronę przed arbitralną i bezprawną ingerencją w życie prywatne dziecka oraz umożliwiają mu kontakt z rodzicami i innymi bliskimi osobami, chyba że z uwagi na dobro dziecka sąd postanowi inaczej.[4] Zgodnie z art. 93 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, instytucjonalna piecza zastępcza jest sprawowana w formie placówki opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówki opiekuńczo-wychowawczej, a także interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego.

Według danych zgromadzonych przez PCPR w Mrągowie, na koniec 2021 r. w pieczy zastępczej na terenie powiatu mrągowskiego przebywało 120 dzieci pozbawionych całkowicie lub częściowo opieki rodziny naturalnej.

Poniższa tabela zawiera dane dotyczące rodzinnej pieczy zastępczej w powiecie w latach 2017 – 2021.

[4] https://www.gov.pl/web/rodzina/rodzinna-piecza-zastepcza-poradnik-praktyczny2

Tabela 15 Struktura rodzinnej pieczy zastępczej w latach 2017-2021

Rodziny zastępcze	2017		2018		2019		2020		2021	
	Liczba rodzin	Liczba dzieci	Liczba rodzin	Liczba dzieci	Liczba rodzin	Liczba dzieci	Liczba rodzin	Liczba dzieci	Liczba rodzin	Liczba dzieci
Spokrewnione	35	40	31	38	31	38	32	43	36	49
Niezawodowe	9	12	8	13	6	11	5	9	5	10
Zawodowe	8	22	9	28	9	29	9	35	8	25
w tym o charakterze pogotowia rodzinnego	1	3	1	5	1	6	1	6	1	11
Razem	**52**	**74**	**48**	**79**	**46**	**78**	**46**	**87**	**49**	**84**

Źródło: dane udostępnione przez PCPR

W 2021 roku w rodzinnej pieczy zastępczej przebywało 84 dzieci w 49 rodzinach zastępczych. Oznacza to, że 36 dzieci przebywało w instytucjonalnej pieczy zastępczej, którą w powiecie mrągowskim zapewniają trzy placówki opiekuńczo-wychowawcze typu socjalizacyjnego z łącznie 37 miejscami. Wymienione Domy dla Dzieci prowadzi Towarzystwo Nasz Dom z Warszawy na zlecenie Powiatu.

Na podstawie orzeczeń sądu rodzinnego w 2021 roku do rodzinnej pieczy zastępczej zostało skierowanych 23 dzieci, a do instytucjonalnej 12 dzieci. W ciągu 2021 roku rodzinną pieczę zastępczą opuściło 23 dzieci, natomiast instytucjonalną 12 dzieci. W związku z tym zauważalny jest deficyt rodzin zastępczych, ponieważ na każde opuszczone miejsce przez dziecko, zostało przydzielone kolejne znajdujące się w potrzebie dziecko. W powiecie występują również trudności z umieszczeniem rodzeństwa w rodzinach zastępczych.

W następnej tabeli zostały przedstawione dane dotyczące dzieci, które przebywając w pieczy zastępczej zostały adoptowane.

Tabela 16 Liczba adopcji dzieci w latach 2017 - 2021 z podziałem na rodzaj pieczy zastępczej

Liczba adopcji dzieci	2017	2018	2019	2020	2021
pochodzących z rodzin zastępczych	6	3	0	1	5
pochodzących z placówek opiekuńczo - wychowawczych	0	0	0	0	0

Źródło: dane udostępnione przez PCPR

W powiecie mrągowskim w ciągu 2021 roku zostało adoptowanych 5 dzieci. Na przestrzeni badanych lat, adopcja dzieci odbywała się jedynie z rodzin zastępczych. Żadne z dzieci, które zostały umieszczone w placówkach opiekuńczo-wychowawczych nie znalazło się pod opieką rodziny adopcyjnej.

ANALIZA RODZINNEJ I INSTYTUCJONALNEJ PIECZY ZASTĘPCZEJ

Zapoznając się z sytuacją pieczy zastępczej w powiecie, można zauważyć, że:

1. W powiecie liczba rodzin zastępczych na przestrzeni analizowanych lat pozostaje na podobnym poziomie przy jednoczesnym wzroście dzieci, które wymagają umieszczenia w takich rodzinach. Biorąc pod uwagę nowelizację ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, która m.in. ogranicza w mocny sposób tworzenie nowych placówek opiekuńczo-wychowawczych, jest to spore zagrożenie dla dzieci z powiatu mrągowskiego, które będzie trzeba umieścić w pieczy zastępczej.
2. Zauważalne są deficyty w zakresie liczby kandydatów na zawodowe rodziny zastępcze, liczby rodzin zastępczych zawodowych specjalistycznych, liczby rodzin pełniących funkcję pogotowia rodzinnego, placówek - rodzinnego domu dziecka.
3. Niedostateczne warunki mieszkaniowe dla osób usamodzielniających się, mały zasób mieszkań chronionych, mieszkań wspomaganych i mieszkań socjalnych na terenie całego powiatu.

SYTUACJA MIESZKANIOWA I INFRASTRUKTURALNA

Dostępność odpowiedniej jakości zasobów mieszkaniowych jest tym czynnikiem, który najbardziej bezpośrednio wpływa na jakość życia w mieście – obok pracy ma bowiem największy wpływ na zaspokojenie najbardziej podstawowych potrzeb człowieka: poczucia bezpieczeństwa, prawa do życia i reprodukcji, poczucia godności. Na podstawie danych udostępnionych przez Główny Urząd Statystyczny, w 2021 roku w powiecie mrągowskim było

8 030 budynków mieszkalnych bądź mieszkalno-usługowych z przynajmniej jednym mieszkaniem.

W poniższej tabeli przedstawiono wskaźniki dotyczące zasobów mieszkaniowych w powiecie.

Tabela 17 Zasoby mieszkaniowe - wskaźniki

Wyszczególnienie	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**[5]
przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania	74,4	74,7	74,8	75,0	b.d.
przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę	26,8	27,2	27,7	28,0	b.d.
mieszkania na 1 000 mieszkańców	359,8	363,7	369,9	378,7	b.d.
przeciętna liczba izb w 1 mieszkaniu	3,97	3,98	3,98	3,98	b.d.
przeciętna liczba osób na 1 mieszkanie	2,78	2,75	2,70	2,64	b.d.
przeciętna liczba osób na 1 izbę	0,70	0,69	0,68	0,66	b.d.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Analizując zamieszone w powyższej tabeli dane zauważyć można powolny, stały wzrost przeciętnej powierzchni użytkowej mieszkań na terytorium powiatu mrągowskiego. Zauważalny jest również wzrost przeciętnej powierzchni użytkowej mieszkania na 1 osobę. Ilość izb nie ulega zmianom. Zmniejsza się natomiast zarówno ilość osób na jedno mieszkanie oraz ilość osób na jedną izbę. Opisane powyżej zmiany świadczą o polepszeniu się warunków mieszkaniowych w powiecie i są efektem m.in. inwestycji w budownictwie, rozbudowy i przebudowy budynków istniejących, jak również zmiany charakteru przeznaczenia powierzchni niemieszkalnych.

Poniższa tabela przedstawia udział mieszkań wyposażonych w instalacje w ogóle mieszkań na terenie powiatu mrągowskiego w latach 2017 – 2021.

[5] informacje za 2021 r. o liczbie mieszkań uwzględniające wyniki Narodowego Spisu Powszechnego 2021 zostaną opublikowane w grudniu 2022 r., a o ich wyposażeniu w instalacje - w czerwcu 2023 r.

Tabela 18 Udział mieszkań wyposażonych w instalacje wyrażony w procentach

Wyszczególnienie		2017	2018	2019	2020	2021[6]
wodociąg	**na wsi**	94,4	94,5	94,5	94,6	b.d.
	w miastach	99,9	99,9	99,9	99,9	b.d.
	ogółem	97,5	97,5	97,6	97,6	b.d.
ustęp spłukiwany	**na wsi**	91,1	91,2	91,3	91,4	b.d.
	w miastach	98,8	98,8	98,9	98,9	b.d.
	ogółem	95,5	95,5	95,6	95,6	b.d.
łazienka	**na wsi**	87,8	88,0	88,1	88,2	b.d.
	w miastach	96,7	96,7	96,8	96,8	b.d.
	ogółem	92,9	92,9	93,0	93,0	b.d.
centralne ogrzewanie	**na wsi**	80,5	80,7	80,9	81,0	b.d.
	w miastach	91,2	91,2	91,3	91,3	b.d.
	ogółem	86,6	86,6	86,8	86,9	b.d.
gaz sieciowy	**na wsi**	0,2	0,2	2,3	2,7	b.d.
	w miastach	81,6	81,8	78,0	79,7	b.d.
	ogółem	46,6	46,5	45,3	46,4	b.d.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Analizując dane zawarte w powyższej tabeli, zauważyć można, że sytuacja mieszkańców powiatu nieznacznie polepszyła się. W analizowanym okresie odnotowano wzrost przyłączenia mieszkań do wodociągów na wsi o 0,2 p.p., ustępu spłukiwanego na wsi o 0,3 p.p. oraz w miastach o 0,1 p.p. Dostęp do łazienki posiadało o 0,4 p.p. więcej lokali mieszkaniowych na wsi oraz 0,1 p.p. w miastach. Na wsi nastąpił wzrost zamontowanych instalacji centralnego ogrzewania o 0,5 p.p., a w miastach o 0,1 p.p. Najwyższy wzrost na wsi oraz jedyny spadek w miastach nastąpił w dostępie do gazu sieciowego, co w ogóle mieszkań daje spadek o 0,2 p.p.

W bezpośredniej dyspozycji Zarządu Powiatu pozostają następujące nieruchomości:

- nieruchomość zabudowana położona w Mrągowie przy ul. Królewieckiej 27 działka nr 4-157/8 o powierzchni 0,0555 ha,

[6] informacje za 2021 r. o liczbie mieszkań uwzględniające wyniki Narodowego Spisu Powszechnego 2021 zostaną opublikowane w grudniu 2022 r., a o ich wyposażeniu w instalacje - w czerwcu 2023 r.

- udział w nieruchomości zabudowanej, położonej w Mrągowie przy ul. Królewieckiej 60A - siedziba Starostwa Powiatowego w Mrągowie – udział 440/1000 w działce nr 5-265/6 i udział 50/100 w działce nr 5-265/7,
- działka nr 50/5 o powierzchni 0,2001 ha położona w Tałtach,
- działka nr 19/6 o powierzchni 0,1200 ha położona w obrębie Borowski Las,
- nieruchomość po zlikwidowanej Zasadniczej Szkole Zawodowej w Rybnie – działka rolna nr 276/2 o powierzchni 2,22 ha, księga wieczysta OL1M/00019647/4,
- nieruchomość położona w Mrągowie przy ul. Spacerowej – działka nr 4-121/12, księga wieczysta OL1M/00020385/9 o powierzchni 0,0250 ha i działka nr 4-121/7, księga wieczysta OL1M/00035136/7 o powierzchni 0,1378 ha,
- nieruchomość położona w Mrągowie przy ul. Mrongowiusza – działka nr 4-121/14, księga wieczysta OL1M/00010958/4 o powierzchni 0,0612 ha,
- dwa mieszkania przy ul. Warszawskiej 8 o powierzchni użytkowej 84,97 m² i 45,56 m² wraz z udziałem w działce nr 5-50/5 o powierzchni 269 m²,
- działki nr 1-108/7, 2-46/2, 4-65/3, 5-37/1, 5-29/4, 6-180/2, 6-88/30, 6-184/2.[7]

W 2021 roku zasób mieszkaniowy powiatu obejmował następujące mieszkania:

- w zarządzie ZOS „BAZA”:

Mrągowo, ul. Nadbrzeżna 13/1 pow. 65,68m2,

Mrągowo, ul. Nadbrzeżna 13/2 pow. 63,65m2,

Mrągowo, ul. Nadbrzeżna 13/3 pow. 54,14m2,

- w zarządzie I Liceum Ogólnokształcącego:

Mrągowo, ul. Piotra Sobczyńskiego 1a – pow. 48,7m2 (mieszkanie niezamieszkane),

- w zarządzie Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego

dwa mieszkania: Mrągowo, ul. Mrongowiusza 65 – pow. 50,01m2 – każde.

Do dróg powiatowych zalicza się drogi stanowiące połączenia miast będących siedzibami powiatów z siedzibami gmin i siedzib gmin między sobą. Zaliczenie do kategorii dróg powiatowych oraz ustalenie ich przebiegu następuje w drodze uchwały rady powiatu w porozumieniu z zarządem województwa, po zasięgnięciu opinii wójtów (burmistrzów,

[7] https://www.bip.powiat.mragowo.pl/p,25,mienie-powiatu (zgodnie z ostatnią aktualizacją 2020-05-14 07:59:19)

prezydentów miast) gmin, na obszarze których przebiega droga, oraz zarządów sąsiednich powiatów[8]. W powiacie obowiązki zarządcy dróg realizuje Powiatowy Zarząd Dróg. Do jego zadań należy między innymi: opracowywanie projektów planów finansowania budowy, utrzymania, ochrony dróg oraz obiektów mostowych, utrzymanie nawierzchni chodników, obiektów inżynieryjnych, urządzeń zabezpieczających i innych związanych z drogą, koordynacja robót w pasie drogowym, prowadzenie ewidencji dróg i drogowych obiektów mostowych, wykonywanie robót interwencyjnych, robót utrzymaniowych i zabezpieczających. Powiatowy Zarząd Dróg w Mrągowie obejmuje swoimi działaniami 354,8 km dróg powiatowych (48 dróg, w tym 8 ulic), 9 mostów, w tym 1 wiadukt oraz 114 przepustów drogowych

ANALIZA SYTUACJI MIESZKANIOWEJ I INFRASTRUKTURALNEJ

Zapoznając się z sytuacją mieszkaniową i infrastrukturalną w powiecie, można zauważyć, że:

1. dostęp mieszkańców do udogodnień w postaci instalacji wzrasta, co świadczy o polepszeniu się bytu w powiecie
2. co roku sukcesywnie zwiększa się procentowy udział mieszkań wyposażonych w instalacje

OPIEKA ZDROWOTNA

Podstawowa opieka zdrowotna (POZ) jest częścią systemu opieki zdrowotnej, zapewniającą wszystkim osobom uprawnionym do świadczeń, zamieszkałym na terytorium powiatu kompleksowe i skoordynowane świadczenia opieki zdrowotnej. Świadczenia udzielane są w warunkach ambulatoryjnych (w gabinecie, poradni lub przychodni), a w przypadkach uzasadnionych medycznie także w domu pacjenta (również w domu pomocy społecznej).

Zestawienie podmiotów ambulatoryjnych wraz z liczbą udzielonych w nich porad z podziałem na poszczególne lata oraz na gminy w powiecie przedstawia poniższa tabela.

[8] definicja na podstawie art. 6a ustawy z dnia 20 marca 1985 roku o drogach publicznych

Tabela 19 Ambulatoryjna opieka zdrowotna

gmina		2017	20218	2019	2020	2021
Mrągowo (miejska)	**liczba placówek ambulatoryjnych**	13	12	15	16	14
	liczba porad lekarskich	249 230	247 525	246 062	206 245	225 267
Mikołajki	**liczba placówek ambulatoryjnych**	4	4	4	4	4
	liczba porad lekarskich	40 267	40 716	44 511	41 543	49 246
Piecki	**liczba placówek ambulatoryjnych**	4	4	4	4	4
	liczba porad lekarskich	33 778	34 105	40 126	36 461	29 529
Sorkwity	**liczba placówek ambulatoryjnych**	3	3	2	3	3
	liczba porad lekarskich	18 506	19 402	19 521	18 074	19 521
Mrągowo (wiejska)	**liczba placówek ambulatoryjnych**	0	0	0	0	0
	liczba porad lekarskich	0	0	0	0	0
ogółem	**liczba placówek ambulatoryjnych**	**24**	**23**	**25**	**27**	**25**
	liczba porad lekarskich	**341 781**	**341 748**	**350 220**	**302 323**	**323 3**

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Analizując dane zawarte w powyższej tabeli zauważyć można, że liczba placówek ambulatoryjnych utrzymywała się na podobnym poziomie. Liczba porad lekarskich zmniejszyła się w 2020 roku, kiedy ogłoszono pandemię COVID-19. Opieka zdrowotna świadczona była wówczas również w formie teleporad, mających na calu ograniczenie ryzyka rozprzestrzeniania się koronawirusa.

W powiecie mrągowskim funkcjonują poradnie: chirurgii ogólnej, chirurgii urazowo-ortopedycznej, chirurgii onkologicznej, dermatologiczna, endokrynologiczna, ginekologiczna, neurologiczna, nefrologiczna, kardiologiczna, gruźlica i choroby płuc, reumatologiczna, laryngologiczna, logopedyczna, stomatologiczna, psychologiczno-pedagogiczna, preluksacyjna, urologiczna, zdrowia psychicznego, leczenia uzależnień, pielęgniarska opieka długoterminowa domowa, badania profilaktyczne / Medycyna Pracy.

Mimo, iż w powiecie działa poradnia psychologiczno-pedagogiczna, pandemia i związana z nią izolacja dzieci i młodzieży (nauczanie zdalne, ograniczenie aktywności, itp.)

w dużym stopniu ukazały brak specjalistów z zakresu psychologii i psychiatrii dziecięcej. **P**roblemem jest nierównomierne, w skali kraju, rozmieszczenie kadry lekarskiej, szpitalnych oddziałów psychiatrycznych i poradni dla małoletnich.

W powiecie w 2021 roku w 13 aptekach pracowało 23 magistrów farmacji. Na stronie internetowej powiatu (BIP) publikowane są godziny otwarcia aptek wraz ze wskazaniem, które z nich czynne są całodobowo, w niedzielę oraz święta ustawowo wolne. Zestawienie aptek ogólnodostępnych obecnych w powiecie z podziałem na poszczególne lata oraz na gminy przedstawia poniższa tabela.

Tabela 20 Liczba aptek w powiecie

gmina	**2017**	**20218**	**2019**	**2020**	**2021**
Mrągowo (miejska)	10	10	9	8	8
Mikołajki	3	3	3	3	3
Piecki	2	2	2	2	2
Sorkwity	1	1	0	0	0
Mrągowo (wiejska)	0	0	0	0	0
ogółem	**16**	**16**	**14**	**13**	**13**

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Na podstawie danych przedstawionych w powyższej tabeli można stwierdzić, że liczba aptek nie uległa znaczącej modyfikacji. Najwięcej aptek (8) znajduje się na terenie miasta Mrągowo. Istotna zmiana dotyczyła mieszkańców gminy Sorkwity, w której zlikwidowano jedyną aptekę, w związku z czym pacjenci zobligowani są do udania się do sąsiedniej gminy w celu wykupienia medykamentów.

Na terenie powiatu mrągowskiego funkcjonuje jeden szpital - Szpital Mrągowski im. Michała Kajki Spółka z o.o. Założycielem spółki jest powiat mrągowski, który posiada 100% udziałów w spółce. Zgodnie z umową spółki, powiat mrągowski reprezentowany jest przez Zarząd Powiatu w Mrągowie.

Do głównych zadań spółki należy m.in.:

1. udzielanie świadczeń zdrowotnych zakresie lecznictwa szpitalnego zamkniętego,
2. udzielanie świadczeń zdrowotnych w zakresie ratownictwa medycznego,
3. udzielanie świadczeń zdrowotnych w zakresie rehabilitacji leczniczej,

4. działalność ambulatoryjna, poradnie specjalistyczne przyszpitalne,
5. udzielanie świadczeń zdrowotnych w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej: nocnej i świątecznej ambulatoryjnej opieki lekarskiej i pielęgniarskiej, nocnej i świątecznej wyjazdowej opieki lekarskiej i pielęgniarskiej, transportu sanitarnego w ramach POZ,
6. udzielanie świadczeń zdrowotnych w zakresie diagnostyki obrazowej, USG, pracowni endoskopii, pracowni kardiologicznej oraz pracowni serologii transfuzjologicznej z bankiem krwi.[9]

W poniższej tabeli przedstawiono dane dotyczące hospitalizowanych w Szpitalu Mrągowskim im. Michała Kajki Spółka z o.o.

Tabela 21 Dane statystyczne z działalności oddziałów w latach 2017 -2021[10]

oddział	wyszczególnienie	2017	2018	2019	2020	2021
oddział wewnętrzny	liczba łóżek w okresie	30	30	30	30	30
	liczba osób leczonych	1120	1204	1206	873	445
	liczba osobodni	8167	8436	8608	5454	3208
	% wykorzystania łóżek (liczba osobodni/liczba łóżek x 365)	74,58	77,04	78,61	49,67	39,13
oddział chirurgiczny z pododdziałem urazowo-ortopedycznym	liczba łóżek w okresie	31	31	31	31	31
	liczba osób leczonych	1688	1762	1841	1041	590
	liczba osobodni	6261	6907	7113	4356	2472
	% wykorzystania łóżek (liczba osobodni/liczba łóżek x 365)	55,33	61,04	62,86	38,39	29,18
oddział położniczo - ginekologiczny	liczba łóżek w okresie	21	21	21	21	21
	liczba osób leczonych	1236	1314	998	656	366
	liczba osobodni	3820	4191	3006	1813	1003
	% wykorzystania łóżek (liczba osobodni/liczba łóżek x 365)	49,84	54,68	39,22	23,59	17,48
pododdział noworodkowy	liczba łóżek w okresie	15	15	15 (do 30.05.2019) 10 (od 01.06.2019)	10	10
	liczba osób leczonych	360	418	229	58	48
	liczba osobodni	1039	1302	668	1813	164
	% wykorzystania łóżek (liczba osobodni/liczba łóżek x 365)	18,98	23,75	14,08	23,59	60,02
oddział dziecięcy	liczba łóżek w okresie	25	25	25 (do 30.05.2019) 20 (od 01.06.2019)	20	20
	liczba osób leczonych	817	917	538	109	553

[9] Raport o stanie powiatu mrągowskiego za rok 2021
[10] dane nie obejmują ilości leczonych pacjentów z chorobą COVID-19 w okresie zapewnienia łóżek decyzją Wojewody Warmińsko-Mazurskiego

	liczba osobodni	3926	4064	2381	496	2247
	% wykorzystania łóżek (liczba osobodni/liczba łóżek x 365)	43,02	44,54	28,36	28,36	41,12
OAiIOM[11]	liczba łóżek w okresie	4	4	4	4	4
	liczba osób leczonych	76	58	55	12	16
	liczba osobodni	1236	1297	1371	1179	446
	% wykorzystania łóżek (liczba osobodni/liczba łóżek x 365)	84,66	88,84	93,9	80,53	40,8
SOR[12]	liczba łóżek w okresie	6	6	6	6	6
	liczba osób leczonych	6209	6332	6339	3878	2862
Łączna liczba osób hospitalizowanych		**11506**	**12005**	**11206**	**6627**	**4880**

Źródło: opracowanie własne na podstawie Raportów o stanie powiatu mrągowskiego w latach 2018 – 2021

Analizując dane zawarte w powyższej tabeli, zauważyć można, że w latach 2017 – 2021 nastąpił spadek liczby hospitalizowanych w placówce o 57,59%. W 2021 roku największe obłożenie, biorąc pod uwagę wskaźnik wykorzystanie łóżek, było na pododdziale noworodkowym (60,02%) oraz oddziale dziecięcym (41,12%). W 2019 roku nastąpiło zmniejszenie łóżek na tych (pod)oddziałach.

Na terenie placówki – Szpitala Mrągowskiego im. Michała Kajki Sp. z o.o. działają dwa odrębne podmioty lecznicze :

1. Centrum Dializ Fresenius Nephrocare – filia Mrągowo – na terenie której funkcjonuje Poradnia Nefrologiczna.
2. Niepubliczny ZOZ Pomorskie Centra Kardiologiczne Mrągowo, który świadczy usługi medyczne w zakresie: leczenia stacjonarnego – Kardiologii w tym: Oddziału Kardiologicznego, Oddziału Intensywnego Nadzoru Kardiologicznego.

Podmioty te mają podpisaną umowę z Narodowym Funduszem Zdrowia.

W Mrągowie funkcjonuje również Hospicjum Domowe im. Św. Wojciecha przy ul. Wyspiańskiego 1, które swoim zasięgiem terytorialnym obejmuje mieszkańców całego powiatu. Opieka hospicyjna jest darmowa oraz realizowana poprzez leczenie objawowe ukierunkowane na objawy choroby, opiekę psychologiczną i duchową, niesienie pokoju, ufności, pociechy i ulgi, życzliwej obecności wraz ze wszystkimi możliwymi przejawami współodczuwania, Działalność Hospicjum oparta jest na idei wolontariatu.

[11] OAiIOM – oddział anestozjologii i intensywnej opieki medycznej
[12] SOR – szpitalny oddział ratunkowy

ANALIZA OPIEKI ZDROWOTNEJ W POWIECIE

Zapoznając się z danymi przedstawionymi w powyższym podrozdziale, można zauważyć, że:

1. w powiecie brakuje placówki geriatrycznej, biorąc pod uwagę panujący trend starzejącego się społeczeństwa – wskazany w analizie sytuacji demograficznej w powiecie mrągowskim należałoby rozważyć rozszerzenie wsparcia medycznego
2. w powiecie jest dostęp do licznych poradni specjalistycznych, jednak zapewnienie odpowiednio wykształconej i rozmieszczonej kadry medycznej stanowi wyzwanie, przez co obowiązują długie kolejki do konkretnych lekarzy
3. w powiecie, jak i w całym kraju brakuje specjalistów w zakresie psychologii i psychiatrii dziecięcej.

CHARAKTERYSTYKA ŻYCIA KULTURALNEGO

Kultura jest jednym z najważniejszych czynników mających wpływ na powstanie i rozwój życia społecznego, stanowi znaczący składnik danej grupy, wyznaczając jej odrębność od innych społeczności. Życie kulturalne to charakterystyczne dla danej zbiorowości sposoby funkcjonowania żywej kultury, które przejawiają się jako konkretne praktyki kulturalne.

Duży wpływ na społeczność lokalną w obszarach życia społecznego, dostępu do informacji i edukacji, różnorodności kulturowej, rozwoju lokalnej kultury i tożsamości, rozwoju społeczności oraz zachowania dziedzictwa kulturowego mają biblioteki.

W powiecie funkcjonuje 13 bibliotek, o łącznym księgozbiorze 178 152 ksiąg. W ciągu 2021 roku w bibliotekach zarejestrowano 5 508 czytelników. W poniższej tabeli zaprezentowano liczbę bibliotek z podziałem na publiczne i inne oraz ludność powiatu przypadającą na 1 bibliotekę.

Tabela 22 Zasoby biblioteczne

Wyszczególnienie	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**
biblioteki publiczne	12	12	12	12	12
biblioteki inne niż publiczne	1	1	1	1	1
ludność na 1 placówkę biblioteczną	3599	3577	4147	4072	4027

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Na podstawie danych zebranych w powyższej tabeli można zauważyć, że w analizowanym okresie liczba bibliotek w powiecie nie uległa zmianie, natomiast według danych Głównego Urzędu Statystycznego wzrosła liczba mieszkańców przypadających na 1 placówkę.

Ośrodki Kultury to samorządowe instytucje, których głównym obowiązkiem statutowym jest upowszechnianie kultury, zaspokajanie i rozwijanie potrzeb kulturalnych mieszkańców oraz inspirowanie i rozwijanie ich aktywności artystycznej. W powiecie mrągowskim funkcjonuje 5 ośrodków kultury prowadzonych przez samorządy gminne:

⇒ Mrągowskie Centrum Kultury,
ul. Warszawska 26, 11-700 Mrągowo

⇒ Młodzieżowe Centrum Kultury,
ul. Kopernika 2, 11-700 Mrągowo

⇒ Centrum Kultury Kłobuk,
ul. Kolejowa 6, 11-730 Mikołajki

⇒ Gminny Ośrodek Kultury "PEGAZ" w Pieckach,
ul. Zwycięstwa 6, 11-710 Piecki

⇒ Gminny Ośrodek Kultury,
ul. Szkolna 5, 11-731 Sorkwity

Przy ośrodkach kultury funkcjonuje 18 grup artystycznych, w których działa 250 osób oraz 20 kół/klubów, zrzeszających 470 członków. Do dyspozycji mieszkańców pozostają pracownie: fotograficzne, plastyczne, muzyczne, komputerowe, ceramiczne, multimedialne (do nauki języków obcych), sale baletowe/taneczne. W każdym ośrodku obowiązuje wewnętrzny regulamin, który określa na jakiej podstawie można korzystać z sali bądź pracowni.

W powiecie dostępne są 3 muzea oraz 1 oddział. Muzeum Warmii i Mazur oddział w Mrągowie znajduje się w centrum miasta w zabytkowym ratuszu. Placówka gromadzi pamiątki przeszłości regionu, powiatu i miasta Mrągowa z zakresu archeologii, etnografii, numizmatyki, historii, piśmiennictwa, sztuki współczesnej i ludowej. W 2021 roku muzea na terytorium powiatu mrągowskiego odwiedziło 7 108 osób, co w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców daje 1 462 zwiedzających. Stałych wystaw w powiecie było 4, natomiast czasowych 2. Zbiory muzealne to 3 057 pozycje inwentarzowe.

Na terenie powiatu organizowanych jest wiele imprez cyklicznych, z których część ma charakter ogólnopolski. Jednym z najsłynniejszych wydarzeń, z którym kojarzone jest zarówno

w Polsce jak i poza jej granicami Mrągowo, jest Piknik Country. Od 1983 r. gromadzi on rzesze ludzi, których łączy zamiłowanie do muzyki country. Kolejnym dużym, ogólnokrajowym wydarzeniem jest Festiwal Weselnych Przebojów. Stanowi on punkt obowiązkowy na liście wakacyjnych wydarzeń muzycznych i rozrywkowych w Polsce. Do innych dużych imprez zaliczane są m.in.: Mazurska Noc Kabaretowa, Festiwal Kultury Kresowej, Festiwal 12 godzin-Serce Mazur.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w powiecie w 2021 roku odbyło się 296 imprez, w których wzięło udział 152 372 osób, co daje 3 134,1 uczestników na 1 imprezę. Poniższa tabela przedstawia zestawienie uczestników imprez z podziałem na rodzaj wydarzenia.

Tabela 23 Liczba uczestników imprez

Rodzaj imprezy	2017	2018	2019	2020	2021
koncerty	38 261	32 139	31 970	9 632	84 420
festiwale i przeglądy artystyczne	44 823	50 858	63 495	22 699	33 000
imprezy turystyczne i sportowo - rekreacyjne	12 102	24 986	21 028	6 523	15 330
pokazy teatralne	1 500	3 044	3 504	1 654	7 570
wystawy ogółem	3 875	6 633	6 338	5 185	5 370
warsztaty	3 144	1 058	1 872	996	1 797
inne	9 773	9 926	3 720	2 706	1 367
interdyscyplinarne	8 875	2 101	2 950	312	1 090
seanse filmowe	4 268	3 097	3 237	1 510	937
konkursy	11 979	3 592	3 641	878	890
prelekcje, spotkania, wykłady	330	4 540	4 363	1 191	601
konferencje	50	40	40	0	0
ogółem	**138 980**	**142 014**	**146 158**	**53 286**	**152 372**

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Na podstawie danych przedstawionych w powyższej tabeli można zauważyć, że najwięcej osób skupiały koncerty oraz festiwale i przeglądy artystyczne. Liczba uczestników wahała się na przestrzeni ostatnich 5 lat. Spadek liczby uczestników w 2020 roku spowodowany był ograniczeniami wynikającymi z pandemii COVID-19, kiedy to odwoływano wiele wydarzeń kulturalnych, sportowych i artystycznych oraz wprowadzono restrykcyjne dotyczące liczby osób przebywających podczas jednego wydarzenia.

ANALIZA ŻYCIA KULTURALNEGO

Zapoznając się z życiem kulturalnym w powiecie można zauważyć, że:

1. Mieszkańcy powiatu mają dostęp do wielu imprez rozrywkowych oraz artystycznych, w których chętnie biorą udział.
2. W powiecie odbywają się imprezy masowe organizowane przez zewnętrznych realizatorów, co wpływa na rozpoznawalność oraz promocję powiatu.

EDUKACJA

Edukacja to według definicji ogół procesów i oddziaływań, których celem jest zmienianie ludzi, przede wszystkim dzieci i młodzieży, stosownie do panujących w danym społeczeństwie ideałów i celów wychowawczych (Nowy słownik pedagogiczny. Warszawa 1998). W literaturze podaje się 5 form edukacji: formalną (zinstytucjonalizowaną), nieformalną, nieoficjalną, samoedukację, akcydentalną.

Do zadań własnych powiatu należy zakładanie i prowadzenie publicznych szkół podstawowych specjalnych, szkół ponadpodstawowych, w tym z oddziałami integracyjnymi, szkół sportowych i mistrzostwa sportowego oraz placówek, z wyjątkiem szkół i placówek o znaczeniu regionalnym i ponadregionalnym. Z zakresu odpowiedzialności powiatu w dziedzinie oświaty został wyłączony nadzór pedagogiczny, który sprawuje kurator oświaty na poziomie regionalnym (wojewódzkim).

W powiecie mrągowskim do przedszkoli oraz oddziałów przedszkolnych w 2021 roku uczęszczało 1 600 dzieci. Przy 13 szkołach podstawowych funkcjonowały oddziały przedszkolne (dane za rok 2021). W poniższej tabeli zestawiono przedszkola na terenie powiatu mrągowskiego z uwzględnieniem organu prowadzącego daną placówkę.

Tabela 24 Placówki przedszkolne na terenie powiatu

Nazwa placówki		Adres	Jednostka prowadząca
1	**Przedszkole Publiczne nr 1 "Stokrotka"**	ul. Brzozowa 7A 11-700 Mrągowo	Gmina Miasta Mrągowo
2	**Przedszkole Publiczne Nr 2 "Bajka" z Oddziałem Integracyjnym w Mrągowie**	ul. Kopernika 5 11-700 Mrągowo	Gmina Miasta Mrągowo
3	**Przedszkole Specjalne w Zespole Szkół Specjalnych w Mrągowie**	ul. Mrongowiusza 13c 11-700 Mrągowo	Powiat Mrągowski
4	**Przedszkole Niepubliczne "Kubuś"**	ul. Spacerowa 1 11-700 Mrągowo	podmiot prywatny

5	**Przedszkole Niepubliczne "Nasze Pociechy" w Mrągowie**	ul. Mrongowiusza 59A 11-700 Mrągowo	podmiot prywatny
6	**Niepubliczne Przedszkole "Kolorowe Kredki"**	ul. Wojska Polskiego 4b 11-700 Mrągowo	podmiot prywatny
7	**Przedszkole Samorządowe PROMYCZEK**	ul. Łabędzia 1 11-730 Mikołajki	Gmina Mikołajki
8	**Niepubliczne Przedszkole "Bajkowy Domek" Małgorzata Pupek**	ul. Kolejowa 6 11-730 Mikołajki	podmiot prywatny
9	**Samorządowe Przedszkole w Pieckach**	ul. Krótka 3 11-710 Piecki	Gmina Wiejska Piecki
10	**Agnieszka Paradowska Przedszkole Niepubliczne "Nasze Pociechy"**	ul. Olsztyńska 14 11-731 Sorkwity	podmiot prywatny
11	**Niepubliczne Przedszkole "Krasnale" w Warpunach**	ul. Wolności 3 11-731 Warpuny	podmiot prywatny
12	**Niepubliczne Przedszkole w Rozogach SŁONECZKO**	Rozogi 18 11-731 Sorkwity	podmiot prywatny
13	**Przedszkole Niepubliczne "Bajkowy Domek"**	ul. Kolejowa 6 11-730 Mikołajki	podmiot prywatny

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z portalu szukaj.edu.pl

Spośród dostępnych placówek oświatowo-wychowawczych dla dzieci od 3 r.ż., 4 są prowadzone przez jednostki samorządu terytorialnego, w tym 1 przez Powiat Mrągowski.

Prawo oświatowe rozróżnia ucznia objętego obowiązkiem szkolnym (ucznia szkoły podstawowej) od ucznia objętego obowiązkiem nauki (ucznia szkoły ponadpodstawowej). Obowiązek szkolny spełnia się przez uczęszczanie do szkoły podstawowej publicznej lub niepublicznej[13]. Po ukończeniu szkoły podstawowej obowiązek nauki spełnia się przez uczęszczanie do publicznej lub niepublicznej szkoły ponadpodstawowej bądź realizowanie, zgodnie z odrębnymi przepisami, przygotowania zawodowego u pracodawcy[14].

W powiecie mrągowskim działają 22 szkoły podstawowe, w tym 1 dla osób dorosłych. Zestawienie szkół z podziałem na organ prowadzący przedstawia poniższa tabela.

Tabela 25 Szkoły podstawowe w powiecie mrągowskim

Nazwa placówki		**Adres**	**Jednostka prowadząca**
1	**Społeczna Szkoła Podstawowa Społecznego Towarzystwa Oświatowego w Mikołajkach**	ul. Leśna 2 11-730 Mikołajki	podmiot prywatny

[13] Art. 36 ust. 8 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz.U. z 2021 r., poz. 1082, z późn. zm.)
[14] Art. 36 ust. 9 cyt. ustawy – Prawo oświatowe

2	**Stowarzyszenie Edukator w Łomży Szkoła Podstawowa w Choszczewie**	Choszczewo 62 11-731 Sorkwity	podmiot prywatny
3	**Stowarzyszenie Edukator w Łomży Szkoła Podstawowa w Kozłowie**	Kozłowo: ul. Długa 17 11-731 Sorkwity	podmiot prywatny
4	**Szkoła Podstawowa im. Ireny Sendlerowej w Warpunach z Siedzibą w Zyndakach**	Zyndaki 2 11-731 Sorkwity	Gmina Sorkwity
5	**Szkoła Podstawowa im. Janusza Korczaka w Sorkwitach**	ul. Szkolna 17B 11-731 Sorkwity	Gmina Sorkwity
6	**Szkoła Podstawowa im. Karola Wojtyły w Pieckach**	ul. Zwycięstwa 23 11-710 Piecki	Gmina Piecki
7	**Szkoła Podstawowa im. Karola Wojtyły w Pieckach Szkoła Filialna w Dłużcu**	Dłużec 17 11-710 Piecki	Gmina Piecki
8	**Szkoła Podstawowa im. Karola Wojtyły w Pieckach Szkoła Filialna w Krutyni**	Krutyń 23 11-710 Piecki	Gmina Piecki
9	**Szkoła Podstawowa im. Marii Konopnickiej w Olszewie**	Olszewo 20 11-730 Mikołajki	Gmina Mikołajki
10	**Szkoła Podstawowa nr 1 im. Mikołaja Kopernika w Mrągowie**	ul. Mikołaja Kopernika 2 11-700 Mrągowo	Gmina Miasto Mrągowo
11	**Szkoła Podstawowa nr 3 Mistrzostwa Sportowego w Zespole Oświatowo-Sportowym "Baza" w Mrągowie**	ul. Nadbrzeżna 13 11-700 Mrągowo	Powiat Mrągowski
12	**Szkoła Podstawowa nr 4 im. Generała Stefana "Grota" Roweckiego w Mrągowie**	os. Osiedle Mazurskie 12 11-700 Mrągowo	Gmina Miasto Mrągowo
13	**Szkoła Podstawowa Specjalna w Mrągowie**	ul. Mrongowiusza 13c 11-700 Mrągowo	Powiat Mrągowski
14	**Szkoła Podstawowa w Baranowie**	Baranowo 29 11-730 Mikołajki	Gmina Mikołajki
15	**Szkoła Podstawowa w Bożem**	Boże 18 11-700 Mrągowo	Gmina Mrągowo
16	**Szkoła Podstawowa w Kosewie**	Kosewo 31 11-700 Mrągowo	Gmina Mrągowo
17	**Szkoła Podstawowa w Marcinkowie**	Marcinkowo 27 11-700 Mrągowo	Gmina Mrągowo
18	**Szkoła Podstawowa w Mikołajkach**	ul. Papieża Jana Pawła II 7 11-730 Mikołajki	Gmina Mikołajki
19	**Szkoła Podstawowa w Nawiadach**	Nawiady 31 11-710 Piecki	Gmina Piecki
20	**Szkoła Podstawowa w Szestnie**	Szestno 18 11-700 Mrągowo	Gmina Mrągowo

21	**Szkoła Podstawowa w Woźnicach**	Woźnice 11A 11-730 Mikołajki	Gmina Mikołajki
22	**Szkoła Podstawowa dla Dorosłych**	ul. Mrongowiusza 65 11-700 Mrągowo	Powiat Mrągowski

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z portalu edubaza.pl/

W ofercie szkół podstawowych na terenie powiatu 83,66% dostępnych placówek posiada status publiczny.

W poniższej tabeli zestawiono dostępne szkoły ponadpodstawowe w powiecie.

Tabela 26 Szkoły ponadpodstawowe w powiecie

Nazwa placówki		**Adres**	**Jednostka prowadząca**
1	**Branżowa Szkoła I stopnia w Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Mrągowie**	ul. Mrongowiusza 65 11-700 Mrągowo	Powiat Mrągowski
2	**Branżowa Szkoła I stopnia Specjalna**	ul. Mrongowiusza 13c 11-700 Mrągowo	Powiat Mrągowski
3	**Technikum nr 1 w Mrągowie w Zespole Szkół nr 2 im. Władysława Jagiełły**	ul. Mrongowiusza 13b 11-700 Mrągowo	Powiat Mrągowski
4	**Technikum nr 2 w Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Mrągowie**	ul. Mrongowiusza 65 11-700 Mrągowo	Powiat Mrągowski
5	**I Liceum Ogólnokształcące im. Obrońców Westerplatte w Mrągowie**	ul. Piotra Sobczyńskiego 1a 11-700 Mrągowo	Powiat Mrągowski
6	**II Liceum Ogólnokształcące Mistrzostwa Sportowego w Mrągowie**	ul. Nadbrzeżna 13 11-700 Mrągowo	Powiat Mrągowski
7	**Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych w Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Mrągowie**	ul. Mrongowiusza 65 11-700 Mrągowo	Powiat Mrągowski
8	**Społeczne Liceum Ogólnokształcące im. Marion Dönhoff w Mikołajkach**	ul. Leśna 2A 11-730 Mikołajki	podmiot prywatny
9	**Szkoła Policealna w Mrągowie w Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Mrągowie**	ul. Mrongowiusza 65 11-700 Mrągowo	Powiat Mrągowski

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z portalu edubaza.pl/

W powiecie funkcjonuje również Państwowa Szkoła Muzyczna I stopnia w Mrągowie przy ul. Roosevelta 29 w Mrągowie.

W poniższej tabeli przedstawiono liczbę uczniów w placówkach oświatowo-wychowawczych prowadzonych przez Powiat Mrągowski, zgodnie z danymi udostępnionymi przez Wydział Edukacji w Starostwie Powiatowym.

Tabela 27 Liczba uczniów w placówkach prowadzonych przez Powiat Mrągowski

Nazwa placówki		**Liczba dzieci**				
		2017	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**
1	**Przedszkole Specjalne w Zespole Szkół Specjalnych w Mrągowie**	9	8	8	7	9
2	**Szkoła Podstawowa Specjalna w Zespole Szkół Specjalnych w Mrągowie**	46	45	38	36	38
3	**Szkoła Podstawowa nr 3 Mistrzostwa Sportowego w Zespole Oświatowo-Sportowym "Baza" w Mrągowie**	57	75	55	43	39
4	**Gimnazjum Specjalne w Zespole Szkół Specjalnych w Mrągowie**	23	18			
5	**Gimnazjum nr 3 Mistrzostwa Sportowego w Zespole Oświatowo-Sportowym "Baza" w Mrągowie**	33	24			
Razem		**168**	**170**	**101**	**86**	**86**

Źródło: dane udostępnione przez Starostwo Powiatowe w Mrągowie

W szkołach podstawowych prowadzonych przez Powiat nastąpił spadek liczby uczniów.

ANALIZA SYSTEMU EDUKACJI

Analizując powyższe dane, można zauważyć, że w powiecie:

1. brakuje alternatywnych sposobów na naukę dla dzieci i młodzieży, należy skupić się na realizacji inicjatyw projektowych uzupełniających procesy kształcenia w kierunku rozwoju pasji i umiejętności poruszania się po rynku pracy w przyszłości
2. w celu przygotowania atrakcyjnych ofert edukacyjnych skierowanych do dzieci i młodzieży należy rozważyć rozwój nowych form współpracy Powiatu ze środowiskami młodzieżowymi m.in. poprzez powołanie Młodzieżowej Rady Powiatu.

STAN BEZPIECZEŃSTWA PUBLICZNEGO

Na bezpieczeństwo publiczne wpływa ogół warunków i instytucji chroniących życie, zdrowie, mienie obywateli oraz majątek ogólnonarodowy, ustrój i suwerenność państwa przed zjawiskami groźnymi dla ładu prawnego, a także przed zjawiskami mogącymi zakłócić normalne funkcjonowanie obywateli, godzącymi w ogólnoprzyjęte normy postępowania.[15]

Wykaz instytucji i osób, które są odpowiedzialne za kwestie bezpieczeństwa publicznego na terenie powiatu mrągowskiego:

- Starostwo Powiatowe;
- Komenda Powiatowa Policji w Mrągowie;
- Komisariat Policji w Mikołajkach;
- Posterunek Policji w Pieckach;
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Mrągowie;
- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Mrągowie;
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Mrągowie;
- Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Mikołajkach;
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pieckach;
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sorkwitach;
- Ochotnicza Straż Pożarna w Krutyni;
- Ochotnicza Straż Pożarna w Mikołajkach;
- Ochotnicza Straż Pożarna w Nawiadach;
- Ochotnicza Straż Pożarna w Olszewie;
- Ochotnicza Straż Pożarna w Pieckach;
- Ochotnicza Straż Pożarna w Rybnie;
- Ochotnicza Straż Pożarna w Sorkwitach;
- Ochotnicza Straż Pożarna w Warpunach;
- Państwowa Straż Pożarna w Mrągowie.

W poniższej tabeli zestawiono dane dotyczące działań Komendy Powiatowej Policji w Mrągowie w latach 2017 – 2021.

[15] encyklopedia.pwn.pl/haslo/3876790/bezpieczenstwo-publiczne.html

Tabela 28 Stan bezpieczeństwa w powiecie w latach 2017 – 2021

	2017	2018	2019	2020	2021
Liczba policjantów w Powiecie	106	105	106	103	106
Liczba dzielnicowych	10	10	10	10	10
Liczba interwencji ogółem	7 362	7 695	7 816	8 207	13 356
Liczba interwencji domowych	631	809	829	725	655
Liczba kolizji drogowych	799	758	777	663	688
Liczba przestępstw	733	760	837	786	811
Liczba wykroczeń	12 161	7 358	9 370	10 317	12 283

Źródło: dane udostępnione przez PCPR w Mrągowie

Na podstawie powyższych danych można zauważyć, że liczba interwencji w powiecie mrągowskim w przeciągu ostatnich pięciu lat wzrosła o 81,42%, w tym liczba interwencji domowych wzrosła o 3,8%. Wzrost odnotowano również w liczbie przestępstw – o 10,64% Spadek za to nastąpił wśród kolizji drogowych, ich liczba zmalała o 13,89% co oznacza, że na drogach jest bezpieczniej.

W 2021 r. w powiecie mrągowskim stwierdzono 811 przestępstw. Oznacza to, że na każdych 1000 mieszkańców odnotowano 16,59 przestępstw. Jest to wartość znacznie mniejsza od wartości dla województwa warmińsko-mazurskiego a także dla całej Polski. Wskaźnik wykrywalności przestępstw dla wszystkich kategorii ogółem w powiecie wynosi 75,20% i jest on porównywalny do wskaźnika wykrywalności dla województwa warmińsko-mazurskiego, a także dla Polski.

W przeliczeniu na 1000 mieszkańców powiatu mrągowskiego, najwięcej stwierdzono przestępstw o charakterze kryminalnym – 8,30 (wykrywalność 68%) oraz przeciwko mieniu – 5,88 (wykrywalność 52%). W dalszej kolejności odnotowano przestępstwa drogowe – 2,13 (wykrywalność 100%), o charakterze gospodarczym – 2,94 (wykrywalność 69%) oraz przeciwko życiu i zdrowiu – 0,54 (wykrywalność 96%).

W poniższej tabeli przedstawiono dane dotyczące „Niebieskiej Karty” w powiecie mrągowskim na przestrzeni 2017 – 2021 oraz liczby asystentów rodziny i osób korzystających z ich wsparcia.

Tabela 29 Przemoc w rodzinie w latach 2017 – 2021

	2017	2018	2019	2020	2021
Liczba rodzin objętych procedurą NK	79	92	78	128	86
Liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie	201	258	245	256	269
Liczba zakończonych procedur NK na skutek ustania przemocy w rodzinie lub uzasadnionego przypuszczenia o zaprzestaniu stosowania przemocy po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy	55	53	45	100	59
Liczba sporządzonych formularzy NK – A przez pracowników socjalnych wszczynających procedurę	99	115	132	172	144
Liczba sporządzonych formularzy NK - C	57	59	69	86	70
Liczba sporządzonych formularzy NK - D	47	47	56	78	71
Liczba asystentów rodzin	5	4	4	4	5
Liczba rodzin mających nakaz współpracy z asystentem rodziny	0	0	2	2	3
Liczba dzieci w rodzinach objętych wsparciem asystenta rodziny	89	86	71	107	120

Źródło: opracowanie własne na podstawie udostępnionych danych przez PCPR

Z danych zawartych w powyższej tabeli wynika, że w latach 2017 – 2021 liczba postępowań prowadzonych przez zespoły interdyscyplinarne w ramach Niebieskiej Karty pozostaje na podobnym poziomie. Wyjątkiem był rok 2020, w którym odnotowano wzrost o 40% spraw. Przyrost ten dotyczył gminy Mrągowo (w której nastąpił 3-krotny wzrost) oraz miasta Mrągowo. W 2021 r. Komenda Powiatowa Policji przeprowadziła 693 interwencje domowe, z których 89 dotyczyło przemocy w rodzinie. We wszystkich tych przypadkach interweniujący funkcjonariusze sporządzili „Niebieskie Karty". W wyniku interwencji 41 osób (w tym 40 mężczyzn) podejrzanych, że stosują przemoc w rodzinie zostało zatrzymanych. 27 z nich znajdowała się pod wpływem alkoholu. Podejrzanymi o stosowanie przemocy w rodzinie było 81 mężczyzn, 8 kobiet i 1 nieletni. W związku z podejrzeniem o stosowanie przemocy w rodzinie w 2021 r. przeprowadzono 44 postępowania. W 59 przypadkach nastąpiło zamknięcie „Niebieskiej Karty" z powodu ustania przemocy lub zrealizowania planu pomocy.

ANALIZA STANU BEZPIECZEŃSTWA PUBLICZNEGO

Na podstawie podrozdziału dotyczącego stanu bezpieczeństwa publicznego w powiecie mrągowskim można zauważyć, że

1. W powiecie mrągowskim nastąpiła korzystna zmiana względem bezpieczeństwa na drogach. Liczba kolizji drogowych w ciągu ostatnich pięciu lat zmalała o 13,89%.

2. Biorąc pod uwagę liczbę interwencji funkcjonariuszy Komendy Powiatowej Policji, nastąpił ich wzrost o 81,42%, co może świadczyć o pogorszeniu się sytuacji w powiecie, ponieważ nastąpiło więcej incydentów, bądź wręcz przeciwnie – społeczeństwo stało się bardziej świadome i częściej jest odważne w sytuacjach kryzysowych korzystać z pomocy funkcjonariuszy.
3. Mieszkańcy powiatu mrągowskiego mogą czuć się bezpiecznie na tle województwa i kraju, ponieważ wskaźnik liczebności przestępstw jest znacznie niższy niż wojewódzki, a nawet krajowy. Oznacza to, że w powiecie mrągowskim dochodzi do zdecydowanie mniejszej liczby przestępstw niż w województwie.

OBSZAR EKONOMII SPOŁECZNEJ

Ekonomia społeczna, zgodnie z „Krajowym Programem Rozwoju Ekonomii Społecznej" (KPRES), to *„sfera aktywności obywatelskiej, która poprzez działalność ekonomiczną i działalność pożytku publicznego służy: integracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych marginalizacją społeczną, tworzeniu miejsc pracy, świadczeniu usług społecznych użyteczności publicznej (na rzecz interesu ogólnego) oraz rozwojowi lokalnemu".*[16]

Aktualnie obowiązującym programem dot. współpracy Powiatu z podmiotami ekonomii społecznej jest podjęty uchwałą nr XLIX/219/2021 Rady Powiatu w Mrągowie z dnia 3 grudnia 2021 r. Program współpracy Powiatu Mrągowskiego z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, na 2022 rok.

W powiecie mrągowskim od wielu lat działa powołany przez Starostę Mrągowskiego Zespół ds. ekonomii społecznej, którego celem jest koordynacja tego sektora na terenie powiatu. W jego skład wchodzą przedstawiciele jednostek samorządu, instytucji otoczenia rynku pracy, pomocy społecznej i organizacji pozarządowych. Zadaniem Zespołu jest także określanie wizji i misji sektora przedsiębiorczości społecznej w odniesieniu do zapisów dokumentów strategicznych, uwarunkowań zewnętrznych i wewnętrznych występujących w powiecie.

[16] Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej, Warszawa 2014, źródło: Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Departament Pożytku Publicznego

Zgodnie z „Krajowym Programem Rozwoju Ekonomii Społecznej", podmioty ekonomii społecznej należą do czterech głównych grup:

- **przedsiębiorstw społecznych**, organizacja prowadząca działalność gospodarczą, która wyznacza sobie cele ściśle społeczne i która inwestuje wypracowane nadwyżki zależnie od wyznaczonych sobie celów w działalność lub we wspólnotę, zamiast kierować się potrzebą osiągania maksymalnego zysku na rzecz akcjonariuszy lub właścicieli[17];
- **podmiotów reintegracyjnych**, służących reintegracji społecznej i zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, tj. zakłady aktywności zawodowej, warsztaty terapii zajęciowej, centra integracji społecznej, kluby integracji społecznej;
- **podmiotów działających w sferze pożytku publicznego -** organizacje pozarządowe prowadzące działalność odpłatną i nieodpłatną pożytku publicznego; podmioty te mogą stać się przedsiębiorstwami społecznymi, o ile podejmą działalność gospodarczą w pewnym zakresie, podejmując również zobowiązania statutowe odnośnie do dystrybucji zysku;
- **podmiotów sfery gospodarczej**, które tworzone były w związku z realizacją celu społecznego, bądź dla których leżący we wspólnym interesie cel społeczny jest racją bytu działalności komercyjnej. Są to podmioty, które nie posiadają wszystkich cech przedsiębiorstwa społecznego. Grupę tę można podzielić na cztery podgrupy:
    - organizacje pozarządowe prowadzące działalność gospodarczą, z której zyski wspierają realizację celów statutowych;
    - zakłady aktywności zawodowej;
    - spółdzielnie, których celem jest zatrudnienie;
    - pozostałe spółdzielnie o charakterze konsumenckim i wzajemnościowym.

Zgodnie z powyższą definicją, prowadzone są rejestry centrów integracji społecznej, klubów integracji społecznej, spółdzielni socjalnych, warsztatów terapii zajęciowej i zakładów aktywności zawodowej zarejestrowanych na terenie województwa warmińsko-mazurskiego.

O ekonomii społecznej myśli się najczęściej przez pryzmat osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym: bezrobotnych, bezdomnych, uzależnionych, ludzi z niepełnosprawnościami, a więc wszystkich tych, którzy z jakichś powodów nie odnajdują się na rynku pracy. To właśnie oni są podmiotem ekonomii społecznej. Oni też, przy pomocy

[17] Krzysztof Herbst, *Tezy do „Ekspertyzy w zakresie wzmocnienia instytucji Ekonomii Społecznej".*

Ośrodków Wsparcia Ekonomii Społecznej (OWES), samorządów oraz lokalnych liderów, mogą tworzyć przedsiębiorstwa społeczne, które jako podmioty ekonomii społecznej są nastawione nie tylko na realizację celów gospodarczych, ale i wypełnienie misji społecznej. Kwintesencją odpowiedzialności ekonomii społecznej – jest tworzenie nowych miejsc pracy oraz zagospodarowanie takich obszarów aktywności ekonomicznej, które mogą skutecznie eliminować problemy występujące w lokalnych środowiskach. Zdefiniowanie problemu występującego lokalnie – to pierwszy krok w kierunku wielowymiarowego budowania ekonomii społecznej. Idzie za tym potrzeba aktywności osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym, która wpływa na tworzenie nowych miejsc pracy, pozwala realizować zakładany cel gospodarczy oraz wypełniać misję społeczną.

Liczba organizacji pozarządowych zarejestrowanych na terenie powiatu mrągowskiego z wyszczególnieniem poszczególnych rodzajów oraz podziałem na lata została przedstawiona w poniższej tabeli.

Tabela 30 Stan organizacji pozarządowych na terenie powiatu mrągowskiego

Liczba działających na terenie powiatu NGO w tym:	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**
	b.d.	b.d.	198	192	244
stowarzyszeń rejestrowych	b.d.	b.d.	123	97	151
stowarzyszeń zwykłych	b.d.	b.d.	16	24	22
OSP	b.d.	b.d.	23	22	22
klubów sportowych	b.d.	b.d.	17	17	17
fundacji	b.d.	b.d.	17	30	30
spółdzielni socjalnych, w tym:	b.d.	b.d.	0	0	0
a) osób fizycznych	b.d.	b.d.	0	0	0
b) osób prawnych	b.d.	b.d.	0	0	0
kół gospodyń wiejskich	b.d.	b.d.	1	1	1
spółek non-profit	b.d.	b.d.	0	0	0
innych (np. koła łowieckie - izby gospodarcze - izby rzemieślnicze - organizacje kościelne - związki rolników itp.)	b.d.	b.d.	1	1	1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych otrzymanych od PCPR

Po zapoznaniu się z danymi zaprezentowanymi w powyższej tabeli można zauważyć wzrost podmiotów ekonomii społecznej, w szczególności stowarzyszeń rejestrowanych w Krajowej Radzie Sądowniczej (KRS) oraz stowarzyszeń zwykłych, które podlegają ewidencji Starostwa Powiatowego, nastąpił także wzrost liczby fundacji o 76,47%.

ANALIZA OBSZARU EKONOMII SPOŁECZNEJ

Na podstawie przeprowadzonej charakterystyki obszaru ekonomii społecznej można zauważyć, że

1. Powiat mrągowski wspiera sektor ekonomii społecznej m.in. poprzez przygotowywanie corocznego dokumentu współpracy z organizacjami pozarządowymi, a także poprzez regularne zwoływanie posiedzeń ds. ekonomii społecznej, podczas których omawiane są bieżące działania mające na celu propagowanie tej idei.
2. W powiecie mrągowskim następuje rozwój sektora ekonomii społecznej, rejestr był prowadzony od 2019 roku, jednak na przestrzeni tych trzech lat zauważalny jest wzrost liczby podmiotów trzeciego sektora.

ANALIZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH (WYNIK BADAŃ WŁASNYCH)

W celu opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Mrągowskiego posłużono się badaniem o charakterze ilościowym, wywiadem bezpośrednim kwestionariuszowym. Opracowano 11 pytań, w tym 3 pytania ze skalą odpowiedzi od 1 do 5 oraz 9 pytań z odpowiedziami wielokrotnego wyboru. Kwestionariusz został skierowany do mieszkańców powiatu mrągowskiego w różnym wieku, różnej sytuacji materialnej oraz społecznej. Kwestionariusze rozkolportowano za pomocą linku do formularza Google umieszczonego na stronach internetowych oraz kanałach social mediach jednostek organizacyjnych w Powiecie, a także rozlokowano je w wersji papierowej w siedzibach jednostek organizacyjnych. Badanie było realizowane w okresie od 2 do 31 sierpnia 2022 roku. Spłynęło 201 odpowiedzi. Wywiady bezpośrednie umożliwiły zbadanie występowania określonych zjawisk wśród wybranych grup populacji.

CHARAKTERYSTYKA RESPONDENTÓW

Do badania przystąpiło 201 mieszkańców powiatu mrągowskiego, z czego 77,6% respondentów stanowiły kobiety, natomiast 22,4% mężczyźni, osoby te w 65,7% zamieszkiwały tereny miejskie, a 34,3% wiejskie powiatu.

Wykształcenie respondentów zostało zaprezentowane na poniższym rysunku.

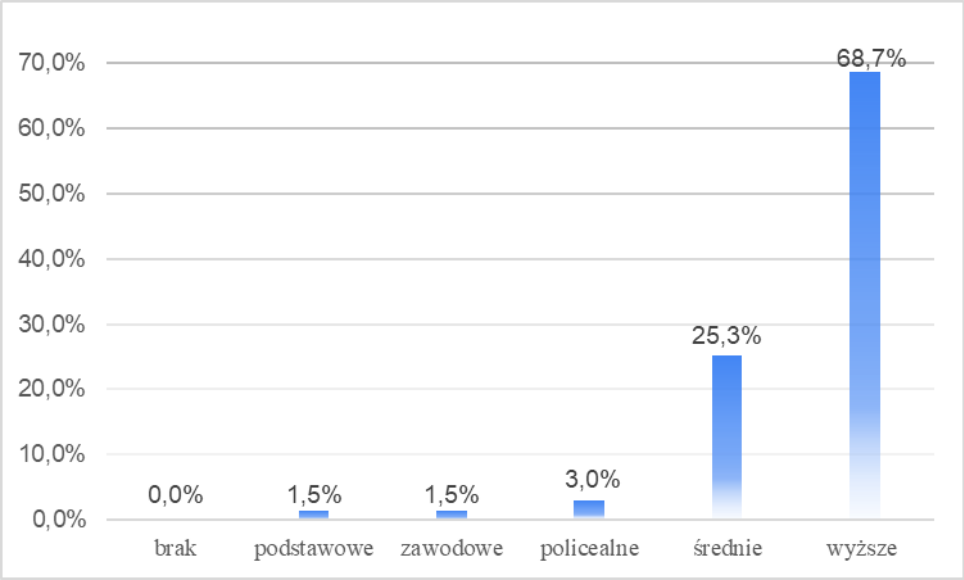

Rysunek 6 Wykształcenie respondentów

Źródło: opracowanie własne na podstawie udzielonych odpowiedzi

Spośród ankietowanych największą grupę stanowiły osoby o wykształceniu wyższym (68,7%) oraz średnim (25,3%), wykształcenie policealne zadeklarowało3%, a po 1,5%

podstawowe i zawodowe. Do wyboru była jeszcze opcja „bez wykształcenia", jednak żaden z respondentów nie zaznaczył tej odpowiedzi.

Wykres przedstawiony poniżej prezentuje rozkład wiekowy respondentów.

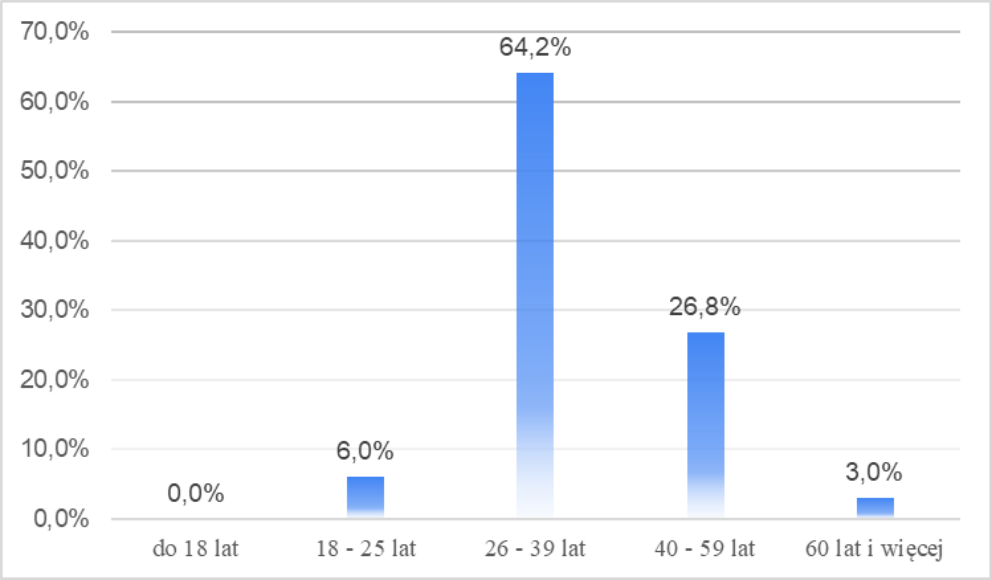

Rysunek 7 Wiek respondentów

Źródło: opracowanie własne na podstawie udzielonych odpowiedzi

Wśród respondentów najliczniejszą grupę stanowiły osoby w przedziale wiekowym od 26 do 39 lat (64,2%), a następnie grupa wiekowa od 40 do 59 lat (26,8%), 6% było w wieku od 18 do 25 lat, natomiast 3% w wieku 60 lat i więcej. W badaniu nie wzięły udziału osoby poniżej 18 r.ż.

Ankieta została skierowana do wszystkich mieszkańców powiatu mrągowskiego, bez ograniczeń wiekowych, płci czy obszaru zamieszkania (miejski/wiejski). W badaniu wzięło udział 201 osób, w tym najbardziej reprezentatywną grupą, która udzieliła odpowiedzi w ankiecie, były kobiety zamieszkujące tereny miejskie, posiadające wykształcenie wyższe oraz mieszczące się w przedziale wiekowym 26 – 39 lat.

ANALIZA ODPOWIEDZI

Trzy pierwsze pytania w ankiecie były skonstruowane tak, by ocenić poszczególne aspekty w skali od 1 do 5, gdzie 1 oznaczało „bardzo źle", 2 – „źle", 3 – „ani dobrze ani źle", 4 – „dobrze", a 5 „bardzo dobrze". Dotyczyły one subiektywnej oceny życia w powiecie mrągowskim oraz oceny sytuacji na rynku pracy, a także poziomu barier dla osób z niepełnosprawnością. Celem tych pytań było ukazanie stanu faktycznego oczami mieszkańców powiatu mrągowskiego.

Pytanie nr 1 brzmiało: Jak oceniają Państwo aktualne warunki życia mieszkańców (osób i rodzin)? Wyniki zostały zaprezentowane poniżej.

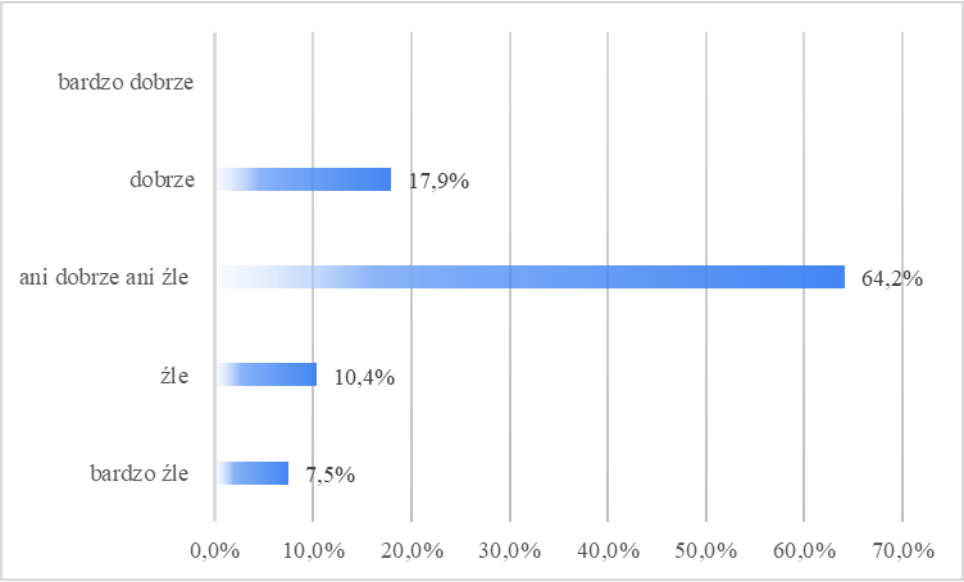

Rysunek 8 Ocena aktualnych warunków życia przez mieszkańców powiatu mrągowskiego w 2021 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie udzielonych odpowiedzi

Na powyższym wykresie przedstawiono rozkład odpowiedzi na pytanie, w którym mieszkańcy oceniali, jak obecnie im się żyje w powiecie. 64,2% spośród grupy badanej wybrało wartość 3 – ani dobrze ani źle, 17,9% przyznało, że w powiecie mieszka się dobrze (ocena 4), 10,4% uznało, że obecne warunki zasługują na ocenę 2 – źle, ocenę 1 przyznało 7,5% ankietowanych. Nikt spośród ankietowanych nie uważa, że w powiecie panują bardzo dobre warunki do życia. Jak wynika z udzielonych odpowiedzi, mieszkańcy nie mają zastrzeżeń do aktualnych warunków życia, jednak nie są też bardzo zadowoleni z obecnych warunków.

Pytanie nr 2 brzmiało: Jak oceniają Państwo aktualną sytuację na rynku pracy? Wyniki przedstawiono za pomocą poniższego rysunku.

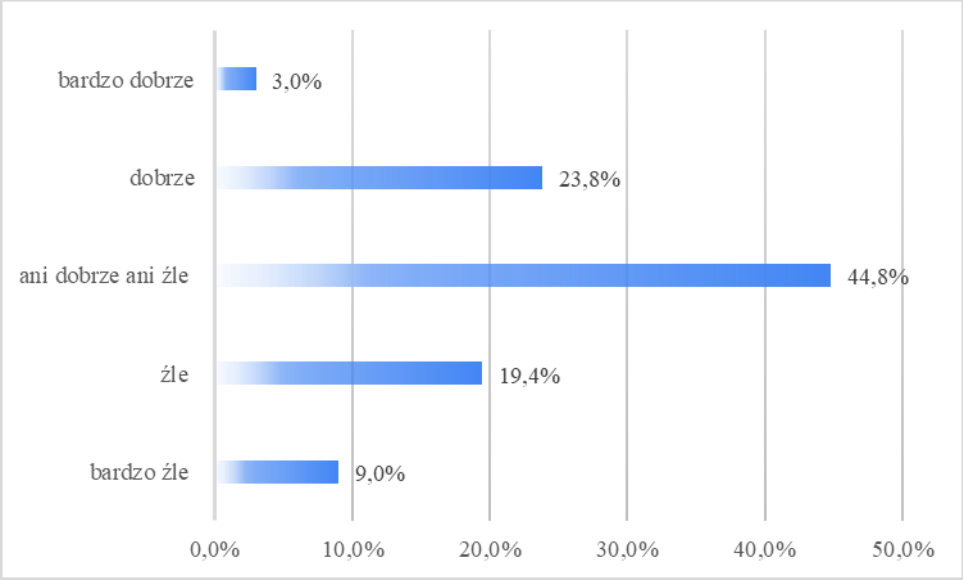

Rysunek 9 Ocena aktualnej sytuacji na rynku pracy

Źródło: opracowanie własne na podstawie udzielonych odpowiedzi

Ankietowani mogli w tym pytaniu ocenić, jak według nich wygląda rynek pracy w powiecie. Najczęstszą odpowiedzią była ocena 3 (ani dobrze, ani źle)– odpowiedziało w ten sposób niemal 45% ankietowanych, prawie 24% uznało sytuację za dobrą, za złą niespełna 20%, a 9% uznało, że sytuacja na rynku pracy była bardzo zła, natomiast 3% przyznało, że bardzo dobra. Podsumowując, niemal połowa (44,8%) ankietowanych nie jest w stanie jednoznacznie określić sytuacji na rynku pracy, a biorąc pod uwagę sumę ocen pozytywnych (dobrze i bardzo dobrze), która wynosi 26,8% oraz ocen negatywnych (źle i bardzo źle) wynoszącą 28,4%, delikatnie przeważa ocena negatywna.

Pytanie nr 3 brzmiało: Jak oceniają Państwo aktualny poziom dostępności do infrastruktury dla osób z niepełnosprawnościami?

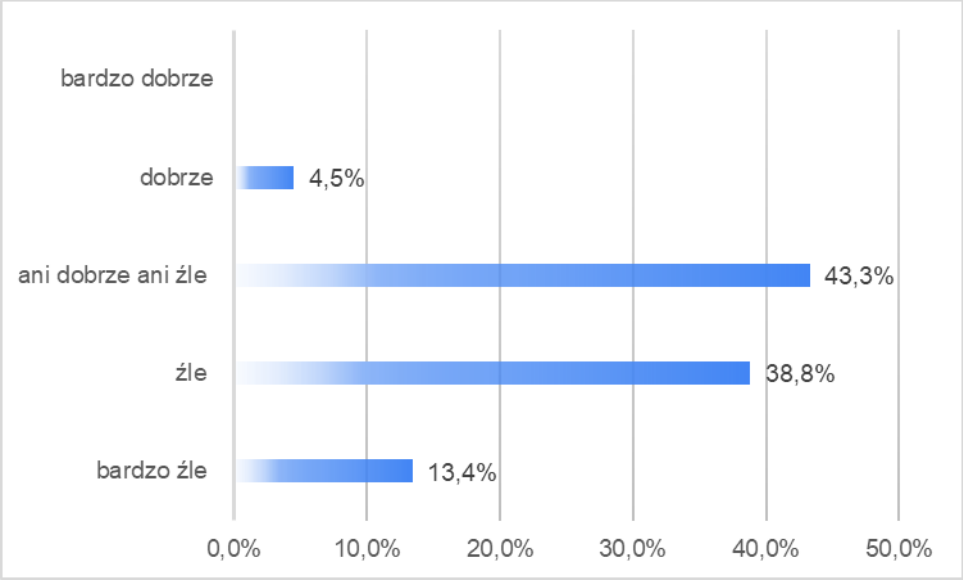

Rysunek 10 Aktualny poziom dostępności do infrastruktury dla osób niepełnosprawnych

Źródło: opracowanie własne na podstawie udzielonych odpowiedzi

Trzecim pytaniem z przyznawaniem ocen aktualnej sytuacji było pytanie dotyczące barier dla osób z niepełnosprawnością. 43,3% osób odpowiedziało „ani dobrze ani źle", 38,8% zaznaczyło odpowiedź „źle", 13,4% uznało dostępność do infrastruktury przystosowanej dla osób z niepełnosprawnością za bardzo złą, a tylko 4,5% uznało za dobrą. Biorąc pod uwagę negatywne opinie razem oraz pozytywne razem, ankietowani zdecydowanie ocenili dostępność do infrastruktury negatywnie – źle i bardzo źle wskazało 52,2% udzielających odpowiedzi.

Podsumowując odpowiedzi na powyższe pytania, nasuwa się wniosek, że sytuacja jest niejednoznaczna. Najliczniejszymi odpowiedziami są „ani dobrze ani źle", co może oznaczać, że mieszkańcom dobrze się żyje w powiecie, jednak pozostawiają przestrzeń Samorządowi do rozwijania powiatu. W dalszych działaniach na rzecz mieszkańców, Powiat powinien skupić się na likwidowaniu barier architektonicznych, ponieważ w ocenie mieszkańców zastany stan nie wypadł najlepiej.

Kolejne 8 pytań zawierało sugerowane odpowiedzi z wielokrotnym wyborem (maksymalnie można było zaznaczyć 3 odpowiedzi) oraz polem „inne", które umożliwiało wpisywanie swojej odpowiedzi. Pytania od czwartego do szóstego dotyczyły obecnej sytuacji w powiecie, natomiast pytania od siódmego do dziesiątego były propozycjami, które

według respondentów byłyby najskuteczniejszymi, by zniwelować zauważone przez mieszkańców problemy społeczne obecne w powiecie.

Pytanie nr 4 brzmiało: Jakie są według Państwa główne przyczyny problemów społecznych mieszkańców powodujące trudne warunki życia? Do wyboru było 12 odpowiedzi oraz możliwość wpisania swojej odpowiedzi:

1. przemoc w rodzinie
2. bezdomność
3. samotne wychowywanie dziecka
4. wielodzietność
5. narkomania
6. alkoholizm
7. niepełnosprawność
8. długotrwała lub ciężka choroba
9. niezaradność życiowa
10. bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych
11. ubóstwo
12. bezrobocie
13. inne (w tym: niedojrzałość emocjonalna, wysokie koszty utrzymania, zbyt rozbudowane programy socjalne)

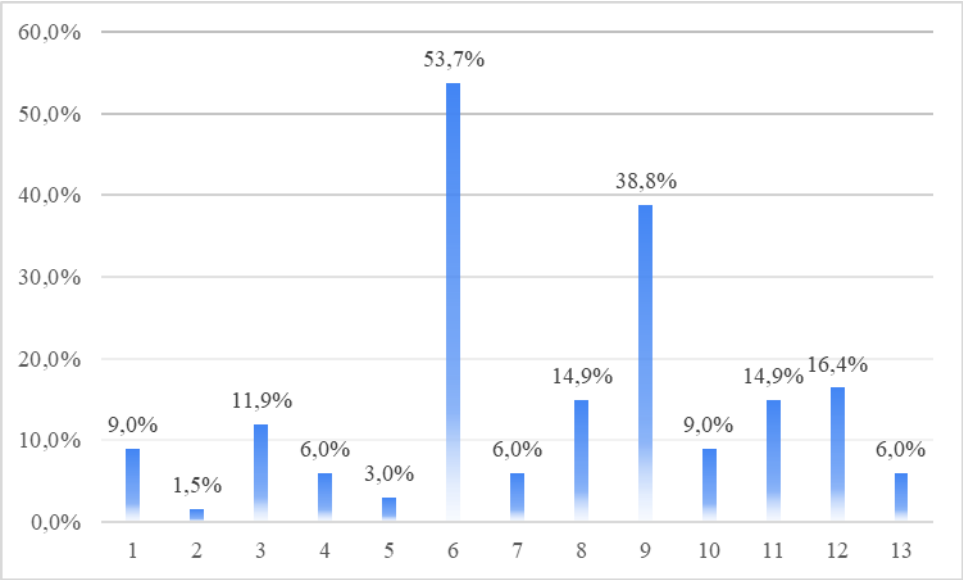

Rysunek 11 Główne przyczyny problemów społecznych mieszkańców w powiecie

Źródło: opracowanie własne na podstawie udzielonych odpowiedzi

Problemy społeczne to stan społeczny, który stanowi rozdźwięk między uznanymi wzorami a aktualnym stanem rzeczy. Za największe zagrożenie w powiecie mrągowskim uznano problem alkoholowy - 53,7% ankietowanych zaznaczyło tą odpowiedź. Następnym problemem według ankietowanych jest niezaradność życiowa, którą zauważa 38,8% spośród respondentów. 16,4% mieszkańców, którzy wzięli udział w ankiecie uważa za problem społeczny panujące bezrobocie, 14,9% zauważa problem długotrwałej lub ciężkiej choroby, a także ubóstwa, 11,9% samotne wychowywanie dziecka. 9% przebadanych mieszkańców powiatu mrągowskiego dostrzega dwa problemy: przemoc w rodzinie oraz bezradność

w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, 6% spośród udzielających odpowiedzi za główne problemy społeczne uważa niepełnosprawność oraz wielodzietność. Wśród innych pojawiły się takie problemy jak niedojrzałość emocjonalna, wysokie koszty utrzymania czy zbyt rozbudowane programy socjalne. Najmniejszymi problemami na podstawie odpowiedzi okazały się narkomania (3%) oraz bezdomność (1,5%). Na podstawie diagnozy systemu pomocy społecznej wysunięto wniosek, że w powiecie zmniejsza się nieporadność życiowa, ankietowani natomiast wciąż uważają ten problem za istotny. Należałoby skupić się na tych dwóch obszarach planując kolejne działania w powiecie.

Pytanie nr 5 brzmiało: Jeżeli zdaniem Państwa na terenie powiatu występują obszary wykluczenia społecznego to jakich grup społecznych dotyczą? Wyniki zaprezentowano na poniższym rysunku. Do wyboru było 11 odpowiedzi oraz możliwość wpisania swojej odpowiedzi:

1. Uchodźców
2. Osób uzależnionych od substancji odurzających
3. Osób z problemami alkoholowymi
4. Osób opuszczających zakłady karne
5. Osób opuszczających placówki opiekuńczo-wychowawcze
6. Osób z niepełnosprawnością
7. Osób z problemem bezdomności
8. Osób długotrwale bezrobotnych
9. Osób starszych
10. Osób samotnych
11. Rodziców samotnie wychowujących dzieci
12. Inne (brak odpowiedzi)

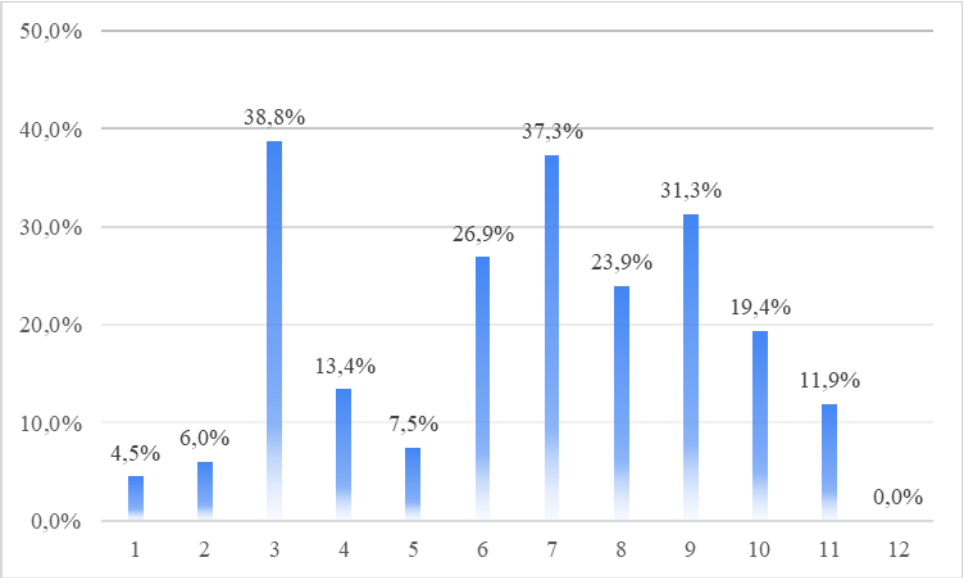

Rysunek 12 Grupy społeczne uważane za wykluczone społecznie w powiecie

Źródło: opracowanie własne na podstawie udzielonych odpowiedzi

Wykluczenie społeczne to sytuacja, w której nie wszyscy mają równy dostęp do możliwości i usług, które pozwoliłyby im wieść godne, szczęśliwe życie. Dotyczy to też

niemożności zabrania głosu i bycia usłyszanym zgodnie z zasadami społeczności otoczenia. Według ankietowanych do grupy osób najbardziej wykluczonych społecznie w powiecie mrągowskim należały osoby z problemami alkoholowymi (38,8%), bezdomności (37,3%), a także osoby starsze (31,3%). Respondenci zauważyli również problem wykluczenia społecznego wśród osób z niepełnosprawnością (26,9%) oraz długotrwale bezrobotnych (23,9%). 19,4% respondentów zauważa problem wykluczenia społecznego wśród osób samotnych, 13,4% wśród osób opuszczających zakłady karne, a 11,9% wśród samotnie wychowujących dzieci rodziców. 7,5% spośród respondentów zaznaczyło, że problem wykluczenia społecznego dotyczy osób opuszczających placówki opiekuńczo-wychowawcze, 6% osób uzależnionych, a 4,5% jest obecny wśród uchodźców. Na podstawie powyższych odpowiedzi wywnioskować można, że najliczniejszymi grupami zaliczanymi do sfery wykluczeni społecznych są osoby z problemem alkoholowym oraz osoby z problemem bezdomności.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie to jednostka organizacyjna powiatu. Realizuje zadania z zakresu pomocy społecznej, wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz rehabilitacji społecznej osób z niepełnosprawnościami. W celu poznania opinii społeczeństwa na temat zagrożeń dla dzieci i młodzieży zostało zadane następne pytanie.

Pytanie nr 6 brzmiało: Jakie negatywne zjawiska odnoszące się do dzieci i młodzieży dostrzegacie Państwo najczęściej? Ankietowani mieli do wyboru 8 proponowanych odpowiedzi oraz pole do wpisania swoich propozycji:

1. Przestępczość
2. Narkomania
3. Spożywanie alkoholu
4. Demoralizacja
5. Trudności w przystosowaniu młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze
6. Sieroctwo
7. Zaniedbania socjalne
8. Zaniedbania wychowawcze
9. Inne

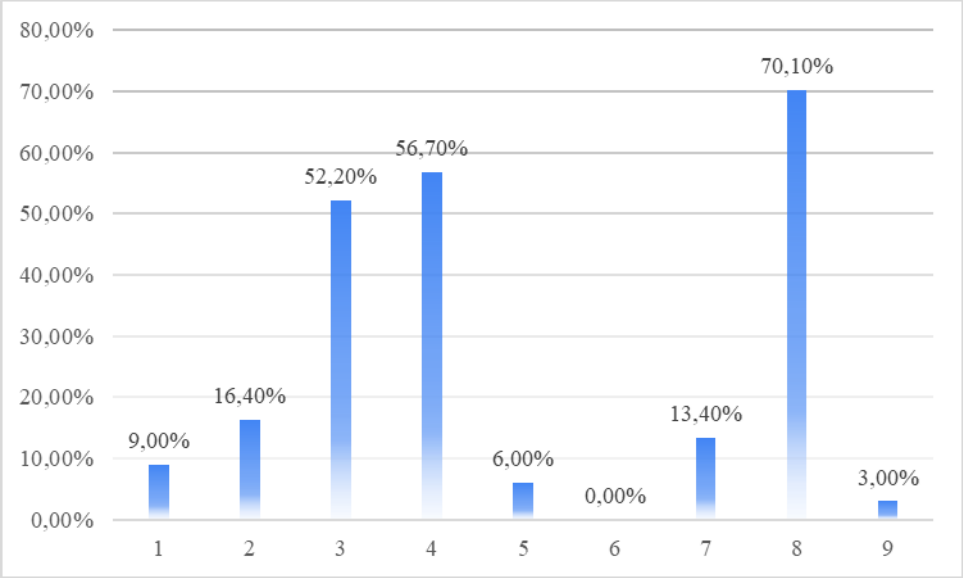

Rysunek 13 Największe zagrożenia wśród młodzieży

Źródło: opracowanie własne na podstawie udzielonych odpowiedzi

Jeśli zamiast wsparcia i miłości dziecko doświadcza negatywnych wzorców, pojawiają się zagrożenia i trudności w rozwoju, aż do wystąpienia różnego rodzaju patologii, którym należy zapobiegać. Spośród możliwych odpowiedzi najczęściej pojawiały się zaniedbania wychowawcze – ponad 70% ankietowanych zaznaczyło to zjawisko, a także demoralizacja (56,7%) i spożywanie alkoholu przez nieletnich (52,2% ankietowanych zauważa ten problem). 16,4% spośród ankietowanych zauważyło problem narkomanii w powiecie, 13,4% zaniedbania socjalne, 9% przestępczość, 6% trudności w przystosowaniu młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze. W kategorii inne pojawiły się takie odpowiedzi jak: brak odróżnienia świata fikcyjnego i wirtualnego od rzeczywistości oraz problem z dostępnością psychologów, terapeutów oraz psychiatrów dziecięcych na terenie powiatu. Analizując problemy społeczne dotyczące dzieci i młodzieży w powiecie, należałoby zaradzić przede wszystkim szeroko rozumianym zaniedbaniom wychowawczym. Jest to obszar, na którym Powiat planując swoje działania powinien zwrócić szczególną uwagę.

Pytanie 7 brzmiało: Jakie działania Powiatu mogą pozytywnie wpłynąć na rozwiązanie problemów społecznych? Ankietowani mogli zaznaczyć do trzech spośród wymienionych odpowiedzi bądź zaproponować swoje rozwiązanie:

1. Pozyskiwanie środków zewnętrznych na działania społeczne
2. Wykorzystanie budynków miasta na nowe inwestycje społeczne
3. Rozpowszechnianie pozytywnych postaw w zakresie dbania o wspólne dobro
4. Zwiększenie ilości imprez integrujących społeczność
5. Działania na rzecz aktywizacji społeczności

6. Zwiększenie działań w zakresie profilaktyki zdrowotnej i uzależnień
7. Rozwój współpracy obywatelskiej i wolontariatu
8. Rozwój na rynku pracy, powstanie nowych miejsc pracy i napływ nowych inwestorów
9. Rozwój sektora ekonomii społecznej
10. Inne (wsparcie instytucji pozarządowych, dostęp do tanich mieszkań socjalnych lub miejskich)

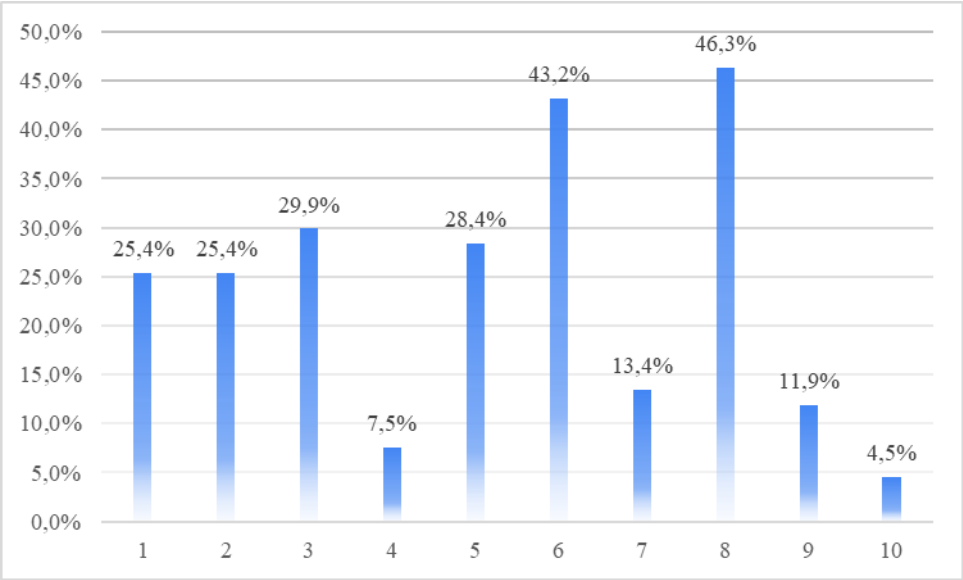

Rysunek 14 Działania mogące zapobiec rozwojowi problemów społecznych

Źródło: opracowanie własne na podstawie udzielonych odpowiedzi

W celu skutecznej realizacji polityki społecznej w powiecie mrągowskim, zapytano jego mieszkańców o zdanie na temat ich propozycji co do zmiany aktualnej sytuacji społecznej w powiecie. Spośród dostępnych odpowiedzi na powyższe pytanie, najczęściej wybierane były: rozwój na rynku pracy (46,3%) oraz zwiększenie działań w zakresie profilaktyki zdrowotnej i uzależnień (43,3%). 29,9% respondentów uznało, że rozpowszechnianie pozytywnych postaw w zakresie dbania o wspólne dobro może zapobiec rozwojowi problemów społecznych, 28,4% zaznaczyło działania na rzecz aktywizacji społeczeństwa, a odpowiedzi: pozyskiwanie środków zewnętrznych na działania społeczne oraz wykorzystanie budynków miasta na nowe inwestycje społeczne zaznaczyło 25,4%. 13,4% uważa, że rozwój współpracy obywatelskiej i wolontariatu może przyczynić się do rozwiązywania niektórych problemów społecznych, a 11,9% uważa, ze pomógłby rozwój sektora ekonomii społecznej. 7,5% respondentów zaproponowało więcej imprez integrujących społeczność, natomiast 4,5% zaproponowało również wsparcie instytucji pozarządowych, takich jak fundacje czy stowarzyszenia, których działalność jest społecznie użyteczna, a także dostęp do tanich mieszkań socjalnych/miejskich. Mieszkańcy oczekiwaliby stworzenia takich warunków w powiecie, by przyciągnąć nowych inwestorów, dzięki czemu nastąpiłby rozwój rynku pracy. Przy podobieństwie walorów oferowanych przez poszczególne

lokalizacje, które mają najwyższą wagę dla inwestorów, kluczowe stają się bodźce dodatkowe w procesie podejmowania decyzji o lokalizacji inwestycji, co oznacza, że należałoby rozważyć, w jaki sposób zachęcić inwestorów do zakładania biznesów w powiecie. Do wspomnianych czynników zaliczane są m.in. lokalne zachęty podatkowe, infrastruktura techniczna czy nastawienie mieszkańców do nowych inwestycji.

Pytanie nr 8 brzmiało: Co Pana/Pani zdaniem Powiat powinien osiągnąć w zakresie ładu społecznego? Jaki cel sobie w tym zakresie postawić? Ankietowani mogli wybrać z 7 odpowiedzi lub wpisać swoją propozycję:

1. Integracja społeczności
2. Poprawa warunków życia i funkcjonowania mieszkańców
3. Stworzenie warunków do ekonomicznego rozwoju lub usamodzielniania się mieszkańców
4. Wzmocnienie oraz podniesienie sprawności działalności różnych instytucji
5. Wielofunkcyjny i zrównoważony rozwój gospodarczy i społeczny
6. Przeciwdziałanie zjawisku wykluczenia społecznego
7. Przeciwdziałanie zjawisku samotności osób starszych i niepełnosprawnych
8. Inne

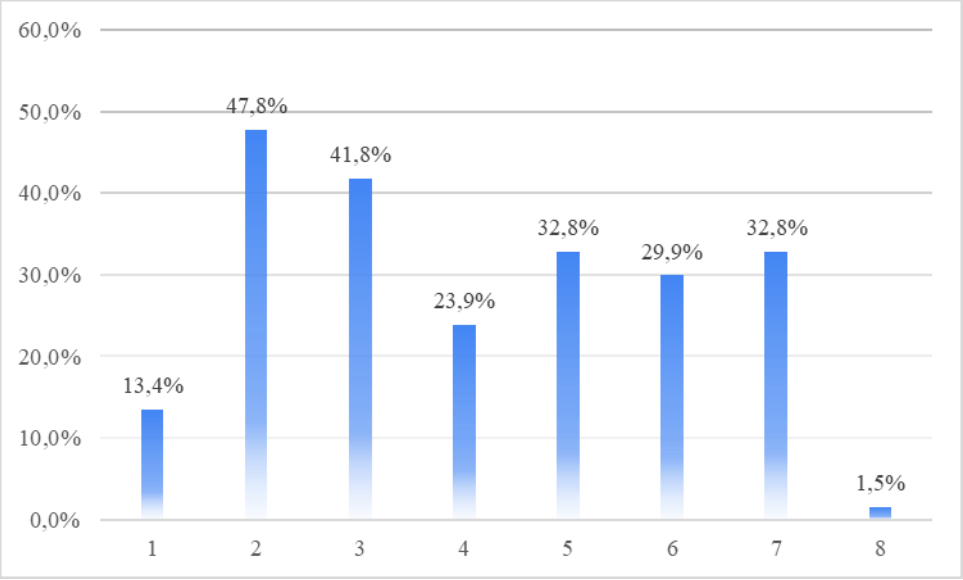

Rysunek 15 Cel, który Powiat powinien postawić jako priorytet

Źródło: opracowanie własne na podstawie udzielonych odpowiedzi

Definicja ładu społecznego podana w Encyklopedii PWN brzmi: „*stan funkcjonowania instytucji i przebiegu zachowań jednostek, zapewniający istnienie, trwanie i rozwój zbiorowości jako całości*”. Respondenci wśród odpowiedzi na powyższe pytanie wskazali przede wszystkim poprawę warunków życia i funkcjonowania mieszkańców (47,8% ankietowanych), a także stworzenie warunków do ekonomicznego rozwoju lub usamodzielnienia się mieszkańców

(41,8%) jako priorytety. 32,8% przebadanych opowiedziało się za wielofunkcyjnym i zrównoważonym rozwojem gospodarczym i społecznym oraz przeciwdziałaniu zjawisku samotności osób starszych i niepełnosprawnych. 29,9% ankietowanych wskazało na przeciwdziałanie zjawisku wykluczenia społecznego, 23,9% zaproponowało wzmocnienie oraz podniesienie sprawności działalności różnych instytucji. 13,4% spośród ankietowanych uważa, że działania mające na celu integrację społeczności powinny być priorytetowe dla Powiatu. Jako inne zostały wskazane edukacja w zakresie rozwoju osobistego, wsparcie psychoterapeutyczne (konkretniej dla rodziców i przyszłych rodziców, by nie powielać błędów ze swojego dzieciństwa, a także przepracowywać swoje traumy i umacniać więzi rodzinne). Analizując odpowiedzi zauważa się, że dla mieszkańców w powiecie najważniejszymi są poprawa warunków życia i funkcjonowania mieszkańców oraz stworzenie warunków do ekonomicznego rozwoju lub usamodzielniania się mieszkańców.

Pytanie nr 9 brzmiało: Jakie działania powinien podjąć samorząd w obszarze pomocy społecznej w celu przezwyciężania problemów społecznych rodzin korzystających z pomocy społecznej? Ankietowani mogli wybrać do trzech spośród poniższych odpowiedzi:

1. Pomoc w skutecznej emigracji i migracji zarobkowej
2. Stworzyć dodatkowe formy opieki nad dzieckiem umożliwiające rodzicom podjęcie pracy
3. Stworzyć dodatkowe formy pracy w środowisku, takie jak ośrodki wsparcia
4. Zorganizować specjalistyczne formy pomocy jak poradnictwa rodzinne, interwencje kryzysowe itp.
5. Zwiększyć działania polegające na świadczeniu pracy socjalnej
6. Zwiększyć wysokość przyznawanych świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej
7. Ograniczyć wysokość przyznawanych świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej
8. Inne

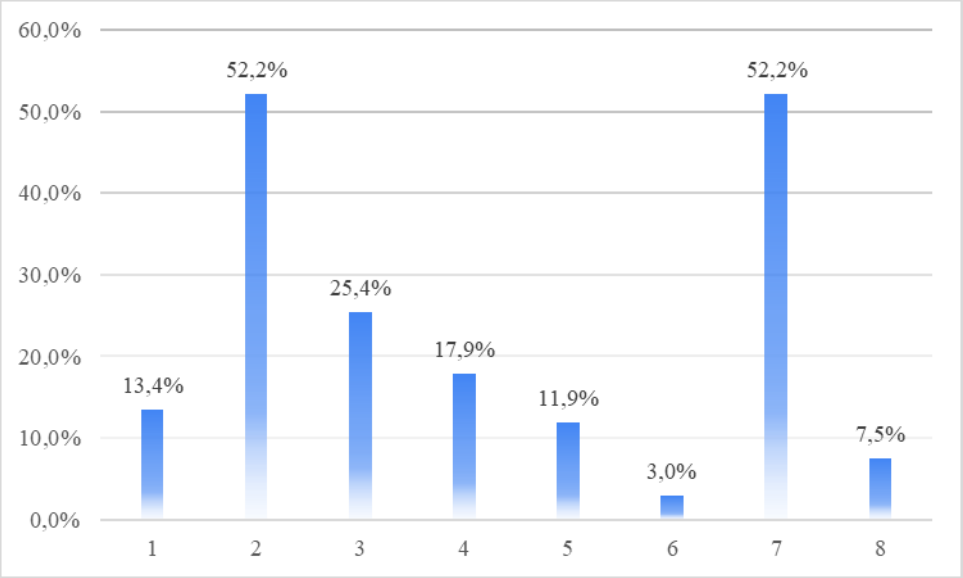

Rysunek 16 Proponowane działania dla Samorządu w obszarze pomocy społecznej w celu pomocy rodzinom korzystającym z pomocy społecznej

Źródło: opracowanie własne na podstawie udzielonych odpowiedzi

Szeroko rozumiana pomoc społeczna ma na celu wsparcie osób dysfunkcyjnych, jednak nie zawsze jej działania są ukierunkowane we właściwy sposób, by w przyszłości działania odpowiadały potrzebom, ankietowani zostali zapytani o rekomendacje w sprawie konkretnych działań z obszaru pomocy społecznej. Wśród odpowiedzi na powyższe pytanie, po 52,2% ankietowanych zaznaczyło dwie odpowiedzi: stworzenie dodatkowych form opieki nad dzieckiem umożliwiających rodzicom podjęcie pracy oraz ograniczyć wysokość przyznawanych świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej. 25,4% uważa, że należy stworzyć dodatkowe formy pracy w środowisku, takie jak ośrodki wsparcia. 17,9% zaproponowało, żeby zorganizować specjalistyczne formy pomocy takie jak poradnictwo rodzinne oraz interwencje kryzysowe. 13,4% respondentów proponowało pomoc w skutecznej emigracji i migracji zarobkowej, 11,9% zwiększyć działania polegające na świadczeniu pracy socjalnej, a 3% respondentów wskazało, by zwiększyć wysokość przyznawanych świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej. Jako „inne" respondenci zaproponowali: szybsze oraz skuteczniejsze reagowanie na zgłaszane problemy rodzinne, oraz znalezienie sposobu na aktywizację tych biernych zawodowo, którzy z wyboru wolą korzystać z pomocy społecznej, zamiast pracować. W Powiecie należałoby zastanowić się nad stworzeniem dodatkowych form opieki nad dziećmi, by rodzicom łatwiej było powrócić na rynek pracy, a także ograniczyć wsparcie finansowe wypłacane w ramach pomocy społecznej.

Pytanie nr 10 brzmiało: Jakie działania powinien podjąć samorząd aby ograniczyć obszary wykluczenia społecznego? Ankietowani mogli wybierać spośród:

1. Wsparcia organizacji pozarządowych,
2. Upowszechniania zatrudnienia wspomaganego,
3. Otwarcia Centrum Integracji Społecznej,
4. Otwarcia Klubu Integracji Społecznej,
5. Przyznania dodatkowych świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej,
6. Zorganizowania robot publicznych,
7. Uruchomienia programów prac społecznie użytecznych,
8. Inne.

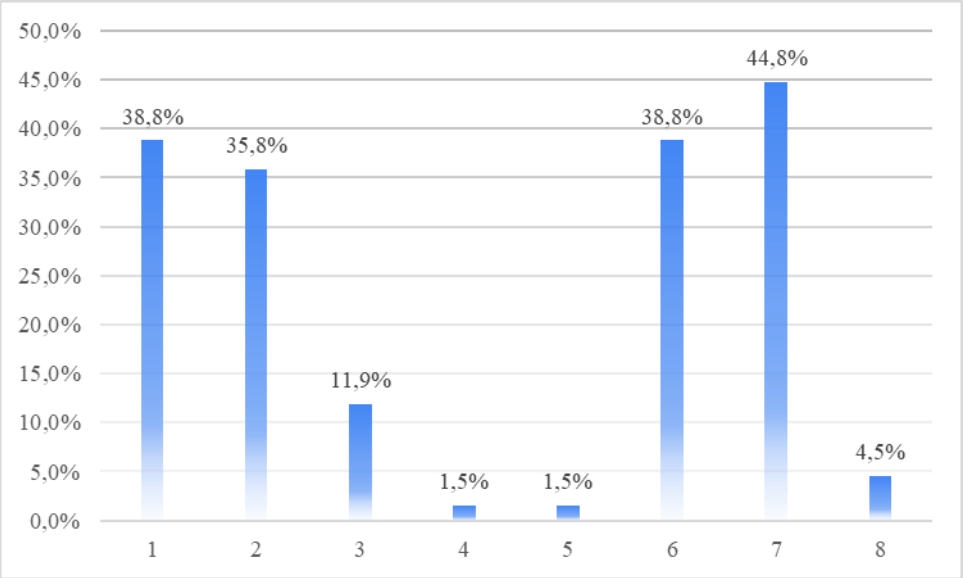

Rysunek 17 Proponowane działania dla Samorządu w celu ograniczenia obszarów wykluczenia społecznego

Źródło: opracowanie własne na podstawie udzielonych odpowiedzi

W celu zapobiegania wykluczeniu społecznemu realizuje się liczne projekty m.in. aktywizacji zawodowej bądź wsparcia rodzin z dysfunkcjami. Zapytano mieszkańców, którego z mechanizmów z ich punku widzenia brakuje w powiecie. Spośród proponowanych działań, 44,8% respondentów wybrało uruchomienie programów prac społecznie użytecznych, a 38,8% wsparcie organizacji pozarządowych oraz zorganizowanie prac publicznych. 35,8% upowszechnianie zatrudnienia wspomaganego, a 11,9% otwarcie Centrum Integracji Społecznej. 1,5% zaproponowało otwarcie Klubu Integracji Społecznej, a także przyznanie dodatkowych świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej. Zaproponowano również w kategorii inne: utworzenie Zakładu Aktywności Zawodowej w celu aktywizacji bezrobotnych osób z niepełnosprawnościami. Analizując odpowiedzi można wywnioskować, że dla mieszkańców najbardziej potrzebnymi byłyby prace użytecznie społeczne,

zorganizowanie prac publicznych, a także większe wsparcie organizacji pozarządowych. Należałoby to uwzględnić w planowaniu przyszłych działań.

Pytanie nr 11 brzmiało: Jakie działania powinien podjąć samorząd, aby zorganizować pomoc dla dzieci w trudnej sytuacji społecznej? Ankietowali mogli wybrać jedną spośród wskazanych odpowiedzi:

1. spowodować utworzenie ośrodków kuratoryjnych dla młodzieży niedostosowanej społecznie,
2. uruchomić punkty konsultacyjno-informacyjne dla rodzin, w których dzieci i młodzież spożywa alkohol i narkotyki,
3. zwiększyć liczbę miejsc w rodzinach zastępczych,
4. zwiększyć liczbę miejsc w placówkach opiekuńczo-wychowawczych,
5. stworzyć interdyscyplinarne zespoły ds. wsparcia dziecka i pomocy rodzinom dysfunkcyjnym,
6. stworzyć dodatkowe rozwiązania w środowisku np. pedagog rodzinny, terapeuta itp.,
7. zorganizować dodatkowe placówki wsparcia dziennego,
8. wesprzeć organizacje pozarządowe w organizowaniu różnych przedsięwzięć adresowanych do dzieci i młodzieży
9. inne (zwiększenie pracy pracowników socjalnych z rodzinami, gdzie pojawia się problem nadużywania alkoholu oraz weryfikację wydatkowania środków otrzymywanych na dzieci)

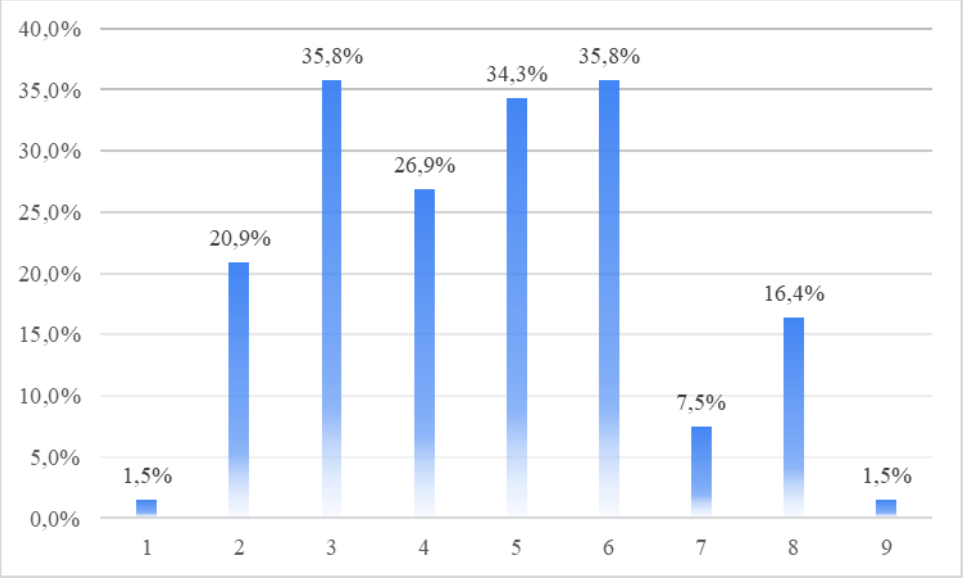

Rysunek 18 Proponowane działania dla Samorządu w celu wsparcia dzieci i młodzieży

Źródło: opracowanie własne na podstawie udzielonych odpowiedzi

Wsparcie dzieci i młodzieży jest zadaniem z zakresu pomocy społecznej, jednak zostało wyszczególnione, ponieważ nie wszystkie działania skierowane do ogółu znajdą zastosowanie

także wśród tej grupy społecznej. Spośród proponowanych odpowiedzi najczęściej wybieranymi były: zwiększenie liczby miejsc w rodzinach zastępczych oraz stworzenie dodatkowych rozwiązań w środowisku np. pedagog rodzinny, terapeuta (35,8%). Stworzenie interdyscyplinarnego zespołu ds. wsparcia dziecka i pomocy rodzinom dysfunkcyjnym wybrało 34,3% przebadanych, a 26,9% zaproponowało zwiększenie liczby miejsc w placówkach opiekuńczo-wychowawczych. 20,9% zasugerowało uruchomienie punktów konsultacyjno – informacyjnych dla rodzin, w których dzieci i młodzież spożywają alkohol i narkotyki, natomiast 16,4% wsparcie organizacji pozarządowych w organizowaniu różnych przedsięwzięć adresowanych do dzieci i młodzieży. 7,5% respondentów proponuje stworzyć dodatkowe placówki wsparcia dziennego, a 1,5% utworzenie ośrodków kuratoryjnych dla młodzieży niedostosowanej społecznie. Zaproponowano również wzmożoną pracę pracowników socjalnych z rodzinami, gdzie pojawia się problem nadużywania alkoholu oraz weryfikację wydatkowania środków otrzymywanych na dzieci. Działania wskazane przez respondentów jako najistotniejsze, wpisują się w proces kompleksowego wspierania pieczy zastępczej, który jest zadaniem PCPR. Jest to obszar, który można uznać jako priorytetowy w procesie realizacji projektów i inicjatyw podejmowanych przez Centrum w przyszłości.

ANALIZA SWOT

Analiza SWOT jest heurystyczną techniką analityczną służącą uporządkowaniu posiadanych informacji. W przypadku strategii rozwiązywania problemów społecznych stanowi efektywną metodę identyfikacji mocnych i słabych stron lokalnego systemu pomocy społecznej oraz szans i zagrożeń, jakie przed nim stoją. Pozwala oszacować potencjał, jakim się dysponuje, oraz określić stopień, w jakim posiadane zasoby odpowiadają potrzebom i oczekiwaniom społeczności lokalnej.

Przystępując do przygotowywania analizy SWOT w powiecie mrągowskim, która przedstawiona została w formie tabelarycznej, zdefiniowano zakresy poszczególnych ocen:

- Mocne strony – są to obszary, w których obecne działania uważane są przez większość jako skuteczne, tak w odniesieniu do dzisiejszych, jak i przyszłych potrzeb, a stosowane metody oraz mechanizmy koordynacji i zarządzania są właściwe. Są to na ogół zjawiska

pozytywne z punktu widzenia możliwości kształtowania przyszłego rozwoju, a na ich kształt ma wpływ zarówno władza samorządowa, jak i społeczność powiatu.

- Słabe strony – to obszary występowania zjawisk, co do których nie wykorzystano wszystkich sposobów poprawy sytuacji, nie wytworzono skutecznych mechanizmów zarządzania, czy też nie wykorzystano istniejącego potencjału. Odnoszą się one zarówno do obecnych, jak i przyszłych potrzeb, stając się barierami w wykorzystaniu szans rozwojowych. Są to zjawiska negatywne, ale możliwe do zmiany w obrębie powiatu.
- Szanse – to sfera działań i zjawisk, które mogą wspierać nasze planowane przedsięwzięcia i korzystnie wpływać na proces rozwoju społeczno-gospodarczego. Oceniając szanse, wskazywano prawdopodobieństwo ich powstania i ewentualny czas trwania. Zjawiska te mają charakter pozytywny z punktu widzenia możliwości rozwojowych, jednakże wpływ na ich zaistnienie leży poza bezpośrednim, teraźniejszym zasięgiem władz i społeczności.
- Zagrożenia – to obszary, które niekorzystnie oddziałują lub będą w przyszłości oddziaływały na nasze planowane działania, mając destrukcyjny wpływ na rozwój. Konieczne jest w tym przypadku określenie prawdopodobieństwa ich powstania, czasu trwania i znaczenia w procesie rozwoju powiatu. Zagrożenia są zjawiskiem negatywnym, lecz ich występowanie leży poza możliwościami naszego bezpośredniego oddziaływania.

Tabela 31 Analiza SWOT w powiecie mrągowskim

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
1. kapitał ludzki 2. dostęp do placówek opieki wspomaganej (m.in. środowiskowe domy samopomocy, warsztaty terapii zajęciowej) 3. zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej na terenie powiatu mrągowskiego w placówkach opiekuńczo-wychowawczych oraz rodzinach zastępczych zawodowych i w rodzinie zastępczej zawodowej o charakterze	1. brak rodzin wspomagających i rodzin pomocowych 2. niedostateczna liczba kandydatów na rodziny zastępcze zawodowe i niezawodowe 3. trudna sytuacja finansowa samorządu powiatu 4. słabo rozwinięta opieka medyczna (brak specjalistów, długie terminy oczekiwania na wizyty)

pogotowia rodzinnego 4. stała dostępność do usług w domu pomocy społecznej dla osób w podeszłym wieku 5. przewaga zastępczej pieczy rodzinnej nad pieczą instytucjonalną 6. funkcjonowanie pogotowia rodzinnego 7. stosunkowo duży stopień zaspokojenia potrzeb osób niepełnosprawnych w zakresie dofinansowań do likwidacji barier funkcjonalnych, uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych, zaopatrzenia w sprzęt elektroniczny, rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze oraz uzyskanie wyższego wykształcenia ze środków PFRON 8. zapewnienie dla mieszkańców powiatu znajdujących się w sytuacji kryzysowej dostępności do ośrodka interwencji kryzysowej oraz do domu dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży 9. dobrze rozwinięta działalność kulturalna i sportowa na terenie powiatu 10. aktywność sektora organizacji pozarządowych na rzecz lokalnej społeczności 11. sprawne działanie organów odpowiedzialnych za pomoc społeczną 12. zaangażowane społeczeństwo 13. dostępność do mieszkań chronionych 14. duża aktywność samorządów	5. bardzo trudny dostęp do specjalistów mogących wspierać dziecko z zaburzeniami psychicznymi lub behawioralnymi (psychiatrów, psychoterapeutów, psychologów, terapeutów uzależnień) 6. niewystarczająca oferta bezpłatnej i stałej specjalistycznej pomocy dla dzieci i młodzieży 7. wykluczenie komunikacyjne w powiecie, w szczególności na terenach wiejskich- problemy z podjęciem pracy przez osoby niezmotoryzowane (brak działającej linii kolejowej oraz niewystarczająca ilość połączeń autobusowych, brak autobusów przystosowanych do osób z niepełnosprawnościami) 8. brak noclegowni, ogrzewalni czy schroniska dla ludzi dotkniętych problemem bezdomności

w realizacji projektów i programów w obszarze polityki społecznej finansowanych ze środków programów rządowych i ministerialnych oraz unijnych 15. istniejący w powiecie system szkolnictwa specjalnego 16. turystyczna lokalizacja powiatu	
SZANSE	**ZAGROŻENIA**
1. możliwość pozyskania środków zewnętrznych, w tym funduszy unijnych, na projekty sfery społecznej 2. promocja aktywizacji zawodowej poprzez programy i projekty 3. podejmowanie działań aktywizacyjnych osoby niepełnosprawne w strefie społecznej i zawodowej 4. wykorzystywanie programu korekcyjno-edukacyjnego dla sprawców przemocy w rodzinie jako narzędzia Zmniejszającego zjawisko przemocy w rodzinie 5. rozwój działań w zakresie ekonomii społecznej 6. promocja aktywności zawodowej 7. relacje JST - NGO 8. działania promocyjne polityki społecznej i ekonomii społecznej 9. wzrost kompetencji zawodowych kadr pomocy i integracji społecznej oraz wsparcia rodziny i pieczy zastępczej	1. system prawny sprzyjający łatwemu uzyskiwaniu pomocy socjalnej demotywujący do podejmowania aktywności zawodowej i społecznej 2. trudna sytuacja finansowa w powiecie (niewystarczające finanse na rozwój infrastruktury i inną działalność Powiatu) 3. depopulacja powiatu (szczególnie osób młodych) 4. starzejące się społeczeństwo 5. roszczeniowe społeczeństwo 6. postęp cywilizacyjny sprzyjający biernemu trybowi życia 7. niewystarczająca współpraca na linii:samorząd - podmioty ekonomii społecznej, podmioty ekonomii społecznej - przedsiębiorca oraz samorząd – przedsiębiorca 8. kończące się możliwości aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych 9. zwiększająca się liczba emigrantów spowodowana inwazją Rosji na Ukrainę

(szkolenia, kursy, superwizja) 10. rozwój turystyczny skutkujący tworzeniem nowych miejsc pracy	10. kryzys gospodarczy spowodowany wysoką inflacją 11. problem bezdomności 12. łatwa dostępność do środków uzależniających 13. kryzys hamujący rozwój społeczno-gospodarczy spowodowany m.in. pandemią COVID-19 oraz konfliktami międzynarodowymi 14. rosnąca skala przestępczości 15. ryzyko częstych zmian legislacyjnych 16. zagrożenie cywilizacyjne m.in. uzależnienia behawioralne (głównie od urządzeń cyfrowych)

Źródło: opracowanie własne na podstawie warsztatów Zespołu Zadaniowego ds. opracowania niniejszego dokumentu strategicznego

W celu uzyskania klarownej analizy, będącej punktem wyjścia do określania obszarów problemowych, celów i działań, jakie mają zostać przeprowadzone, traktuje się mocne i słabe strony jako czynniki wewnętrzne z punktu widzenia władz samorządowych i społeczności lokalnej, na które w większości mają wpływ, a szanse i zagrożenia jako czynniki zewnętrzne, znajdujące się w otoczeniu bliższym i dalszym, na których występowanie ani samorząd lokalny, ani mieszkańcy przedmiotowej jednostki z reguły nie mają wpływu, mogą je natomiast wykorzystać w procesie rozwoju lub muszą neutralizować negatywne zjawiska z nimi związane.

Oddziaływanie czynników wewnętrznych na zewnętrzne:

- czy mocne strony pozwolą wykorzystać szanse?
- czy słabe strony zablokują wykorzystanie szans?
- czy mocne strony pozwolą na przezwyciężenie zagrożeń?
- czy słabe strony wzmocnią negatywny skutek zagrożeń?

Oddziaływanie czynników zewnętrznych na wewnętrzne:

- czy zagrożenia osłabią siły?
- czy szanse spotęgują siły?

- czy zagrożenia spotęgują słabości?
- czy szanse pozwolą przezwyciężyć słabości?

Na podstawie analizy SWOT przedstawionej w tabeli 20, dokonano oceny oddziaływania poszczególnych czynników na siebie wzajemnie. Największe zależności zauważono pomiędzy szansami a mocnymi stronami. Najmocniejszymi szansami okazały się stale rozwijająca się kadra oraz pozyskiwanie środków zewnętrznych, to one najczęściej korelowały z wymienionymi mocnymi oraz słabymi stronami. Największymi zagrożeniami dla Powiatu okazały się trudna sytuacja finansowa w powiecie (niewystarczające finanse na rozwój infrastruktury i inną działalność Powiatu), starzejące się społeczeństwo, a co z tym się wiążę wzrost kosztów opieki zdrowotnej i opieki nad ludźmi starszymi. a także depopulacja powiatu. Najsłabszą stroną okazał się utrudniony dostęp do służby zdrowia, a w szczególności niewystarczająca liczba specjalistów oraz bardzo długie terminy na wizyty. Sporym zagrożeniem jest również deficyt rodzin zastępczych zawodowych i niezawodowych oraz kandydatów na rodziny zastępcze. Rodzinne formy opieki rozwijają się zbyt wolno w stosunku do potrzeb, choć jest to najkorzystniejsza z form pomocy dla dzieci potrzebujących wsparcia. Najmocniejszymi stronami powiatu są stale rozwijająca się kadra w powiecie oraz dostęp dla mieszkańców powiatu do placówek opieki wspomaganej (m.in. środowiskowe domy samopomocy, warsztaty terapii zajęciowej).

WIZJA I MISJA STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH POWIATU MRĄGOWSKIEGO NA LATA 2022-2030

WIZJA STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH POWIATU MRĄGOWSKIEGO NA LATA 2022-2030

Powiat Mrągowski miejscem równych szans
lokalnej społeczności

Wizja rozwoju jest określeniem takiego obrazu Powiatu, jaki chcieliby osiągnąć za 10 lat jej mieszkańcy. Określa ogólnie, do czego należy dążyć, dlaczego warto działać, jakie cele planuje się osiągnąć – jeśli podejmie się odpowiednie działania.

MISJA STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH POWIATU MRĄGOWSKIEGO NA LATA 2022-2030

Misją Powiatu Mrągowskiego jest wspieranie
i aktywizacja lokalnej społeczności, a w szczególności
grup zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem

Misja jest wypełnieniem wizji: posłannictwem, które jednoczy ludzi i motywuje ich w realizacji przedsięwzięcia określonego w wizji – nadaje sens istnienia i działania. Inaczej mówiąc, określając wizję formułuje się misję.

ZAŁOŻENIA STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH POWIATU MRĄGOWSKIEGO NA LATA 2022-2030

Na podstawie diagnozy sytuacji gospodarczej i społecznej na terenie powiatu mrągowskiego, przeprowadzonej analizy SWOT (tabela 20, s.64-67) oraz badania ankietowego przyjęte zostały obszary strategiczne dla realizowania założeń polityki społecznej w powiatowej jednostce samorządu terytorialnego.

Priorytetowymi w sferze przeciwdziałania zjawisku zagrożeń społecznych na terenie powiatu mrągowskiego w latach 2022-2030 powinny być następujące obszary:

- wsparcie rodzin;
- osoby z niepełnosprawnościami;
- przeciwdziałanie bierności zawodowej i społecznej;
- seniorzy.

Na podstawie analizy przeprowadzonej w trakcie opracowywania części diagnostycznej niniejszego dokumentu zidentyfikowano główne problemy w efektywnym kształtowaniu polityki społecznej. Jako rozwiązanie w trakcie warsztatów zostały wypracowane cele główne oraz cele operacyjne ww. obszarów interwencji:

1. **Wsparcie rodzin**
    a. Rozwój form wsparcia rodziny, w zakresie wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczych;
    b. Tworzenie warunków do rozwoju pieczy zastępczej;
    c. Promowanie właściwych postaw społecznych w celu przeciwdziałania zjawisk uzależnień i eliminowania negatywnych skutków niedostosowania społecznego dzieci i młodzieży.
2. **Zwiększenie aktywności osób z niepełnosprawnościami**
    a. Wspieranie rodzin z dziećmi niepełnosprawnymi;
    b. Wsparcie osób sprawujących opiekę nad osobami wymagającymi pomocy przy czynnościach dnia codziennego;
    c. Rozwój usług świadczonych w miejscu zamieszkania osoby z niepełnosprawnością.

3. **Ograniczenie bezrobocia oraz bierności zawodowej**
    a. Zwiększenie aktywności zawodowej i społecznej osób bezrobotnych, biernych zawodowo oraz zagrożonych ubóstwem;
    b. Kreowanie warunków sprzyjających większej dostępności do rynku pracy;
    c. Zmniejszenie obszarów wykluczenia społecznego i zagrożenia nim osób oraz rodzin zamieszkujących powiat.
4. **Wsparcie seniorów**
    a. Wzmocnienie integracji międzypokoleniowej;
    b. Zapewnienie osobom starszym dostępu do usług społecznych i zdrowotnych;
    c. Pobudzenie aktywności społecznej wśród osób starszych.

Wdrażanie Strategii będzie odbywać się głównie poprzez bieżące działania Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie i Powiatowego Urzędu Pracy w Mrągowie. Ponadto w wykonanie działań zaangażowane będą następujące podmioty:

- samorządy gmin;
- jednostki organizacyjne pomocy i integracji społecznej;
- jednostki organizacyjne wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej;
- instytucje rynku pracy;
- placówki działające w obszarze oświaty, kultury, sportu i edukacji;
- placówki służące bezpieczeństwu publicznemu;
- placówki ochrony zdrowia;
- organizacje pozarządowe;
- podmioty ekonomii społecznej.

REALIZACJA OBSZARU STRATEGICZNEGO: WSPARCIE RODZIN

Cel operacyjny nr 1:

Rozwój form wsparcia rodziny, w zakresie wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczych

Przykładowe sposoby realizacji celu:

- ⇒ Wspieranie rozwoju infrastruktury na rzecz dziecka i rodziny, w szczególności tworzenie placówek wsparcia dziennego oraz rodzin wspierających;
- ⇒ Wspieranie działań ukierunkowanych na wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży (m.in. poprzez rozwój edukacji przedszkolnej, organizację zajęć dodatkowych i wyrównawczych, kół zainteresowań, programów stypendialnych);
- ⇒ Wspieranie akcji, kampanii informacyjnych i inicjatyw na rzecz wzmacniania więzi rodzinnych.

Przykładowe wskaźniki realizacji celu:

- ⇒ Liczba zatrudnionych asystentów rodziny;
- ⇒ Liczba osób objętych pomocą asystenta;
- ⇒ Liczba zatrudnionych specjalistów do poradnictwa oraz osób, które skorzystały z poradnictwa specjalistycznego;
- ⇒ Liczba osób, które skorzystały z mediacji rodzinnej;
- ⇒ Liczba osób korzystający z pracy socjalnej;
- ⇒ Liczba osób, które korzystają z działań edukacyjnych;
- ⇒ Liczba utworzonych placówek wsparcia rodzinnego;
- ⇒ Liczba zatrudnionych rodzin wspierających;
- ⇒ Liczba wdrożonych programów edukacyjnych;
- ⇒ Liczba wydrukowanych informatorów;
- ⇒ Liczba pozyskanych wolontariuszy;
- ⇒ Liczba przeprowadzonych szkoleń i konferencji.

Okres realizacji celu: 2022 – 2030

REALIZACJA OBSZARU STRATEGICZNEGO: WSPARCIE RODZIN

Cel operacyjny nr 2:

Tworzenie warunków do rozwoju pieczy zastępczej

Przykładowe sposoby realizacji celu:

- ⇒ Zapewnienie opieki i wychowywanie dzieci poza rodziną biologiczną w ramach form rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej;
- ⇒ Promowanie rodzicielstwa zastępczego i przeprowadzanie szkoleń w celu zwiększenia liczby rodzin zastępczych na terenie powiatu;
- ⇒ Rozwój usług w obszarze usamodzielnienia wychowanków opuszczających pieczę zastępczą, w tym m.in. realizacja programów/projektów na rzecz usamodzielniania, wsparcie w formie usług mieszkaniowych, w tym w mieszkaniu chronionym.

Przykładowe wskaźniki realizacji celu:

- ⇒ Liczba pozyskanych zawodowych rodzin zastępczych;
- ⇒ Liczba utworzonych rodzinnych domów dziecka;
- ⇒ Liczba utworzonych placówek opiekuńczo wychowawczych typu socjalizacyjnego;
- ⇒ Liczba zorganizowanych i przeprowadzonych akcji promocyjno-informacyjnych;
- ⇒ Liczba przeprowadzonych szkoleń i warsztatów;
- ⇒ Liczba uczestników w szkoleniach i warsztatach;
- ⇒ Liczba dzieci które powróciły do rodzin biologicznych;
- ⇒ Liczba dzieci które zostały przysposobione;
- ⇒ Liczba spotkań grup wsparcia dla rodzin biologicznych i zastępczych;
- ⇒ Liczba udostępnionych mieszkań chronionych;
- ⇒ Liczba osób zakwaterowanych w mieszkaniach chronionych.

Okres realizacji celu: 2022 – 2030

REALIZACJA OBSZARU STRATEGICZNEGO: WSPARCIE RODZIN

Cel operacyjny nr 3:

Promowanie właściwych postaw społecznych w celu przeciwdziałania zjawisk uzależnień i eliminowania negatywnych skutków niedostosowania społecznego dzieci i młodzieży

Przykładowe sposoby realizacji celu:

- ⇒ Tworzenie grup wsparcia dla osób uzależnionych;
- ⇒ Rozwój profilaktyki poprzez umacnianie form pomocy dzieciom i młodzieży;
- ⇒ Organizowanie spotkań edukacyjnych dot. szkodliwości używek;
- ⇒ Tworzenie oraz publikacje materiałów informacyjnych.

Przykładowe wskaźniki realizacji celu:

- ⇒ Liczba utworzonych grup wsparcia;
- ⇒ Liczba zorganizowanych i przeprowadzonych spotkań edukacyjnych;
- ⇒ Liczba osób uczestniczących w spotkaniach edukacyjnych;
- ⇒ Liczba osób uzależnionych;
- ⇒ Liczba stworzonych materiałów informacyjnych;
- ⇒ Liczba rozdystrybuowanych egzemplarzy materiałów informacyjnych.

Okres realizacji celu: 2022 – 2030

REALIZACJA OBSZARU STRATEGICZNEGO: ZWIĘKSZENIE AKTYWNOŚCI OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI

Cel operacyjny nr 1:

Wspieranie rodzin z dziećmi z niepełnosprawnością

Przykładowe sposoby realizacji celu:

- ⇒ Tworzenie grup wsparcia dla rodzin z niepełnosprawnymi dziećmi;
- ⇒ Prowadzenie akcji informacyjnych;
- ⇒ Wydawanie opinii i orzeczeń przez Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną;
- ⇒ Wsparcie w formie usług asystenta osobistego osoby niepełnosprawnej;
- ⇒ Dofinansowanie do turnusów rehabilitacyjnych, sprzętu rehabilitacyjnego oraz do likwidacji barier technicznych i architektonicznych;
- ⇒ Wydawanie orzeczeń o niepełnosprawności dla dzieci poniżej 16 roku życia.

Przykładowe wskaźniki realizacji celu:

- ⇒ Liczba utworzonych grup wsparcia dla rodzin z niepełnosprawnymi dziećmi;
- ⇒ Liczba przeprowadzonych akcji informacyjnych;
- ⇒ Liczba wydanych opinii i orzeczeń przez Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną;
- ⇒ Liczba osób świadczących usługi asystenckie;
- ⇒ Liczba rodzin oraz liczba dzieci korzystających ze wsparcia w formie usługi asystenta osobistego osoby niepełnosprawnej ;
- ⇒ Liczba osób którym udzielono dofinansowania do turnusów rehabilitacyjnych;
- ⇒ Liczba osób którym udzielono dofinansowania do sprzętu rehabilitacyjnego;
- ⇒ Liczba osób którym udzielono dofinansowania do likwidacji barier technicznych;
- ⇒ Liczba osób którym udzielono dofinansowania do likwidacji barier architektonicznych;
- ⇒ Liczba osób którym udzielono dofinansowania do likwidacji barier w komunikowaniu się;
- ⇒ Liczba wydanych orzeczeń.

Okres realizacji celu: 2022 – 2030

REALIZACJA OBSZARU STRATEGICZNEGO: ZWIĘKSZENIE AKTYWNOŚCI OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI

Cel operacyjny nr 2:

Wsparcie osób sprawujących opiekę nad osobami wymagającymi pomocy przy czynnościach dnia codziennego

Przykładowe sposoby realizacji celu:

- ⇒ Podejmowanie działań podwyższających kompetencje opiekunów w zakresie opieki nad osobami z niepełnosprawnością;
- ⇒ Ułatwianie dostępu do sprzętu rehabilitacyjnego oraz specjalistycznego;
- ⇒ Organizowanie spotkań mających na celu wsparcie specjalistyczne dla opiekunów osób z niepełnosprawnościami;
- ⇒ Wsparcie w formie usług asystenta osobistego osoby niepełnosprawnej;
- ⇒ Wsparcie w formie usług opieki wytchnieniowej.

Przykładowe wskaźniki realizacji celu:

- ⇒ Liczba przeprowadzonych szkoleń i zajęć praktycznych dla rodzin i opiekunów;
- ⇒ Liczba uczestników w szkoleniach i zajęciach praktycznych;
- ⇒ Liczba utworzonych grup wsparcia dla rodzin i opiekunów;
- ⇒ Liczba utworzonych stron i forum internetowych w zakresie opieki nad osobami niesamodzielnymi;
- ⇒ Liczba aktywnych uczestników forum;
- ⇒ Liczba przeprowadzonych akcji informacyjnych;
- ⇒ Liczba wypożyczonego sprzętu rehabilitacyjnego;
- ⇒ Liczba dofinansowań do zakupu sprzętu rehabilitacyjnego ze środków PFRON;
- ⇒ Liczba zorganizowanych usług opieki wytchnieniowej;
- ⇒ Liczba zatrudnionych specjalistów świadczących usługi opieki wytchnieniowej;
- ⇒ Liczba osób korzystających z usług opieki wytchnieniowej;
- ⇒ Liczba zorganizowanych form wsparcia specjalistycznego dla opiekunów;
- ⇒ Liczba osób świadczących usługi asystenta osobistego osoby niepełnosprawnej;
- ⇒ Liczba osób korzystających z usług asystenckich.

Okres realizacji celu: 2022 – 2030

REALIZACJA OBSZARU STRATEGICZNEGO: ZWIĘKSZENIE AKTYWNOŚCI OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI

Cel operacyjny nr 3:

Rozwój usług świadczonych w miejscu zamieszkania osoby z niepełnosprawnością

Przykładowe sposoby realizacji celu:

- ⇒ Realizacja programów umożliwiających świadczenie usług opiekuńczych na odległość (tzw. teleopieka);
- ⇒ Inicjowanie i wspieranie działań w zakresie likwidacji barier architektonicznych i technicznych w przestrzeni publicznej oraz gospodarstwach domowych;
- ⇒ Inicjowanie i wspieranie działań w zakresie likwidacji barier społecznych;
- ⇒ Zwiększanie dostępności do usług transportowych.

Przykładowe wskaźniki realizacji celu:

- ⇒ Liczba zorganizowanych usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych;
- ⇒ Liczba zatrudnionych specjalistów do świadczenia usług teleopieki;
- ⇒ Liczba osób niepełnosprawnych objętych wsparciem;
- ⇒ Liczba zakupionych środków transportu przystosowanych dla osób z niepełnosprawnościami;
- ⇒ Liczba zlikwidowanych barier architektonicznych;
- ⇒ Liczba zlikwidowanych barier technicznych;
- ⇒ Liczba zlikwidowanych barier w komunikowaniu się;
- ⇒ Liczba zakupionego sprzętu rehabilitacyjnego.

Okres realizacji celu: 2022 – 2030

REALIZACJA OBSZARU STRATEGICZNEGO: OGRANICZENIE BEZROBOCIA ORAZ BIERNOŚCI SPOŁECZNEJ

Cel operacyjny nr 1:

Zwiększenie aktywności zawodowej i społecznej osób bezrobotnych, biernych zawodowo oraz zagrożonych ubóstwem

Przykładowe sposoby realizacji celu:

- ⇒ Realizacja oraz wspieranie projektów i programów mających na celu aktywizację społeczną i zawodową osób bezrobotnych, biernych zawodowo i ubogich pracujących;
- ⇒ Organizowanie i upowszechnianie poradnictwa zawodowego, pośrednictwa pracy oraz staży zawodowych, ze szczególnym uwzględnieniem osób zagrożonych wykluczeniem społecznym;
- ⇒ Wspieranie rozwoju systemu wsparcia dla osób aktywizowanych społecznie i zawodowo w oparciu o m.in. zindywidualizowane formy pracy z osobami aktywizowanymi.

Przykładowe wskaźniki realizacji celu:

- ⇒ Liczba zorganizowanych i przeprowadzonych warsztatów;
- ⇒ Liczba osób uczestniczących w warsztatach promujących dokształcanie;
- ⇒ Liczba spotkań osób bezrobotnych z doradcami zawodowymi;
- ⇒ Liczba osób, które wzięły udział w spotkaniach z doradcami zawodowymi;
- ⇒ Liczba zatrudnionych specjalistów;
- ⇒ Liczba zorganizowanych i przeprowadzonych akcji informacyjno-edukacyjnych;
- ⇒ Wysokość uzyskanych funduszy na rozwinięcie własnej działalności;
- ⇒ Liczba nowo otwartych działalności.

Okres realizacji celu: 2022 – 2030

REALIZACJA OBSZARU STRATEGICZNEGO: OGRANICZENIE BEZROBOCIA ORAZ BIERNOŚCI SPOŁECZNEJ

Cel operacyjny nr 2:

Kreowanie warunków sprzyjających większej dostępności do rynku pracy

Przykładowe sposoby realizacji celu:

- ⇒ Wspieranie i promocja wysokiej jakości szkolnictwa zawodowego dostosowanego do lokalnego rynku pracy;
- ⇒ Upowszechnianie informacji o podmiotach oraz zakresie i formach pomocy adresowanych do osób bezrobotnych, biernych zawodowo i zagrożonych wykluczeniem;
- ⇒ Wspieranie usług opieki nad dziećmi w żłobkach, przedszkolach, klubach dziecięcych lub wejście na rynek pracy po okresie opieki nad dziećmi.

Przykładowe wskaźniki realizacji celu:

- ⇒ Liczba zorganizowanych i przeprowadzonych akcji promocyjnych szkolnictwa zawodowego;
- ⇒ Liczba przeprowadzonych akcji informacyjnych;
- ⇒ Liczba zorganizowanych i wdrożonych programów opieki nad dziećmi dla osób aktywnych zawodowo.

Okres realizacji celu: 2022 – 2030

REALIZACJA OBSZARU STRATEGICZNEGO: OGRANICZENIE BEZROBOCIA ORAZ BIERNOŚCI SPOŁECZNEJ

Cel operacyjny nr 3:

Zmniejszenie obszarów wykluczenia społecznego i zagrożenia nim osób oraz rodzin zamieszkujących powiat

Przykładowe sposoby realizacji celu:

- ⇒ udział lokalnych partnerów społecznych w aktywnym planowaniu, wdrażaniu inicjatyw rozwojowych;
- ⇒ analiza rynku gospodarczego w powiecie i szukanie niszy gospodarczej dla wykorzystania przez podmioty ekonomii społecznej;
- ⇒ realizacja doradztw, szkoleń dla liderów i osób zagrożonych wykluczeniem; umożliwiające im założenie działalności w sektorze ekonomii społecznej;
- ⇒ działania zwiększające popularyzację podmioty ekonomii społecznej prowadzone przez osoby prawne.

Przykładowe wskaźniki realizacji celu:

- ⇒ liczba wdrożonych inicjatyw rozwojowych z pomocą lokalnych partnerów społecznych;
- ⇒ liczba analiz rynku gospodarczego w powiecie i nisz gospodarczych dla wykorzystania przez podmioty ekonomii społecznej;
- ⇒ liczba przeprowadzonych doradztw, szkoleń dla liderów i osób zagrożonych wykluczeniem, umożliwiające im założenie działalności w sektorze ekonomii społecznej;
- ⇒ liczba przeprowadzonych szkoleń osób prawnych z zakresu tworzenia i działalności podmiotów ekonomii społecznej.

Okres realizacji celu: 2022 – 2030

REALIZACJA OBSZARU STRATEGICZNEGO: WSPARCIE SENIORÓW

Cel strategiczny nr 1:

Wzmocnienie integracji międzypokoleniowej

Przykładowe sposoby realizacji celu:

⇒ Realizacja oraz wspieranie projektów i programów mających na celu integrację międzypokoleniową;
⇒ Organizacja oraz wspieranie spotkań wzmacniających więzi międzypokoleniowe;
⇒ Organizacja międzypokoleniowych wydarzeń cyklicznych m.in. angażujących dziadków z wnuczętami.

Przykładowe wskaźniki realizacji celu:

⇒ Liczba zorganizowanych spotkań wzmacniających więzi międzypokoleniowe;
⇒ Liczba zrealizowanych programów i projektów z zakresu wzmacniania więzi międzypokoleniowych;
⇒ Liczba zorganizowanych międzypokoleniowych wydarzeń cyklicznych.

Okres realizacji celu: 2022 – 2030

REALIZACJA OBSZARU STRATEGICZNEGO: WSPARCIE SENIORÓW

Cel strategiczny nr 2:

Zapewnienie osobom starszym dostępu
do usług społecznych i zdrowotnych

Przykładowe sposoby realizacji celu:

- ⇒ Organizacja wyjazdów integrujących seniorów;
- ⇒ Organizacja kampanii informacyjnych i profilaktycznych;
- ⇒ Organizacja wydarzeń i festynów promujących profilaktykę i zdrowy tryb życia;
- ⇒ Realizacja i wspieranie projektów mających na celu ułatwianie dostępu do usług społecznych i zdrowotnych.

Przykładowe wskaźniki realizacji celu:

- ⇒ Liczba zorganizowanych wyjazdów integrujących seniorów;
- ⇒ Liczba przeprowadzonych kampanii informacyjnych i profilaktycznych;
- ⇒ Liczba zorganizowanych wydarzeń i festynów promujących profilaktykę;
- ⇒ Liczba przeprowadzonych projektów zwiększających dostęp do usług społecznych i zdrowotnych.

Okres realizacji celu: 2022 – 2030

REALIZACJA OBSZARU STRATEGICZNEGO: WSPARCIE SENIORÓW

Cel strategiczny nr 3:

Pobudzenie aktywności społecznej wśród osób starszych

Przykładowe sposoby realizacji celu:

- ⇒ Organizacja spotkań i warsztatów dla seniorów;
- ⇒ Organizacja przedsięwzięć mających na celu zagospodarowanie czasu wolnego seniorów;
- ⇒ Organizacja projektów i inicjatyw dedykowanych seniorom;
- ⇒ Rozwijanie oferty spędzania czasu wolnego kierowanej do osób starszych – zapewnienie im odpowiedniego dostępu do edukacji, kultury i rekreacji poprzez organizowanie imprez środowiskowych, wycieczek, zajęć, spotkań integracyjnych;
- ⇒ Promocja aktywnych postaw i osiągnieć seniorów.

Przykładowe wskaźniki realizacji celu:

- ⇒ Liczba przeprowadzonych działań na rzecz seniorów,
- ⇒ Liczba seniorów biorących udział w spotkaniach i warsztatach;
- ⇒ Liczba sporządzonych ofert oraz wydarzeń spędzania czasu wolnego kierowanej do osób starszych – zapewnienie im odpowiedniego dostępu do edukacji, kultury i rekreacji poprzez organizowanie imprez środowiskowych, wycieczek, zajęć, spotkań integracyjnych;
- ⇒ Liczba przeprowadzonych akcji promocyjnych dot. aktywności seniorów.

Okres realizacji celu: 2022 – 2030

MONITORING I EWALUACJA STRATEGII

W świetle zapisów art. 19 ust. 1 pkt 1 ustawy o pomocy społecznej, do zadań własnych powiatu o charakterze obowiązkowym należy nie tylko opracowanie strategii rozwiązywania problemów społecznych, ale również jej późniejsza realizacja i ewaluacja.

Z uwagi na szerokie zaangażowanie przedstawicieli różnych sfer życia społeczno-gospodarczego powiatu mrągowskiego w budowanie Strategii, a także szczególne znaczenie współpracy międzysektorowej dla realizacji jej celów, niezbędne jest również utworzenie Zespołu monitorującego strategię. Zostanie on powołany Zarządzeniem Dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie jako ciało o charakterze inicjatywnym, konsultacyjnym i opiniodawczym.

W skład zespołu wejdą przedstawiciele kluczowych instytucji i organizacji zaangażowanych w realizację Strategii. Ważne jest zatem, aby w pracach uczestniczyli nie tylko reprezentanci jednostek organizacyjnych Powiatu, ale także m.in. jednostek prowadzących działania w obszarze pomocy i integracji społecznej na zlecenie Powiatu. Do zadań zespołu będzie należało podejmowanie działań wspierających merytorycznie proces wdrażania Strategii, w szczególności poprzez:

1. pozyskiwanie, analizę oraz wymianę informacji na temat problemów i potrzeb społecznych w zakresie objętym Strategią;
2. śledzenie i ocenę wpływu uwarunkowań zewnętrznych, np. zmian prawa, procesów ekonomicznych czy zjawisk społeczno-kulturowych, na aktualność założeń Strategii;
3. przygotowanie raportów monitoringowych zawierających informacje na temat stanu wdrażania Strategii;
4. przedkładanie wniosków i rekomendacji adresowanych do władz Powiatu.

Monitoring i ewaluacja Strategii należy do obowiązków Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Mrągowie. Monitoring powinien być prowadzony w formie ciągłej w trakcie obowiązywania dokumentu, którego dotyczy. Raporty monitoringowe mogą być przygotowywane w rytmie rocznym, półrocznym lub kwartalnym, zgodnie z Zarządzeniem Dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Mrągowie.

Głównym zadaniem wynikającym z procesu ewaluacji i monitoringu ma być odpowiedź na pytanie: Czy, a jeśli tak, to w jakim stopniu została zrealizowana wizja pomocy społecznej w powiecie mrągowskim zawarta w niniejszym dokumencie? Pytania szczegółowe, które mogą ułatwić monitorowanie i ewaluację Strategii to:

1. Czy cel główny i poszczególne cele szczegółowe zostały osiągnięte?
2. Czy udało się zrealizować poszczególne działania?
3. Czy pozyskiwane środki finansowe były wystarczające do realizacji poszczególnych przedsięwzięć?
4. Czy podejmowane działania były inne, niż te zawarte w Strategii, które wpisywały się w realizację wizji pomocy społecznej w powiecie?
5. Czy nawiązana została wystarczająca współpraca między różnymi instytucjami i organizacjami w Powiecie Mrągowskim w celu realizacji założeń Strategii?

W zakresie monitoringu i ewaluacji Strategii członkowie Zespołu lub osoby przez nich wskazane będą prowadziły monitoring m.in. w oparciu o narzędzie stanowiące załącznik do Strategii. Zgromadzone dane będą stanowiły podstawę do opracowania Raportu z realizacji Strategii, a następnie Raport ten będzie przedłożony Staroście i Radzie Powiatowej. Po ich zatwierdzeniu należy zapewnić możliwość swobodnego dostępu i zapoznania się z nimi przez obywateli, na przykład poprzez zamieszczenie w Biuletynie Informacji Publicznej.

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA STRATEGII

Realizacja kierunków działań zaplanowanych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Mrągowskiego na lata 2022 – 2030 będzie wymagała odpowiednich zasobów finansowych, ponieważ zasadniczo każde przedsięwzięcie generuje koszty.

Jednym z podstawowych źródeł finansowania będzie budżet powiatowy, w zakresie działań realizowanych przez jednostki organizacyjne i pomocnicze Powiatu w ramach swoich podstawowych, statutowych zadań. Pewien zakres działań jest ponadto możliwy do realizacji komplementarnie lub nawet wspólnie przez Gminy wchodzące w skład powiatu, Samorząd Powiatowy, Województwo Warmińsko - Mazurskie oraz inne jednostki – na podstawie zawieranych pomiędzy nimi porozumień. Środki na realizację zadań będą pochodzić również z budżetu państwa – w postaci subwencji ogólnej oraz dotacji celowych. Część z nich trzeba będzie pozyskać biorąc udział w konkursach, ponieważ w tej kategorii mieszczą się programy rządowe oraz programy ministerstw. Wśród głównych programów w zakresie polityki społecznej można wskazać programy ministra właściwego ds. zabezpieczenia społecznego, takie m.in. jak oparcie społeczne dla osób z zaburzeniami psychicznymi, programy aktywizacji społeczno-zawodowej na rzecz budownictwa socjalnego, Resortowy program rozwoju instytucji opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 MALUCH, Program „Asystent osobisty osoby

niepełnosprawnej", Program Rozwoju Rodzinnych Domów Pomocy, Program „Asystent rodziny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej", Program „Wspieraj Seniora", Program Wieloletni „Senior+" etc.

Druga grupa źródeł finansowania to przede wszystkim środki z Funduszy Europejskich – pochodzące między innymi z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz Europejskiego Funduszu Społecznego.

W trzeciej grupie źródeł finansowania mieszczą się natomiast środki prywatne pochodzące z fundacji (np. Fundacja im. Stefana Batorego, Fundacja Bankowa im. Leopolda Kronenberga, Fundacja PZU, Fundacja Orange, Fundacja Aviva), pieniądze od sponsorów, środki z 1% dla organizacji pożytku publicznego, darowizny, zbiórki publiczne i inne. Ta grupa źródeł jest dostępna przede wszystkim dla organizacji pozarządowych. Omawiane wcześniej możliwości pozyskania środków na realizację zadań zaplanowanych w Strategii również nie muszą być pozyskiwane przez Samorząd Powiatu. W zależności od specyfiki programu bądź funduszu, realizatorami projektu mogą być podmioty ekonomii społecznej. Nieodzowna będzie więc współpraca i generowanie potencjału w postaci partnerstw międzysektorowych. Określenie bardziej precyzyjnych ram finansowych Strategii nie wydaje się obecnie możliwe ani celowe. Planowanie finansowe ograniczone jest przede wszystkim przez szeroki zakres tematyczny dokumentu oraz ośmioletni okres jego obowiązywania. Korzystanie natomiast ze środków pochodzących z programów pomocowych wiąże się z incydentalnością wsparcia ze względu na ich konkursowy charakter. Dynamicznie zmieniająca się rzeczywistość, w tym zewnętrzne uwarunkowania prawne i ekonomiczne, powodują, że określanie w momencie tworzenia Strategii wysokości środków potrzebnych do realizacji jej zadań (zarówno po stronie dochodów jak i wydatków) stanowi poważne wyzwanie.

SPIS TABEL

Tabela 1 Zestawienie liczby ludności zamieszkującej powiat mrągowski w latach 2017 - 2021 17
Tabela 2 Struktura wiekowa mieszkańców powiatu mrągowskiego 18
Tabela 3 Zmiany w strukturze wiekowej mieszkańców powiatu mrągowskiego 19
Tabela 4 Liczba mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym oraz poprodukcyjnym w powiecie mrągowskim w latach 2017 – 2021 20
Tabela 5 Zasoby instytucjonalne w obszarze pomocy i integracji społecznej 23
Tabela 6 Liczba wydanych orzeczeń dla osób powyżej 16 r.ż. z określeniem stopnia niepełnosprawności wśród mieszkańców powiatu mrągowskiego w latach 2017-2021 26
Tabela 7 Liczba wydanych orzeczeń dla osób poniżej 16 r.ż. w powiecie mrągowskim w latach 2017-2021 26
Tabela 8 Liczba oraz cel dla którego składane były wnioski o ustalenie stopnia niepełnosprawności przez osoby powyżej 16 roku 27
Tabela 9 Liczba wydanych orzeczeń wg przyczyn posiadanej niepełnosprawności w stosunku do osób powyżej 16 roku życia 28
Tabela 10 Porównanie stóp bezrobocia w latach 2017 – 2021 31
Tabela 11 Struktura bezrobotnych będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy 32
Tabela 12 Struktura osób bezrobotnych z podziałem ze względu na wiek w 2021 roku 33
Tabela 13 Struktura osób bezrobotnych w powiecie mrągowskim w 2021 roku 34
Tabela 14. Rodziny objęte pomocą społeczną w latach 2017 – 2021 36
Tabela 15 Struktura rodzinnej pieczy zastępczej w latach 2017-2021 39
Tabela 16 Liczba adopcji dzieci w latach 2017 - 2021 z podziałem na rodzaj pieczy zastępczej 39
Tabela 17 Zasoby mieszkaniowe - wskaźniki 41
Tabela 18 Udział mieszkań wyposażonych w instalacje wyrażony w procentach 42
Tabela 19 Ambulatoryjna opieka zdrowotna 45
Tabela 20 Liczba aptek w powiecie 46
Tabela 21 Dane statystyczne z działalności oddziałów w latach 2017 -2021 47
Tabela 22 Zasoby biblioteczne 49
Tabela 23 Liczba uczestników imprez 51
Tabela 24 Placówki przedszkolne na terenie powiatu 52
Tabela 25 Szkoły podstawowe w powiecie mrągowskim 53
Tabela 26 Szkoły ponadpodstawowe w powiecie 55
Tabela 27 Liczba uczniów w placówkach prowadzonych przez Powiat Mrągowski 56
Tabela 28 Stan bezpieczeństwa w powiecie w latach 2017 – 2021 58

Tabela 29 Przemoc w rodzinie w latach 2017 – 2021 59
Tabela 30 Stan organizacji pozarządowych na terenie powiatu mrągowskiego 62
Tabela 31 Analiza SWOT w powiecie mrągowskim 80

SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1 Położenie powiatu względem granic Państwa 15
Rysunek 2 Położenie powiatu w województwie warmińsko-mazurskim 16
Rysunek 3 Szczegółowy podział administracyjny powiatu mrągowskiego 16
Rysunek 4 Migracje na pobyt stały międzypowiatowe i zagraniczne 21
Rysunek 5 Stopa bezrobocia w powiatach województwa warmińsko-mazurskiego w 2021 roku 30
Rysunek 6 Wykształcenie respondentów 64
Rysunek 7 Wiek respondentów 65
Rysunek 8 Ocena aktualnych warunków życia przez mieszkańców powiatu mrągowskiego w 2021 r. 66
Rysunek 9 Ocena aktualnej sytuacji na rynku pracy 67
Rysunek 10 Aktualny poziom dostępności do infrastruktury dla osób niepełnosprawnych 68
Rysunek 11 Główne przyczyny problemów społecznych mieszkańców w powiecie 69
Rysunek 12 Grupy społeczne uważane za wykluczone społecznie w powiecie 70
Rysunek 13 Największe zagrożenia wśród młodzieży 72
Rysunek 14 Działania mogące zapobiec rozwojowi problemów społecznych 73
Rysunek 15 Cel, który Powiat powinien postawić jako priorytet 74
Rysunek 16 Proponowane działania dla Samorządu w obszarze pomocy społecznej w celu pomocy rodzinom korzystającym z pomocy społecznej 76
Rysunek 17 Proponowane działania dla Samorządu w celu ograniczenia obszarów wykluczenia społecznego 77
Rysunek 18 Proponowane działania dla Samorządu w celu wsparcia dzieci i młodzieży 78

ZAŁĄCZNIK

OBSZAR STRATEGICZNY – **WSPARCIE RODZIN**

ROK REALIZACJI _____

NAZWA CELU SZCZEGÓŁOWEGO	SPOSÓB REALZIACJI CELU – PODJĘTE DZIAŁANIA	PODMOT REALIZUJĄCY	OPIS REALZACJI ZADANIA	WSKAŹNIKI REALIZACJI CELU	TRUDNOŚCI W TRAKCIE REALIZACJI CELU	UWAGI	DANE OSOBY DO KONTAKTU
Rozwój form wsparcia rodziny, w zakresie wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczych							
Tworzenie warunków do rozwoju pieczy zastępczej							
Promowanie właściwych postaw społecznych w celu przeciwdziałania zjawisk uzależnień i eliminowania negatywnych skutków niedostosowania społecznego dzieci i młodzieży							

***Przykładowe sposoby realizacji celu, podmioty oraz wskaźniki realizacji celu zostały przedstawione w Strategii.**

OBSZAR STRATEGICZNY – **ZWIĘKSZENIE AKTYWNOŚCI OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI**

ROK REALIZACJI _____

NAZWA CELU SZCZEGÓŁOWEGO	SPOSÓB REALZIACJI CELU – PODJĘTE DZIAŁANIA	PODMOT REALIZUJĄCY	OPIS REALZACJI ZADANIA	WSKAŹNIKI REALIZACJI CELU	TRUDNOŚCI W TRAKCIE REALIZACJI CELU	UWAGI	DANE OSOBY DO KONTAKTU
Wspieranie rodzin z dziećmi z niepełnosprawnościami							
Wsparcie osób sprawujących opiekę nad osobami wymagającymi pomocy przy czynnościach dnia codziennego							
Rozwój usług świadczonych w miejscu zamieszkania osoby z niepełnosprawnością.							

***Przykładowe sposoby realizacji celu, podmioty oraz wskaźniki realizacji celu zostały przedstawione w Strategii.**

OBSZAR STRATEGICZNY – **OGRANICZENIE BEZROBOCIA ORAZ BIERNOŚCI ZAWODOWEJ**

ROK REALIZACJI _____

NAZWA CELU SZCZEGÓŁOWEGO	SPOSÓB REALZIACJI CELU – PODJĘTE DZIAŁANIA	PODMOT REALIZUJĄCY	OPIS REALZACJI ZADANIA	WSKAŹNIKI REALIZACJI CELU	TRUDNOŚCI W TRAKCIE REALIZACJI CELU	UWAGI	DANE OSOBY DO KONTAKTU
Zwiększenie aktywności zawodowej i społecznej osób bezrobotnych, biernych zawodowo oraz zagrożonych ubóstwem							
Kreowanie warunków sprzyjających większej dostępności do rynku pracy							
Zmniejszenie obszarów wykluczenia społecznego i zagrożenia nim osób oraz rodzin zamieszkujących Powiat							

***Przykładowe sposoby realizacji celu, podmioty oraz wskaźniki realizacji celu zostały przedstawione w Strategii.**

OBSZAR STRATEGICZNY – **WSPARCIE SENIORÓW**

ROK REALIZACJI _____

NAZWA CELU SZCZEGÓŁOWEGO	SPOSÓB REALZIACJI CELU – PODJĘTE DZIAŁANIA	PODMOT REALIZUJĄCY	OPIS REALZACJI ZADANIA	WSKAŹNIKI REALIZACJI CELU	TRUDNOŚCI W TRAKCIE REALIZACJI CELU	UWAGI	DANE OSOBY DO KONTAKTU
Wzmocnienie integracji międzypokoleniowej							
Zapewnienie osobom starszym dostępu do usług społecznych i zdrowotnych							
Tworzenie warunków do wszechstronnej aktywności osób starszych							

***Przykładowe sposoby realizacji celu, podmioty oraz wskaźniki realizacji celu zostały przedstawione w Strategii.**